

СЛУЖБ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕ

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издавање на српскохрватски, македонски, хрватскохрватски, словенечки и македонски јазик — Огласи според тарифата — Жиро-сметка кај Службата на општественото книговодство за претплата, посебни издавања и огласи 603-3-281-2

Четврток, 6 август 1970

БЕЛГРАД

БРОЈ 34

ГОД. XXVI

Цена на овој број е 4,00 динари. — Абонамента за претплата за 1970 година изнесува 130 динари — Редакцијата: Улица Јевана Ристика бр 1. Пошта: Факс. 224. — Телефони: централа 59-931, 59-932 59-933 и 59-934. Служба за претплата 51-712; Продавна служба 51-671

419.

Врз основа на членот 59 од Основниот закон за внатрешните работи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 49/66), сојузниот секретар за внатрешни работи пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ВРШЕЊЕТО НА РАБОТИТЕ НА СЛУЖБАТА НА ЈАВНАТА БЕЗБЕДНОСТ

А. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се утврдува начинот на постапувањето на службата на јавната безбедност и на овластените службени лица на оваа служба во извршувањето на работите и овластувањата пропишани со Законикот за кривичната постапка, со Основниот закон за внатрешните работи и со други сојузни прописи (правила на службата на јавната безбедност).

Член 2

Во вршењето на работите во својот делокруг службата на јавната безбедност се потпира врз иницијативата и помошта на граѓаните и нивните здруженија и соработува со државните органи и со работните и други организации по прашањата од заеднички интерес.

Член 3

Работите на службата на јавната безбедност непосредно ги вршат овластените службени лица на оваа служба.

Во вршењето на работите на службата на јавната безбедност овластените службени лица постапуваат во рамките на овластувањата утврдени со закон.

Како овластени службени лица се сметаат припадниците на милицијата и другите работници на службата на јавната безбедност што ги вршат работите кои со општ акт на органот на внатрешните работи се определени како работи на службата на јавната безбедност.

Работниците од ставот 3 на овој член се снабдени со посебна легитимација (службена легитимација).

Член 4

Овластените службени лица во вршењето на работите на службата на јавната безбедност ги применуваат мерките на присилба предвидени со закон на начинот пропишан со овој правилник.

Спрема лицата со кои доаѓаат во допир вршејќи ги работите на службата на јавната безбедност, овластените службени лица се должни да постапуваат препазливо, водејќи сметка да не ѝ наштетат на честа и угледот на тие лица, да не им го повредат личното достоинство и да не ги излагаат на непотребно вознемирување и непотребни обврски.

Член 5

Заради заштита на јавниот поредок, за спречување и откривање на кривични дела, за прона-

оѓање и фаќање на сторителите на кривични дела, за спречување и откривање на прекршоци и за заштита на животите и личната сигурност на луѓето — службите на јавната безбедност и овластените службени лица се должни да соработуваат меѓусебно и едните на другите да укажуваат помош, и да постапуваат на начин со кој се обезбедува навремено, успешно и целосно извршување на службените работи.

Член 6

При вршењето на службените работи припадниците на милицијата се должни да ја носат пропишаната униформа со ознаките на функцијата и со другите посебни ознаки, да бидат вооружени во согласност со прописите за опремата и за вооружувањето на милицијата и да бидат снабдени со средства за врзување. Другите овластени службени лица треба да бидат вооружени со пиштол и снабдени со средства за врзување.

По исклучок, службените работи, освен работите од членот 14 на Основниот закон за внатрешните работи, припадниците на милицијата можат да ги вршат и во граѓанска облека, за што одлучува стационата на органот.

Ако припадниците на милицијата ги вршат службените работи во граѓанска облека, на нив се применуваат прописите со кои се регулираат овластувањата, обврските и постапувањето на другите овластени службени лица при вршењето на службени работи.

Б. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

1. ОПШТИ ЗАДАЧИ

1. Обрнување кон други лица

Член 7

При вршењето на службените работи овластеното службено лице е должно да им се обрнува на граѓаните пристојно и со сериозен тон и на лицето на кое му се обрнува — на јасен и разбирлив начин да му ја соопшти причината поради која му се обрнува.

Член 8

Овластеното службено лице што ги врши службените работи во граѓанска облека е должно претходно да му соопшти на лицето на кое му се обрнува, ако е тоа со оглед на природата на работата можно, дека е припадник на службата на јавната безбедност и да му ја покаже својата службена легитимација.

Покажувањето на службената легитимација се врши така што лицето на кое таа му се покажува да може да го прочита текстот и да ја види фотографијата на легитимацијата.

Овластеното службено лице, при покажувањето, ја задржува службената легитимација в рака, а своето презиме и име и, по потреба, називот на органот на кој му припаѓа ги соопштува усно, ако лицето на кое му се обрнува тоа го бара.

Член 9

Припадниците на милицијата кои во вршењето на службените работи им се обрнуваат на други

лица, се должни да им го соопштат и покажат на тие лица, на нивно барање, својот службен број.

Припадниците на милицијата што немаат службен број при обрнувањето на други лица се должни да ја покажат службената легитимација на начинот пропишан во членот 8 ст. 2 и 3 од овој правилник.

2. Давање предупредување

Член 10

Овластеното службено лице го предупредува лицето за кое ќе оцени дека со своето обнесување или со извршување односно со пропуштање на определено дејствие може да го растроји јавниот ред и мир или да го доведе во опасност својот живот или животот и личната сигурност на друго лице, како и кога оправдано очекува дека тоа лице би можело да стори или предизвика прекршок или кривично дело.

Овластените службени лица се должни да ги предупредат лицата на околностите што ја загрозуваат нивната лична сигурност, животот или имотот, како и на постоењето на некоја општа опасност.

Член 11

Предупредувањата се даваат усно, со знак и со звук на пишталка, како и со други погодни средства.

Предупредувањата треба да бидат јасни и кратки.

Предупредувањата дадени со звук на пишталка редовно се дополнуваат со давање на соодветен знак или со усно предупредување.

Предупредувањата што се даваат со знаци или со звук на пишталка мораат да се даваат на пропишаниот начин, ако нивното давање за определени случаи е пропишано.

3. Издавање на наредби

Член 12

Овластеното службено лице може да им издаде наредба на граѓаните, на работните и други организации и на овластените лица во државните органи:

1) заради заштита на животот и личната сигурност на лицата и имотот;

2) заради спречување извршување на кривични дела, откривање на кривични дела, пронаоѓање и фаќање на сторителите на кривични дела и откривање и обезбедување на трагите на кривичните дела и предметите што можат да послужат како доказ во кривичната постапка;

3) заради одржување или воспоставување на јавниот ред и мир;

4) во вршењето на контролата и регулирањето на сообраќајот на патиштата;

5) во случаите на општа опасност предизвикана со елементарни несреќи, епидемии и пожари;

6) во вршењето на работите на контролата на преминувањето на државната граница.

Наредбите можат да се однесуваат на преземање на определени мерки или на воздржување од определена активност.

Можат да се наредуваат само мерките и активностите од кои непосредно зависи вршењето на службените задачи, и во траењето кое е неопходно да се извршат тие задачи.

Во работните и други организации наредба, по правило, му се издава на раководителот на организацијата односно на лицето кое го заменува, а ако се овие отсутни — на лицата што ќе се затечат во просториите или просторите на организацијата.

Наредбата, по правило, се издава непосредно и усно, а по потреба, и писмено или преку средствата на јавното информирање.

4. Легитимирање

Член 13

Легитимирањето е службено дејствие што го преземаат овластените службени лица заради утврдување идентитетот на други лица.

Легитимирањето се врши со усно обрнување кон лицето што треба да се легитимира со барање да ја покаже и да му ја предаде на увид на овластеното службено лице личната карта или патната исправа.

5. Упатување

Член 14

Овластеното службено лице ќе го упати лицето затечено на местото на извршувањето на кривичното дело до истражниот судија, ако тоа лице би можело да даде податоци важни за кривичната постапка а е веројатно дека тоа подоцна не би можело да се сослуша или неговото сослушување би било сврзано со значително одолжување или со други тешкотии и дека истражниот судија нема да дојде на местото на извршувањето на кривичното дело во текот на наредните два часа.

Овластеното службено лице ќе му соопшти на лицето што го упатува до истражниот судија дека е должно веднаш или во рокот што ќе му го определи да му се јави на истражниот судија и да му соопшти на истражниот судија поради кое кривично дело му се јавува.

Овластеното службено лице што ќе го изврши упатувањето од ставот 1 на овој член е должно да провери, кога тоа му е можно, дали упатеното лице му се јавило на истражниот судија, како и да му соопшти на истражниот судија кои податоци важни за кривичната постапка би можело да му ги даде упатеното лице.

За извршеното упатување овластеното службено лице составува службена забелешка, во која ги наведува: личните податоци на упатеното лице, времето кога на тоа лице му соопштило да му се јави на истражниот судија и во кој рок, дали и на кој начин го известило истражниот судија за извршеното упатување, дали проверило дали упатеното лице му се јавило на истражниот судија и резултатот на проверувањето.

6. Приведување

Член 15

Како приведување, во смисла на овој правилник, се подразбира секое доведување на некое лице од страна на овластеното службено лице до просторијата на органот на внатрешните работи, или до друг орган или определено место.

Приведување може да се врши само во случаите предвидени со закон, и тоа врз основа на писмен налог кој овластеното службено лице го примило, или без писмен налог ако за тоа постојат законски услови.

Член 16

Овластеното службено лице е должно да изврши приведување врз основа:

1) на наредба од судот за доведување на обвинетиот;

2) на наредба од судот за присилно доведување на сведок или вещтак во кривичната постапка или на сведок во процесната постапка;

3) на наредба од судија за прекршоци за приведување на лице;

4) на заклучок на надлежниот орган во управната постапка за присилно доведување на лице;

5) на издадена потерница за лице за кое во потерницата е предвидено доведување;

6) на наредба од судот или од органот надлежен за извршување на кривичните санкции за присилно спроведување на лице казнето со казната лишување од слобода;

7) на наредба од органот на внатрешните работи за приведување на лице што не се одзвало на покана заради давање потребни известувања за извршеното кривично дело.

Во случаите од ставот 1 на овој член овластеното службено лице му ја предава писмената наредба за приведување на лицето што треба да се приведе и го повикува да појде со него. Ако лицето што треба да се приведе одбие да појде со овластеното службено лице, ќе се приведе присилно. Кон присилно приведување може да се пристапи и без претходно предавање на писмен налог за приведување, ако се претпоставува дека лицето што треба да се приведе ќе даде отпор, или ако е потребно приведувањето да се изврши веднаш и ненадејно.

Лицето што при приведувањето ќе даде отпор, ќе се сбиде на бегство или напад на овластеното службено лице, или за кое постои веројатност дека тоа ќе го стори — ќе се врзе. Врзувањето се врши, по правило, со лисици.

Член 17

Без писмена наредба овластеното службено лице врши приведување на лице кое го задржува или го лишува од слобода.

Овластеното службено лице може без писмена наредба за приведување да приведе и лице кое граѓаните го лишиле од слобода при извршувањето на кривично дело за кое се гони по службена должност.

Овластеното службено лице ќе изврши и усна наредба за приведување издадена од страна на истражниот судија.

Овластеното службено лице што ќе прими и изврши усен налог за приведување е должно за тоа веднаш да состави службена забелешка.

На лицето што треба да се приведе овластеното службено лице му го соопштува усно налогот за приведување, со причините за приведувањето, и го повикува да појде со него, а ако повиканото лице го одбие тоа — ќе го приведе присилно. Кон присилно приведување може да се пристапи и без претходно усно соопштување на налогот за приведување ако се претпоставува дека лицето што треба да се приведе ќе даде отпор.

Заради извршување на присилното приведување овластеното службено лице може да примени сила и да употреби други присилни средства, во согласност со законот и со одредбите на овој правилник.

Член 18

Во случаите на приведувањето од чл. 16 и 17 на овој правилник овластеното службено лице претходно ќе го легитимира лицето што треба да го приведе, ако тоа лице не му е познато, а ќе изврши и претресување на тоа лице без решение за претрес и без присуство на сведоци ако постои сомнение дека тоа лице при себе има оружје или орудие или други предмети или средства подобни за вршење напад или нанесување повреди или самоповреди, или ако постои сомнение дека тоа ќе ги отфрли, сокрие или уништи предметите што од него треба да се одземат како доказ во кривичната или прекршочната постапка.

Овластеното службено лице нема право да ја цени законитоста на примениот писмен налог за приведување, ниту на усниот налог за приведување издаден во смисла на членот 17 став 3 од овој правилник.

Овластеното службено лице нема да приведува лице чие движење е значително отежнато поради болест, онемоштеност или бременост, ниту лица чија здравствена состојба со приведувањето би се влошила, но е должно веднаш да го известат за тоа органот односно лицето што го издало налогот за приведување и да постапи според применото упатство.

Овластеното службено лице ќе постапи во смисла на ставот 3 од овој член и кога при легитимирањето на лицето што треба да се приведе ќе утврди дека тоа ужива имунитет на пратеник на Сојузната скупштина, на републичко или покраинско собрание односно имунитет на одборник на општинско собрание на територијата на таа општина, или кога ќе се утврди дека тоа ужива дипломатски или конзуларен имунитет.

Приведувањето на лице кое врши работи со чие прекинување или напуштање би можела да се загрози безбедноста на луѓето или да се предизвика значителна материјална штета, може да се одложи за времето што е потребно да се определат замена и предавање на должноста на друго лице.

Член 19

Овластеното службено лице во случаите од членот 17 став 1 на овој правилник ќе изврши и приведување на воени лица, ако приведувањето не можат навремено да го извршат овластените воени лица.

Воените лица се приведуваат во најблиската воена единица, а ако во местото нема воена единица — во просториите на органот на внатрешните работи. За приведувањето на военото лице во просториите на органот на внатрешните работи веднаш се известува најблискиот орган на воената полиција односно најблиската воена команда.

Член 20

Приведувањето во случаите од членот 16 став 1 точ. 1, 3, 5 и 6 и од членот 17 став 1 од овој правилник, по правило, го вршат најмалку две овластени службени лица.

Приведувањето, по правило, се врши со превозно средство.

7. Задржување

Член 21

Овластеното службено лице има право да задржи:

1) лице затечено на местото на извршувањето на кривичното дело кое би можело да даде важни податоци за кривичната постапка, а е веројатно дека тоа подоцна не би можело да се сослуша или подоцнежното сослушување би било сврзано со значително одолжување или со други тешкотии — до доаѓањето на истражниот судија а најдолго два часа;

2) лице кое го нарушува или го загрозува јавниот ред и мир, ако воспоставување на јавниот ред и мир или отстранување на загрозувањето не може да се постигне на друг начин — онолку време колку е потребно, а најдолго 24 часа;

3) лице во пијана состојба затечено во вршење на прекршок, ако постои опасност дека ќе го продолжи вршењето на прекршокот — додека не се истрезни, а најдолго 12 часа;

4) лице затечено во вршење прекршок вон од редовното службено време на судијата за прекршоци, ако не може да се утврди неговиот идентитет или ако нема живеалиште, а постојат основи за сомнение дека ќе побегне или опасност дека ќе продолжи со вршењето на прекршокот — до приведувањето до судијата за прекршоци, а најдолго 24 часа;

5) лице затечено на просторот на кој се врши блокада (рација) — додека не се изврши потребната контрола;

6) лице затечено во станот или во други простории во кои се врши претресување;

7) лице кое е потребно да се задржи заради успешно извршување на дејствијата што се преземаат заради пронаоѓање и фаќање на сторителот на делото (заседи и сл.).

Овластеното службено лице има право да го задржи лицето од точката 2 на ставот 1 на овој член и кога тоа го нарушува јавниот ред и мир така што

ја загрозува сигурноста на некое лице со сериозно заканување дека ќе нападне на неговиот живот и телото.

Ако лицето од точката 3 на ставот 1 на овој член покажува знаци на потешко труење со алкохол или со други опојни средства, неговото задржување се врши во здравствена установа во која на таквото лице може да му биде укажана и потребната медицинска помош.

На задржаното лице претходно му се соопштуваат причините на задржувањето, освен во случаите од точ. 3 и 5 на ставот 1 на овој член.

Ако лицето е задржано во местото на живеењето од причините наведени во точ. 2 и 4 на ставот 1 на овој член, а задржувањето трае подолго од 6 часа или ако тоа го бара задржаното лице, органот на внатрешните работи е должен да го извести за задржувањето неговото семејство или друго лице што ќе го определи задржаното лице.

Овластеното службено лице составува службена забелешка за задржувањето, во која ги внесува причините на задржувањето, денот, часот и минутата кога задржувањето започнало и кога е тоа соопштено. Во службената забелешка овластеното службено лице ја внесува, освен ако се во прашање случаите на задржувањето од точ. 5, 6 и 7 на ставот 1 на овој член, и изјавата на задржаното лице во поглед извистувањето на неговото семејство или на друго лице за задржувањето.

Во случаите од точ. 1, 2 и 4 на ставот 1 на овој член службената забелешка ја потпишува и задржаното лице.

Денот, часот и минутата кога задржувањето престанало се внесува во извештајот за задржувањето, со потпис на задржаното лице.

За задржувањето и за траењето на задржувањето одлучува старешината на службата на јавната безбедност или овластеното службено лице што тој ќе го овласти за тоа.

Спрема лицето што го задржува, овластеното службено лице претходно ги презема сите дејствија што со членот 18 став 1 на овој правилник се пропишани за приведувањето, ако тие дејствија не се извршени пред задржувањето.

Член 22

Овластеното службено лице ќе задржи и воено лице во случаите од членот 21 на овој правилник, ако задржувањето не можат да го извршат овластените воени лица.

Задржаното воено лице ѝ се предава на најблиската воена единица, а ако во местото нема воена единица тоа се задржува во просториите на органот на внатрешните работи. За задржувањето на военото лице веднаш се известува најблискиот орган на воената полиција односно најблиската воена команда.

Член 23

Според одредбите на членот 21 од овој правилник не може да се задржи лице кое ужива имунитет на пратеник на Сојузната скупштина, на републичко или покраинско собрание, односно имунитет на одборник на општинско собрание на територијата на таа општина, ниту лице што ужива дипломатски или конзуларен имунитет, ако тоа се повика на својот имунитет.

Член 24

Просториите на органот на внатрешните работи во кои се задржуваат лицата врз основа на членот 21 од овој правилник, мораат да ги исполнуваат потребните безбедносни, здравствени и хигиенски услови.

8. Лишување од слобода

Член 25

Овластеното службено лице е должно да лиши од слобода:

1) лице за кое судот донесол решение за притвор;
2) лице за кое постои основано сомнение дека извршило кривично дело за кое определувањето на притвор според законот е задолжително;

3) лице по кое е распишана потерница заради ставање во притвор или враќање во казнино-поправна установа или во воспитно-поправен дом од кој побегнало.

Член 26

Овластеното службено лице во случајот од членот 25 точка 1 на овој правилник е должно да изврши лишување од слобода и по усно барање на истражниот судија, со тоа што од истражниот судија ќе побара дополнително да му достави наредба за доведување.

Овластеното службено лице што ќе го прими и изврши усниот налог на истражниот судија за лишување од слобода е должно веднаш да состави службена забелешка за тоа.

Член 27

Овластеното службено лице е должно претходно да му соопшти на јасен начин на лицето што го лишува од слобода дека го лишува од слобода и причините поради кои го лишува од слобода.

Овластеното службено лице мора да го легитимира и да го претресе лицето што го лишува од слобода, ако тие дејствија не се извршени пред лишувањето од слобода.

Овластеното службено лице нема да постапи според одредбите на ст. 1 и 2 од овој член ако претпоставува дека лицето што треба да го лиши од слобода ќе даде отпор или ако е потребно лишувањето од слобода да се изврши веднаш и ненадејно.

Спрема лицето што го лишува од слобода, овластеното службено лице при лишувањето од слобода ги презема сите дејствија што со членот 18 став 1 на овој правилник се пропишани за приведувањето, ако тие дејствија не се извршени пред лишувањето од слобода.

За извршеното лишување од слобода овластеното службено лице составува извештај, во кој внесува од кои причини и врз основа на што лишувањето од слобода е извршено, денот, часот и минутата кога лишувањето од слобода започнало и дали семејството на лицето лишено од слобода е известено за извршеното лишување од слобода.

Член 28

Овластеното службено лице е должно веднаш да го спроведе лицето лишено од слобода до надлежниот истражен судија.

Како спроведување до истражниот судија во смисла на ставот 1 од овој член, се подразбира приведувањето на лице лишено од слобода во затвор кој е под надзор на надлежниот суд, со истовремено доставување до истражниот судија извештај за извршеното лишување од слобода.

Ако лицето лишено од слобода поради неотстранливи пречки не биде спроведено до истражниот судија ниту во рок од 6 часа по извршеното лишување од слобода, овластеното службено лице е должно да му постави прашање на лицето лишено од слобода дали се противи да му биде известно семејството за лишувањето од слобода, и за одговорот на лицето лишено од слобода да состави службена забелешка која ја потпишува и лицето лишено од слобода.

Ако лицето лишено од слобода не се противи на тоа, овластеното службено лице веднаш по истекот на времето од ставот 3 од овој член, а најдоцна во рок од 24 часа по извршеното лишување од слобода, на погоден начин ќе го извести неговото семејство за извршеното лишување од слобода. При ова известување овластеното службено лице е должно да постапува претпазливо, водејќи сметка да не ѝ наштети на честа и угледот на семејството на лицето што е лишено од слобода.

Ако овластеното службено лице го спроведе лицето лишено од слобода до истражниот судија пред да го извести семејството за извршеното лишување од слобода, за тоа ќе го извести истражниот судија.

9. Влегување во туѓ стан и други простории

Член 29

Овластеното службено лице може да влезе без наредба во туѓ стан и други простории во следните случаи:

- 1) ако држателот на станот тоа го сака;
- 2) ако некој вика за помош;
- 3) ако е потребно да се фати сторителот на кривично дело кој е затечен на дело;
- 4) ако во станот или во друга просторија се наоѓа лице кое според писмениот налог на надлежниот орган треба да се притвори или приведе;
- 5) ако во станот или во друга просторија се наоѓа лице кое поради гонење за кривично дело се засолнило тука;
- 6) ако тоа е потребно заради безбедноста на луѓето и имотот;
- 7) ако е очигледно дека поинаку не би можеле да се обезбедат докази во кривичната постапка.

Пред влегувањето во туѓ стан или други простории овластеното службено лице ќе ги соопшти причините поради кои влегува, освен во случаите од точ. 1 и 2 на ставот 1 на овој член, како и во случаите кога тоа не може да се стори поради потребата од итно и ненадејно постапување.

Овластените службени лица можат да се задржат во туѓ стан и други простории само додека постојат причините поради кои тамо влегле.

По влегувањето веднаш ќе му издаде на држателот на станот или на другите простории писмена потврда, во која ќе се наведе и причината за влегувањето.

Член 30

Во случаите од членот 29 на овој правилник овластеното службено лице може да влезе во стан или во други простории на воено лице, така што за тоа неопходно ќе го извести најблискиот орган на воената полиција односно најблиската воена единица, ако одлагањето на влегувањето во станот или во другите простории поради известувањето не би имало штетни последици за преземањето на ова дејствие.

Овластеното службено лице не смее да влегува во простории на дипломатски мисии или меѓународни организации кои имаат статус на дипломатски мисии, ниту во конзуларни простории.

По исклучок, овластеното службено лице може да влезе во просториите на дипломатска мисија ако тоа го бара шефот на мисијата, а во конзуларни простории — ако тоа го бара шефот на конзулатот, лицето што тој ќе го определи или шефот на дипломатската мисија на државата на именувањето.

Во случај на пожар или друга несреќа која бара преземање на итни мерки на безбедност, овластеното службено лице може да влезе во конзуларни простории и без претходна согласност на лицата од ставот 3 на овој член.

Во случаите од ст. 3 и 4 на овој член овластеното службено лице може да влезе во просториите на дипломатска мисија односно во конзуларни простории само во присуство на двајца полнолетни граѓани.

Во случаите од ставот 3 на овој член овластеното службено лице ќе побара лицето што барало влегување писмено да му го потврди тоа.

Овластеното службено лице за применото барање од ставот 3 на овој член односно за постоењето на причините од ставот 4 на овој член, пред влегувањето во просториите на дипломатска мисија или конзуларни простории, ако е тоа можно, ќе прибави претходна согласност од непосредниот старешина.

Како простории на дипломатски мисии се подразбираат зградите или делови на згради и околното заградено земјиште, кои, без оглед на сопственоста, се користат за потребите на мисијата, вклучувајќи ја тука и резиденцијата (станот) на шефот на мисијата.

Конзуларните простории се згради или делови на згради и околното заградено земјиште кои, без оглед на сопственоста, служат исклучително за потребите на конзулатот.

10. Претресување на стан и на други простории

Член 31

Овластените службени лица можат да вршат претресување на стан и на други простории само во случаите предвидени со закон, и тоа врз основа на писмена наредба од судот или од судија за прекршоци, или без писмена наредба ако е тоа предвидено во законот и во овој правилник.

Член 32

Без писмена наредба овластеното службено лице може да изврши претресување на стан и на други простории во следните случаи:

- 1) ако држателот на стан тоа го сака;
- 2) ако некој вика за помош;
- 3) ако е потребно да се фати сторител на кривично дело што е затечен на дело;
- 4) ако во станот или во друга просторија се наоѓа лице кое според писмен налог на надлежниот орган треба да се притвори или приведе;
- 5) ако во станот или во друга просторија се наоѓа лице кое тука поради гонење за кривично дело се засолнило;

6) ако е очигледно дека поинаку не би можеле да се осигурат доказите во кривичната постапка.

Како друга просторија од ставот 1 на овој член се подразбира и затворениот простор на превозно средство (возило, пловен објект и воздухоплов).

Во случаите од ставот 1 на овој член овластеното службено лице може да изврши претресување на стан и на други простории на воено лице, со тоа што претходно да го извести најблискиот орган на воената полиција односно најблиската воена единица, ако одлагањето на претресувањето поради известувањето не би имало штетни последици за преземањето на претресот.

Член 33

Кога претресувањето на стан или на другите простории се врши по наредба, наредбата за претресувањето му се предава пред почетокот на претресувањето на лицето означено во неа. Ако во станот или во другите простории не се најде лицето означено во наредбата, наредбата ќе се врати на некој од возрастните домашни, на неговиот застапник или сосед, а ако во станот нема возрастни домашни, неговиот застапник или сосед — претресувањето може да се одложи додека некое од наведените лица не дојде во станот, ако не постои опасност од одлагањето. Пред претресувањето ќе се повика лицето означено во наредбата односно лицето на кое наредбата му е врачена — доброволно да го издаде лицето односно предметите што се бараат.

Кон претресување може да се пристапи и без претходно предавање на наредбата, како и без претходно повикување за предавање на лицето или на предметите, ако се претпоставува отпор, ако е потребно претресувањето да се изврши веднаш и ненајдено или ако претресувањето треба да се изврши во јавни простории.

Ако пред претресувањето доброволно се издадени лицата односно предметите што се бараат, претресувањето може да се преземе ако може основано да се претпостави дека не е издадено сето што е барано.

Овластеното службено лице ќе постапи во смисла на ст. 1 до 3 од овој член и кога треба да изврши

претресување без писмена наредба, со тоа што наместо предавањето на наредбата усно ќе ги соопшти причините за претресувањето.

Член 34

Претресувањето на станот и на другите простории го вршат најмалку две овластени службени лица. По исклучок, претрес без писмена наредба може да изврши и само едно овластено службено лице, ако претресувањето не може да се одложи до доаѓањето на другото овластено службено лице, и ако не постои опасност од отпор или напад.

Со претресувањето раководи овластеното службено лице што ќе го определи надлежниот старешина. Ако претресувањето го презема истражниот судија овластеното службено лице е должно да постапува според неговата наредба.

Член 35

Претресувањето, по правило, се врши дење.

Претресувањето може да се врши и ноќе ако е започнато дење па не е довршено или ако претресувањето се врши без писмена наредба.

Член 36

Со претресувањето се бараат предмети или лица заради чие пронаоѓање се врши претресувањето. При претресувањето овластеното службено лице е должно да обрне внимание и на предметите што укажуваат на друго кривично дело за кое се гони по службена должност или на прекршок.

Член 37

Држателот на станот и на другите простории се повикува да присуствува на претресувањето, а ако е тој отсутен ќе се повика неговиот застапник или некој од возрасните домашни или од соседите.

Пред започнувањето на претресувањето можат да се легитимираат сите лица затечени во станот и во другите простории, како и лицата кои за време на претресувањето ќе влезат во станот или во другите простории што се претресуваат. Овие лица без одобрение на овластеното службено лице не можат да го напуштат станот и другите простории додека претресувањето не се заврши.

Заклучените простории, мебелот или други предмети ќе се отворат со сила само ако нивниот држател не е присутен или не сака доброволно да ги отвори. При насилното отворање ќе се избегнува непотребното оштетување.

На претресувањето на станот и на другите простории присуствуваат двајца полнолетни граѓани како сведоци. Овластеното службено лице пред започнувањето на претресувањето ќе ги запознае сведоците со нивната должност да обрнат внимание на начинот на вршењето на претресувањето и на точноста на податоците што ќе бидат внесени во записникот, и ќе ги предупреди дека на никога не смеат да го соопштуваат она за што во текот на претресувањето узнале.

Претресувањето без писмена наредба може да се изврши и без присуство на сведоци, ако не е можно веднаш да се обезбеди нивното присуство а постои опасност од одлагањето. Причините на претресувањето без присуство на сведоци мораат да се назначат во записникот.

Кога се врши претресување на простории на државни органи или на работни или други организации, ќе се повика нивниот раководител да присуствува на претресувањето.

Претресувањето на воена зграда или на друг воен објект се врши по одобрение од надлежниот воен старешина.

Претресувањето на стан треба да се врши претпазливо, не нарушувајќи го куќниот мир. При претресувањето овластеното службено лице може да ги врши само оние дејствија со кои треба да се оствари целта на претресувањето.

За секое претресување на стан и на други простории се составува записник, кој го потпишуваат лицето кај кое се врши претресувањето и лицата чие присуство е задолжително.

Член 38

Кога овластените службени лица ќе извршат претресување без наредба, тие се должни да му дадат на лицето кај кое е извршено претресувањето потврда за влегувањето и претресувањето и за извршеното претресување веднаш да му поднесат извештај на истражниот судија, а ако уште не се води постапка — на надлежниот јавен обвинител. Ако е извршено претресување на стан или на други простории на воено лице, ќе му се поднесе веднаш извештај и на надлежниот воен обвинител.

Член 39

Не смее да се врши претресување на просториите на дипломатска мисија и на конзуларни простории, мебел и други предмети што се наоѓаат во нив, како ниту на возила, пловни објекти и воздухоплови што се регистрирани како средства на дипломатско или конзуларно претставништво на странска земја.

Како возила од ставот 1 на овој член се сметаат сите моторни и приклучни возила што носат регистарски ознаки пропишани за возилата на дипломатски и конзуларни претставништва на странски земји.

II. Претресување на лица

Член 40

Претресување на лица може да се врши во случаите предвидени со закон, и тоа врз основа на писмена наредба од суд или од судија за прекршоци, или без писмена наредба — во случаите предвидени во законот и во овој правилник.

Член 41

Овластените службени лица можат да извршат претресување на лице без писмена наредба при извршување на решение за приведување или при лишување од слобода:

1) ако постои основано сомнение дека лицето што се приведува односно се лишува од слобода има при себе оружје или орудије за напад;

2) ако постои сомнение дека тоа лице ќе ги отфрли, отстрани или уништи предметите што од него треба да се одземат како доказ во постапката.

Претресувањето од ставот 1 на овој член може да се изврши и без присуство на сведоци.

Член 42

Претресувањето на женско лице го врши женско лице, а за сведоци се земаат само женски лица.

Член 43

На претресувањето на лица согласно се применуваат одредбите за претресување на стан и на други простории од чл. 31 до 39 на овој правилник.

Овластеното службено лице нема да изврши наредба за претресување на лице за кое ќе утврди дека на територијата на Југославија ужива имунитет на пратеник на Сојузната скупштина, на републичко или покраинско собрание, односно имунитет на одборник на општинското собрание на територијата на таа општина, како ниту на лице кое ужива дипломатски или конзуларен имунитет, ако тоа лице се повика на својот имунитет пред започнувањето на претресувањето. За тоа дека не го извршило претресувањето на лицето овластеното службено лице е должно веднаш да го известува су-

дот односно судијата за прекршоци што ја издал наредбата.

Не се смета како претресување на лице надворешен преглед на облеката заради утврдување дали тоа лице носи оружје, експлозив или други средства или орудије погодни за напад, ниту преглед на личниот багаж.

12. Привремено одземање на предмети

Член 44

Овластеното службено лице привремено ќе одземе предмет врз основа на писмена наредба од суд или од судија за прекршоци, или без писмена наредба во случаите предвидени со законот и со овој правилник.

Член 45

Овластеното службено лице може без писмена наредба привремено да одземе:

1) предмети на кривичното дело кои според Кривичниот законик треба да се одземат или кои можат да послужат како доказ во кривичната постапка:

а) ако не може да се чека истражниот судија да нареди нивно привремено одземање,

б) ако тие се најдени при претресувањето на стан и на другите простории или при претресувањето на лице;

2) предмети што се употребени за вршење на прекршокот, или се набавени со прекршокот, или настанале со извршувањето на прекршокот:

а) ако се најдени со претресувањето на стан, на другите простории или лица;

б) ако со посебен пропис е овластено привремено да ги одземе тие предмети без наредба од судијата за прекршоци.

За одземените предмети ќе се издаде потврда при нивното одземање. Во потврдата одземените предмети ќе се опишат така што да можат јасно да се разликуваат од другите слични предмети.

Предметите од точката 1 на ставот 1 на овој член му се предаваат со потврда, на судот, или на друг начин се обезбедува нивното чување, а предметите од точката 2 на ставот 1 на овој член му се предаваат, со потврда, на судијата за прекршоци.

Член 46

Ако овластеното службено лице кај обвинетиот најде туѓ предмет за кој не се знае чиј е, а постои сомнение дека е предмет на кривично дело, привремено ќе се одземе и ќе му се предаде на судијата што ја води постапката односно на судот на чие подрачје е најден.

Ако овластеното службено лице таков предмет најде во постапката по кривично дело на непознат сторител, привремено ќе го одземе и ќе му го предаде на јавниот обвинител на кој му е поднесена пријавата за тоа кривично дело.

Во случаите од ст. 1 и 2 на овој член претходно ќе се провери дали привремено одземените предмети се евидентирани како украдени.

Член 47

Архивата, документите и службената преписка на дипломатски мисии и конзулати, како и прописно обележените дипломатски и конзуларни вализи, не можат привремено да се одземат.

По исклучок, ако постојат сериозни причини што да може да се заклучи дека во конзуларната вализа се наоѓаат и други предмети покрај преписката, документите, архивата и предметите што служат исклучително за службена употреба, овластеното службено лице може да бара конзуларната вализа во негово присуство да ја отвори овластениот претставник на државата на именувањето. Ако овој тоа го одбие, конзуларната вализа се враќа во местото на потеклото.

13. Употреба на туѓо средство за врска

Член 48

Кога тоа е потребно заради фаќање на сторителот на кривично дело кого непосредно го гони, како и заради организирање на превезување до најблиската здравствена установа на жртва на кривичното дело, на елементарната несреќа, на сообраќајната незгода, на пожарот или на друг несреќен случај, овластеното службено лице има право да се послужи со средство за врска на државен орган, на работна или друга организација или на граѓанин.

Овластеното службено лице во случаите од ставот 1 на овој член може да се послужи со туѓо средство за врска заради известување на органот на внатрешните работи, на истражниот судија или на јавниот обвинител за состојбата најдена на местото на извршувањето на кривичното дело, на елементарната несреќа, на сообраќајната незгода, на пожарот или на друг несреќен случај, како и заради повикување вештак или на друго лице што треба да учествува во увидот.

За употребата на туѓо средство за врска овластеното службено лице му издава потврда на држателот на средството за врска, ако држателот на средството за врска бара таква потврда, и го упатува дека има право на надомест на фактичната штета предизвикана со употребата на средството за врска.

14. Употреба на туѓо сообраќајно средство

Член 49

Кога тоа е потребно заради фаќање на сторителот на кривичното дело кого непосредно го гони, како и заради превезување до најблиската здравствена установа на жртва на кривичното дело, на елементарната несреќа, на сообраќајната незгода, на пожарот или на друг несреќен случај, овластеното службено лице има право да се послужи со сообраќајно средство на државен орган, на работна или на друга организација или на граѓанин, ако тоа на друг начин не може да го изврши.

Одредбата на ставот 1 од овој член не се однесува на сообраќајните средства на дипломатските и конзуларните претставништва на странски држави и на лица што уживаат дипломатски имунитет, на станиците за брза помош и на противпожарните единици и друштва, но овластените службени лица можат да побараат и од возачите на овие сообраќајни средства да превезат до најблиската здравствена установа жртви на кривичното дело, на сообраќајната незгода, на елементарната несреќа или на друг несреќен случај.

Под условите од ставот 1 на овој член овластеното службено лице може да се послужи и со сообраќајни средства на Југословенската народна армија што ќе се најдат на местото на извршувањето на кривичното дело, на елементарната несреќа или на несреќен случај, ако нема други превозни средства и ако со тоа не се попречува извршувањето на неодажните задачи на Југословенската народна армија. Со сообраќајните средства на Југословенската народна армија во колона или во транспорт, овластеното службено лице може да се послужи само по одобрение од командантот на колоната или транспортот.

За употребата на сообраќајните средства, овластеното службено лице му издава потврда на носителот односно на сопственикот на сообраќајното средство и го упатува дека има право на надомест на фактичната штета предизвикана со употребата на сообраќајното средство. Во потврдата ќе се назначат податоците за возилото што е употребено (вид, марка и регистарски број), времето за кое возилото било употребено и бројот на поминатите километри за време на употребата, како и причините за употребата на возилото.

15. Користење на бесплатен превоз**Член 50**

Овластеното службено лице што на средство на јавниот сообраќај врши работи на службата из јавната безбедност има право на бесплатен превоз и осигурување.

На лицето од ставот 1 на овој член му се издава посебен налог, кој го заверува работната организација на чие средство се врши службата. Во налогот се наведуваат презимето и името на овластеното службено лице и превозното средство, релацијата и времето во кое ќе се врши службата.

16. Употреба на гумена палка и на физичка сила**Член 51**

Овластеното службено лице може да употреби гумена палка и физичка сила заради совладување на отпорот на лице што го нарушава јавниот ред и мир, или кое треба да се приведе, задржи или притвори, како и заради одбивање напад врз себе или врз друго лице или врз објект што го обезбедува.

Како отпор, во смисла на ставот 1 од овој член, се смета секое противставување на законитите наредби на овластеното службено лице издадени за воспоставување на јавниот ред и мир, за оддалечување од местото на настанот, за приведување, за задржување или за лишување од слобода — со кое тоа се оневозможува.

Отпорот може да биде активен и пасивен.

Активен отпор постои кога лицето дава отпор со употреба на оружје, на орудие, на други предмети или на физичка сила (се отима, се бори, се турка, се засолнува со разни предмети) и на тој начин го оневозможува овластеното службено лице да ја изврши службената работа. Како активен отпор се смета и поттикнувањето на отпор.

Пасивен отпор постои кога лицето ќе се оглуши на повик или законита наредба од овластеното службено лице, или ќе се стави во таква положба (ќе легне на почвата, ќе клекне, ќе се фати за некој предмет и сл.) со која го оневозможува извршувањето на службеното дејствие.

Член 52

Како употреба на гумена палка и на физичка сила, во смисла на членот 51 од овој правилник, се смета удирање со палка, зафаќање и други вештини на одбрана или напад со кои се присилува на послушност лицето кое со својата постапка го оневозможува извршувањето на службената работа или кое физички напаѓа на овластеното службено лице, на друго лице или на објект кој овластеното службено лице го обезбедува.

Овластеното службено лице е должно да престане да ја употребува гумената палка и физичката сила штом ќе престане непосредниот напад или отпор на лицето против кое е употребена гумената палка или физичката сила.

Член 53

Кога лицето дава пасивен отпор гумената палка, по правило, не се употребува, освен ако лицето со пасивниот отпор ја оневозможува интервенцијата на овластеното службено лице а нема други можности да се совлада таквиот отпор или употребата на неслуги средства останала без успех.

Гумената палка не смее да се употреби спрема деца, очигледно болни, стари и онемоштени лица, тешки инвалиди и жени чија бременост е видлива.

По исклучок од одредбата на ставот 2 од овој член, овластеното службено лице ќе ја употреби гумената палка и спрема тие лица ако тие непосредно го загрозуваат неговиот живот или животот на друго лице.

Овластеното службено лице што ја употребило гумената палка или физичка сила е должно да му поднесе извештај на непосредниот старешина за причините за употребата на тие средства.

17. Употреба на гасно оружје, на хемиски средства и на други средства на присилба**Член 54**

При вршењето на службените работи овластеното службено лице може да употреби гасно оружје и други хемиски средства ако е нарушен јавниот ред и мир во поголем обем и ако постојат услови за употреба на огнено оружје, на гумена палка или на физичка сила.

Заради воспоставување на јавниот ред и мир кој е нарушен во поголем обем, можат да се употребат и шмркови со вода, специјални моторни возила и коњица.

Средствата од ст. 1 и 2 на овој член можат да се употребат само по наредба од старешината на надлежниот орган на внатрешните работи или на работникот кого тој ќе го овласти.

18. Употреба на огнено оружје**Член 55**

При вршењето на службените работи овластеното службено лице смее да употреби огнено оружје само ако не може поинаку:

- 1) да го заштити животот на луѓето;
- 2) да го спречи бегството на лицето затечено во вршење на кривично дело за кое е предвидена казната строг затвор од петнаесет години или построга казна;
- 3) да го спречи бегството на лицето лишено од слобода или на лицето за кое е издаден налог за лишување од слобода поради извршување на кривично дело за кое е предвидена казната строг затвор од петнаесет години или построга казна;
- 4) да одбие од себе непосреден напад со кој се загрозува неговиот живот;
- 5) да одбие напад на објектот што го обезбедува.

Член 56

Заради заштита на животот на луѓето во смисла на членот 55 точка 1 од овој правилник, овластеното службено лице може да употреби огнено оружје ако животот на едно или повеќе лица се наоѓа во непосредна опасност, а за да се одбие или спречи започнатиот противправен напад од лицето што напаѓа.

Животот на луѓето се наоѓа во непосредна опасност ако тие се физички нападнати на таков начин или со такво средство (со оружје, со опасно орудие и сл.) што да постои непосредна опасност по нивниот живот, или ако е физичката сила на напаѓачот таква или бројот на напаѓачите толкав што нападнатите да не можат да се одбранат на друг начин.

Штом опасноста ќе престане, огненото оружје не смее да се употреби.

Член 57

Овластеното службено лице може да употреби огнено оружје заради спречување на бегството на лицето затечено во вршењето на кривично дело, односно заради спречување на бегството на лицето лишено од слобода или на лицето за кое е издаден налог за лишување од слобода поради извршување на некое од кривичните дела:

- 1) контрареволуционерен напад на државното и општественото уредување (член 100 од КЗ), загрозување на територијалната целина и независноста на државата (член 101 од КЗ), поткопување на

воената и одбранбената моќ на државата (член 102 од КЗ), оружана побуна (член 104 од КЗ), шпијунажа (член 105 од КЗ), одавање на државна тајна (член 105а ст. 1, 2 и 3 од КЗ), учествување во непријателска дејност против Југославија (член 109 од КЗ), бегство поради непријателска дејност (член 110 став 2 од КЗ), организирање и префрлување на територијата на Југославија оружени групи, поединци и материјали (член 111 од КЗ), уништување на важни објекти (член 114 од КЗ), саботажа (член 115 од КЗ), здружување против народот и државата (член 117 ст. 1, 2 и 3 од КЗ), давање помош на сторител на кривично дело против народот и државата (член 120 од КЗ);

2) убиство (член 135 од КЗ);

3) силување (член 179 став 2 од КЗ), обесчестување над немоќно лице (член 180 став 2 од КЗ) и обесчестување и противприроден блуд со малолетно лице (член 181 ст. 2 и 5 од КЗ);

4) правење и пуштање во оптек на фалсификувани пари (член 221 ст. 1, 2 и 3 од КЗ) и правење и употреба на лажни знаци за вредности или за хартии од вредност (член 222 ст. 2 и 4 од КЗ);

5) разбојништво (член 252 од КЗ), тешки случаи на разбојничка кражба и разбојништво (член 253 од КЗ) и пљачка (член 255 од КЗ);

6) тешки дела против општата сигурност (член 273 ст. 2 и 3 од КЗ).

Како затечување во вршењето на кривично дело, во смисла на ставот 1 од овој член, се смета затечување на сторителот на кривично дело на местото на извршувањето на кривичното дело или во непосредната близина на тоа место во времето на извршувањето на кривичното дело или непосредно по извршувањето на кривичното дело.

Член 58

Во случаите од членот 55 точка 3 на овој правилник огнено оружје може да се употреби ако во налогот за лишување од слобода односно во налогот за спроведување или чување на лицето надлежниот орган изречно навед дека овластеното службено лице може да употреби огнено оружје во случај на бегство на тоа лице.

Ако овластеното службено лице спроведува лице спрема кое, во случај на бегство, е дозволена употреба на огнено оружје, тоа е должно да го предупреди пред или за време на спроведувањето дека во случај на обид на бегство ќе употреби огнено оружје.

Член 59

Како непосреден напад со кој се загрозува животот на овластеното службено лице, во смисла на членот 55 точка 4 од овој правилник, се смета напад на овластеното службено лице со огнено оружје, со опасно орудие или со други предмети со кои може да се загрози животот, или кој го вршат две или повеќе лица, напад на место и во време кога не може да се очекува помош, како и напад од физички посилено лице или од лице кое се служи со посебни вештини, и слично.

Се смета дека е извршен напад со огнено оружје и со самото потегнање на огнено оружје или со обид да се потегне огненото оружје.

Член 60

Во случаите од членот 55 точка 5 на овој правилник огненото оружје може да се употреби спрема лице кое врши напад на објект што се обезбедува, ако нападот е непосреден и ако во моментот на употребата на огненото оружје нападот почнал а уште не престанал.

Како напад на објект што се обезбедува се смета дејствие насочено кон оштетување или уништување на објектот или на одделни негови делови, или кон расипување, уништување или злоупотреба на уреди во објектот.

Член 61

Ако лицето затечено на местото на извршувањето на кривичното дело за кое е предвидена казната строг затвор од петнаесет години или построга казна, или лицето за кое е издаден налог за лишување од слобода поради извршување на такво дело ќе почне да бега, овластеното службено лице ќе се обиде да го фати, со истовремено повикување: „Стој, ќе пукам!“. Ако тоа лице не застане, овластеното службено лице ќе го повтори повикот, па ако тоа ниту на повтореното повикување не застане, а не постои друга можност за лишување од слобода, овластеното службено лице ќе го употреби огненото оружје.

Ноќе, во густа магла, на непрегледен терен или в шума, како и кога лицето бега кон шума или во правецот на објекти каде што може да се скрие, огненото оружје може да се употреби и по првото повикување кон лицето да застане.

Ако лицето бега кон собрани граѓани, па постои опасност да може да биде повреден некој од граѓаните, овластеното службено лице не смее да пука.

Член 62

Кога овластеното службено лице врши службена работа под непосредно раководство на старешината, огненото оружје може да го употреби само по наредба на старешината.

Како старешина од ставот 1 на овој член се смета овластениот работник на органот на внатрешните работи под чие непосредно раководство се наоѓа овластеното службено лице при извршувањето на службената работа.

Член 63

Пукање во воздух заради сигнализација и барање помош, како и пукање на животни кога го загрозуваат животот на луѓето, не се смета како употреба на огнено оружје во смисла на овој правилник.

Член 64

Сpreма воени лица во униформа овластеното службено лице може да употреби огнено оружје, гумена палка и други средства на присилба, според одредбите на овој правилник, само ако не постои можност навремено да се обезбеди интервенција на воените органи.

Сpreма воените лица во граѓанска облека овластеното службено лице може да употреби огнено оружје, гумена палка и други средства на присилба под истите услови како и спрема другите лица.

19. Користење на посебно дресирани кучиња

Член 65

Овластеното службено лице може да употреби посебно дресирани кучиња за:

- 1) пронаоѓање и фаќање на сторителите на кривични дела;
- 2) пронаоѓање на траги и предмети на кривични дела;
- 3) спречување бегство на лица лишени од слобода;
- 4) вршење обезбедување на објекти и лица;
- 5) пронаоѓање на исчезнати и залутани лица;
- 6) спасување на лица настрадани во елементарни непогоди;
- 7) пронаоѓање на лешеве;
- 8) спречување на отпор или одбивање на напад на овластеното службено лице, на други лица или на објект што се обезбедува.

Посебно дресирани кучиња можат да се употребат и при вршење на позорничка и патролна дејност.

20. Укажување помош на граѓани**Член 66**

Овластеното службено лице е должно да им укаже неопходна помош на граѓаните во заштитата на животот, личната сигурност или имотот, како и во отстранувањето на последиците од општа опасност.

Овластеното службено лице им помага на граѓаните и во други случаи (со давање на потребни известувања, упатства, и сл.), ако со тоа не се доведува во прашање вршењето на поважните службени работи.

Член 67

Службата на јавната безбедност е должна да укажува неопходна помош заради отстранување на последиците предизвикани со елементарни непогоди или со други општи опасности (поплави, земјотреси, шумски и други големи пожари, снежни лавини и сл.).

Во укажувањето помош од ставот 1 на овој член службата на јавната безбедност, покрај редовните работи што се во нејзиниот делокруг, учествува и во:

1) спасување на загрозуени лица и имот и во обезбедување на поважните објекти;

2) пронаоѓање на исчезнати лица или во идентификување на пострадани лица;

3) давање помош на надлежните органи во спроведувањето на мобилизација на граѓаните и на превозните средства заради отстранување на настанатите штетни последици и во евакуацијата на населението од загрозуените подрачја.

Ако се во прашање елементарни непогоди кои, со оглед на климатските и другите услови во одделни краишта можат оправдано да се очекуваат, службата на јавната безбедност е должна однапред да изврши определени подготовки за укажување помош, а особено во поглед ставањето во приправност на определен број луѓе и технички средства.

Кога во општествено-политичката заедница постои посебно тело чија задача е да ја организира заштитата од општа опасност или да му укажува помош на постраданото население, службата на јавната безбедност соработува со тоа тело.

21. Давање помош заради обезбедување извршување на службените дејствија**Член 68**

Службата на јавната безбедност им дава помош на државните органи односно на работните и други организации заради обезбедување на извршувањето на работите што се во надлежност на тие органи, односно заради обезбедување на извршувањето на управните дејствија што тие организации ги вршат врз основа на јавните овластувања. Оваа помош службата на јавната безбедност ја дава ако на работниците на државниот орган или на работната или друга организација во вршењето на наведените работи односно дејствија им биде даден физички отпор.

Помошта од ставот 1 на овој член службата на јавната безбедност ја дава и кога физички отпор може оправдано да се очекува поради тоа што давање на таа работа, или што постојат сериозни заканувања дека ќе се нападне на телото или на животот на работникот што треба да го изврши службеното дејствие.

Член 69

Службата на јавната безбедност ја дава помошта од членот 68 на овој правилник на барање кое, по правило, во писмена форма му го поднесува на општинскиот орган на внатрешните работи државниот орган или работна или друга организација.

За барањето од ставот 1 на овој член одлучува старешината на општинскиот орган на внатрешните

работи и навремено го известува за својата одлука подносителот на барањето.

Член 70

Старешината на општинскиот орган на внатрешните работи, по барање на државниот орган или на работната или друга организација, може да одлучи помошта од членот 68 на овој правилник да се даде и кога не дошло до физички отпор, ако вршењето на работите или на управните дејствија се презема во поголем обем, спрема поголем број лица и во подолг временски период, а со оглед на природата и значењето на тие работи и дејствија постои оправдан интерес тие да се извршат несмеќавано и успешно.

Член 71

Давањето помош по барањата од членот 68 на овој правилник го вршат, по правило, најмалку двајца припадници на милицијата.

При давањето помош припадниците на милицијата се ограничуваат на преземање само на оние мерки на присилба и на другите мерки што се потребни заради совладување на отпорот или одбивање на нападот.

22. Давање помош во одржување на редот**Член 72**

Службата на јавната безбедност им дава помош на органите и организациите ако овие врз основа на посебни прописи одржуваат ред на определено подрачје, објект или природба, и ако може оправдано да се очекува дека ќе дојде до нарушување на јавниот ред и дека одржувањето односно воспоставувањето на јавниот ред нема да може да се изврши без помошта на припадниците на милицијата.

Службата на јавната безбедност е должна да ја даде помошта од ставот 1 на овој член особено при одржување на собири и приредби на кои се собираат поголем број лица и на кои може да дојде до безредие.

Член 73

Службата на јавната безбедност ја дава помошта од членот 72 на овој правилник на барање кое, по правило, во писмена форма му го поднесува на општинскиот орган на внатрешните работи органот или организацијата што приредбата односно собирот го организираат.

За барањето за давање помош одлучува старешината на органот на внатрешните работи и за својата одлука навремено го известува подносителот на барањето.

23. Спроведување**Член 74**

Спроведувањето на лица се врши кога едно или повеќе лица треба да му се приведат и предадат на органот на внатрешните работи или на друг орган надвор од местото од каде започнува спроведувањето.

Спроведувањето, по правило, се врши непосредно до органот на кој треба да му се приведе лицето.

Член 75

Спроведувањето на лицата, по правило, се врши во посебно за тоа уредени превозни средства на органот на внатрешните работи.

Ако спроведувањето се врши со превозни средства на јавниот сообраќај, лицето што се спроведува, секогаш кога тоа е можно, треба да биде одвоено од другите патници.

Овластеното службено лице, без оглед на видот и тежината на кривичното дело, ќе го врзе лицето што го спроведува кога постои сомнение дека тоа ќе се обиде на бегство, а другите лица — само кога се спроведуваат поради кривично дело за кое со законот е предвидена казната строг затвор во траење над 5 години.

Член 76

Не можат да се спроведуваат болни и онемоштени лица, ниту бремени жени што се неспособни за патување, освен ако нивното приведување е неопходно.

Член 77

Спроведувањето на лицата, по правило, припадниците на милицијата го вршат во униформа.

Бројот на припадниците на милицијата што вршат спроведување се определува зависно од начинот на спроведувањето, од бројот и степенот на опасноста на лицата што се спроведуваат, од траењето на спроведувањето и сл.

Старешината што наредува спроведување е должен претходно да ги запознае припадниците на милицијата што вршат спроведување со степенот на опасноста на лицата што се спроведуваат, а ако се во прашање лица спрема кои постојат законски услови за употреба на огнено оружје заради спречување на бегство, е должен да го наведе тоа во налогот за спроведување.

Лицата што се спроведуваат пред спроведувањето треба да се претресат.

24. Вршење на работите на дежурство

Член 78

За вршењето на работите од делокругот на службата на јавната безбедност чија природа бара да се вршат непрекинато и без одлагање, во органите на внатрешните работи се определува потребен број овластени службени лица (постојана служба на дежурство).

Член 79

Како работи што ги врши постојаната служба на дежурство се сметаат особено:

- 1) примање извештаи и известувања;
- 2) известувања на определени овластени службени лица и на старешината на органот за сите поважни настани со кои треба да бидат запознаени или по кои треба да постапуваат;
- 3) одржување врска со органите на внатрешните работи и со други органи, како и со одделни овластени службени лица што во вршењето на службените задачи се снабдени со средства за врска;
- 4) доставување до органите на внатрешните работи и до други органи на извештаи и известувања со кои треба да бидат запознаени или по кои треба да постапуваат;
- 5) грижа по утврдениот план и распоред да се вршат позорничката и патролната дејност и контролата и регулирањето на сообраќајот на патиштата;
- 6) примање кривични пријави, организирање на излегувања на овластените службени лица на самото место и известување на надлежниот истражен судија и јавниот обвинител за извршените кривични дела, заради вршење увид;
- 7) организирање на интервенции во итни случаи, заради воспоставување на нарушениот јавен ред и мир;
- 8) вршење работи во врска со итни потраги и со остварување надзор над определени категории сторители на кривични дела;
- 9) преземање потребни мерки во врска со приведување, задржување или лишување од слобода на лица;
- 10) примање странки и, по нивно барање, преземање мерки што не трпат одлагање.

25. Постапување со најдени предмети

Член 80

Овластеното службено лице е должно да прими предметот за кој може да се претпостави дека поранешниот држател го загубил. При приемот на предметот овластеното службено лице му издава потврда за тоа на лицето што го предало предметот.

Најдениот предмет, по претходна проверка во евиденцијата на украдените предмети, му се предава, на општинскиот орган на управата надлежен за постапување со најдените предмети, со писмена потврда.

Ако најдениот предмет е предмет на кривично дело кој според Кривичниот законик може или мора да се одземе, а сторителот на кривичното дело е непознат, најдениот предмет ќе се одземе ако тоа го бараат интересите на безбедноста или причините на моралот и со него ќе се постапи на начинот пропишан во членот 45 од овој правилник. Решение за тоа донесува органот на внатрешните работи на општината на чија територија е најден предметот.

Овластеното службено лице постапува на начинот определен во ст. 2 и 3 од овој член и кога ќе најде предмет за кој може да претпостави дека е загубен.

II. ОДРЖУВАЊЕ НА ЈАВНИОТ РЕД И МИР И СПРЕЧУВАЊЕ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА

1. Позорничка и патролна дејност

Член 81

Позорничката и патролната дејност се основни видови на непосредното превентивно дејствување на службата на јавната безбедност во одржувањето на јавниот ред и мир и во спречувањето на вршењето на кривични дела.

Позорничката и патролната дејност ја вршат припадниците на милицијата во униформа.

Член 82

Припадниците на милицијата што вршат позорничка и патролна дејност се должни со своето присуство, набљудување и други дејствија за кои со прописите се овластени да го спречуваат вршењето на кривични дела и прекршоци, нарушувањето на јавниот ред и мир, загрозувањето на безбедноста на сообраќајот и загрозувањето на животот и личната сигурност на граѓаните, и да преземаат потребни мерки за откривање на кривичните дела, за пронаоѓање и фаќање на сторителите на кривични дела и прекршоци, за воспоставување на нарушениот јавен ред и мир или за укажување помош на граѓани.

Член 83

Позорничката дејност се врши, по правило, во градови, во поголеми индустриски сообраќајни центри и во туристички места.

Патролната дејност се врши во помали населби и села и на определени сообраќајни објекти а, по потреба, и во местата од ставот 1 на овој член.

Член 84

Подрачјето на кое се врши позорничката дејност се дели, по правило, на позорнички реони, а подрачјето на кое се врши патролната дејност може да се дели на патролни реони или сектори.

Подрачјата на позорничкиот реон и на патролниот реон или сектор се утврдуваат според бројот и значењето на објектите, густината на населеноста, состојбата на јавниот ред и мир, видот, бројот и зачестеноста на кривичните дела и другите околности од значење за службата на јавната безбедност.

Член 85

Позорничките реони можат да бидат постојани или повремени.

Постојаните позорнички реони се определуваат на подрачјето на кое поради посебни причини е потребно постојано присуство на припадниците на милицијата.

Повремените позорнички реони се определуваат на подрачјето на кое потребата од присуство на припадниците на милицијата се јавува само во определено време.

Член 86

Позорничката дејност на определен позорнички реон може да се врши постојано или повремено.

Постојаната позорничка дејност се врши непрекинато, а повремената позорничка дејност — само во определени денови или во определено време на денот.

Член 87

Позорничката дејност се врши во смени.

За секој позорнички реон се определуваат соодветен број припадници на милицијата. За вршење на позорничката дејност на ист позорнички реон се определуваат, по можност, исти лица за подолго време.

Патролната дејност ја вршат, по правило, патроли составени од двајца или повеќе припадници на милицијата, од кои едниот е водач на patrolата.

По исклучок, патролната дејност може да ја врши и само еден припадник на милицијата, и тоа само дење и на места каде што тоа го дозволува состојбата на безбедноста.

Член 88

Позорничката дејност припадниците на милицијата ја вршат пеши, а патролната дејност — пеши или на велосипеди, на моторни возила или на коњи.

Во вршењето на позорничката и патролната дејност припадниците на милицијата го прилагодуваат своето движење кон потребите на вршењето на службата и на извршувањето на задачите.

Член 89

За вршење на позорничката односно патролната дејност припадниците на милицијата ги определува и ги упатува командирот на станицата или старешината на друга единица на милицијата или лицето што тој ќе го овласти.

Член 90

Пред поаѓањето на вршење на позорничката односно патролната дејност припадниците на милицијата се должни да му се јават на лицето што ги определило или што ги упатува на вршење на таа дејност.

Лицето што ги упатува припадниците на милицијата на вршење на позорничката или патролната дејност е должно:

1) да ги определи и да ги разработи конкретните задачи што припадниците на милицијата треба да ги извршат, покрај општите задачи што мораат да ги вршат врз основа на прописите;

2) да го определи нивното вооружување и опремата со оглед на задачите и, по потреба, да провери дали оружјето и опремата се во исправна состојба и дали физичката и здравствената состојба на припадниците на милицијата е задоволителна;

3) да го определи времето на траењето на нивната позорничка или патролна дејност и начинот на движењето, при што треба да ги има предвид задачите, оддалеченоста на одделните објекти, конфигурацијата на земјиштето, временските прилики, годишното време и времето на денот, како и бројот на објектите и нивната населеност.

Припадникот на милицијата што се упатува на вршење на позорничката или патролната дејност може да му даде на лицето што го упатува на должноност свои предлози во поглед вршењето на дејноста и начинот на извршувањето на задачите.

На припадниците на милицијата што се упатуваат на вршење на патролната дејност им се издава писмен налог, а на припадниците на милицијата што

се упатуваат на вршење на позорничката дејност таков налог им се издава по потреба, за што одлучува непосредниот старешина.

Член 91

Припадникот на милицијата не смее да го напушти позорничкиот или патролниот реон пред да биде сменет, освен ако е тоа потребно заради извршување на вонредни службени задачи или од причини на виша сила. Како вонредни службени задачи или причини на виша сила се сметаат особено:

1) фаќање на извршител на кривично дело или на потезок прекршок или обезбедување на траги и предмети што можат да послужат како доказ во кривичната постапка;

2) фаќање на лица по кои е издадена потерница; 3) приведување на извршител на кривично дело или на потезок прекршок;

4) давање помош или интервенирање кога тоа го бара припадник на милицијата од соседен позорнички или патролен реон или овластено лице од составот на постојаната дежурна служба;

5) укажување помош на граѓани во случај на општа опасност;

6) повреда, ранување или заболување на припадник на милицијата за време на вршење на позорничката или патролната дејност.

Член 92

По враќањето од вршењето на позорничката или патролната дејност припадниците на милицијата поднесуваат писмен извештај за фактите што ги забележале во дејствијата што ги имаат преземано.

2. Вршење на блокада

Член 93

Блокада е затворање на сите приоди на определен простор и оневозможување напуштање на тој простор без одобрение.

Блокада се презема за спречување вршење на кривични дела, за пронаоѓање на лица по кои се трага и за пронаоѓање и обезбедување на предмети и траги на кривично дело.

Лицата затечени на просторот на кој се врши блокада можат да бидат задржани само онолку време колку е неопходно да се изврши потребната контрола.

Блокадата се врши по наредба на старешината на надлежниот орган на внатрешните работи.

3. Одржување на јавниот ред и мир на јавни собири и на масовни приредби

Член 94

Службата на јавната безбедност соработува со организаторите на јавни собири и масовни приредби и презема потребни мерки за одржување на јавниот ред и мир на собирот односно на приредбата.

Ако организаторот на јавниот собир или на масовната приредба не може самиот да ги преземе потребните мерки за одржување на редот, или ако, со оглед на природата на собирот или приредбата и на околностите под кои тие се одржуваат, надлежниот старешина оцени дека за одржување на редот треба да се преземат соодветни превентивни мерки, ќе определи потребен број припадници на милицијата заради соработка и укажување помош за одржување на редот на јавниот собир односно на приредбата.

Во случајот од ставот 2 на овој член надлежниот старешина ќе се спогоди со организаторот за начинот на остварувањето на соработката и на ука-

жувањето на потребната помош за одржување на редот.

Член 95

Ако на јавниот собир или на масовната приредба дојде до безредије или до нарушување на јавниот ред и мир во поголем обем, старешината на единицата на милицијата што го одржува јавниот ред и мир ќе побара од организаторот на собирот или на приредбата да го прекине одржувањето на собирот односно на приредбата и да ги повика присутните лица мирно да се разотидат.

Ако организаторот не е во можност да постапи по барањето од ставот 1 на овој член, старешината на единицата на милицијата ќе преземе потребни мерки собирот односно приредбата да се растури, а против сторителите на прекршоците или кривичните дела ќе ги преземе мерките предвидени со закон.

Член 96

Во вршењето на работите од членот 95 на овој правилник припадниците на милицијата преземаат соодветни мерки за насочување на движењето на масата, за спречување пристапот на масата на определени простори или објекти, за фаќање на организаторите на безредието и за растурање на масата.

При извршувањето на задачите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат методите и средствата на присилба со кои со што помалку штетни последици се постига целта.

Член 97

За извршување на задачите од членот 95 на овој правилник средствата на присилба можат да се употребат само ако тоа е неопходно и во согласност со прописите.

Употребата на средствата на присилба мора да биде запрена штом ќе престанат причините поради кои дошло до нивната употреба.

Припадниците на милицијата и другите овластени службени лица се должни да им овозможат оддалечување од местото на безредието на сите лица што тоа го сакаат, ако против нив не се преземаат некои посебни мерки (задржување, лишување од слобода и сл.) и да им дадат заштита на лицата кои според својата професија се наоѓаат на местото на безредието (општествено-политички работници, лекари и др.).

4. Работи на обезбедување

Член 98

Како обезбедување, во смисла на овој правилник, се подразбира преземањето на потребните мерки од страна на службата на јавната безбедност заради заштита на определени објекти и личности, како и за одржување на јавниот ред и мир на местото на кое се врши обезбедувањето.

Обезбедувањето може да биде редовно, вонредно и посебно.

Член 99

Редовното обезбедување се врши заради заштита на определени објекти и личности.

Кои објекти и личности редовно се обезбедуваат, како и начинот и обемот на нивното обезбедување, го определува старешината на органот на внатрешните работи кој го врши обезбедувањето.

Член 100

Податоците за објектите и личностите кои се обезбедуваат, како и за лицата што се запослени или се сместени во објектите кои се обезбедуваат, овластеното службено лице е должно да ги чува како службена тајна.

Член 101

Овластеното службено лице кое врши работи на обезбедување не смее да се оддалечи од објектот што го обезбедува, освен во случаите:

1) кога во непосредната близина на објектот треба да се спречи извршување на потешко кривично дело или да се фати извршителот на таквото дело;

2) кога треба да се извести непосредниот старешина за настаните што посериозно го загрозуваат јавниот ред и мир или објектот што се обезбедува.

Во случаите од ставот 1 на овој член овластеното службено лице може да се оддалечи од објектот што го обезбедува само ако со тоа не го остава објектот необезбеден.

Член 102

Старешината на единицата на милицијата која врши обезбедување е должен да изработи план за обезбедувањето на објектот кој му е доверен за обезбедување и на овластените службени лица што го вршат обезбедувањето да им ги определи конкретните задачи.

Овластените службени лица што го вршат обезбедувањето се сменуваат на местото од кое редовно се врши обезбедувањето. Овластеното службено лице што ја предава должноста е должно да го запознае лицето што ја прима должноста со настаните и околностите кои се од интерес за обезбедувањето на објектот.

Член 103

Вонредното обезбедување се организира:

1) при паради, поворки и други манифестации во кои учествуваат поголем број граѓани;

2) при народни свечености, прослави, панаѓури, саеми и други масовни собири;

3) при одржување на масовни спортски приредби, фискултурни слетови и други натпревари и приредби;

4) во сите други случаи кога за тоа ќе се укаже потреба.

Член 104

Вонредното обезбедување го наредува старешината на надлежниот орган на внатрешните работи.

Член 105

Службата на јавната безбедност врши вонредно обезбедување, по правило, со овластени службени лица од својот состав.

Во случај на потреба, службата на јавната безбедност која го организира обезбедувањето може да побара помош од друг орган на внатрешните работи.

Член 106

Надлежниот старешина кој го организира вонредното обезбедување изработува план на обезбедувањето.

Планот на обезбедувањето зависи од видот на објектите што се обезбедуваат, од бројот на присутните граѓани, од безбедносните прилики, од времето на денот, од временските прилики, од должината на траењето на обезбедувањето и од причините поради кои се организира обезбедувањето.

Член 107

Планот на вонредното обезбедување, по правило, треба да содржи:

1) процена на ситуацијата од членот 106 став 2 на овој правилник;

2) број на овластените службени лица потребни за вршење на обезбедувањето;

3) начин на вршење на обезбедувањето;

4) поделба на теренот и на објектите на кои се врши обезбедувањето — на сектори и потсектори;

5) конкретни задачи на овластените службени лица што го вршат обезбедувањето, посебно за секое место, потсектор или сектор на кој овластеното службено лице го врши обезбедувањето, како и време и начин на запознавање со задачите;

6) вооружување и опрема на овластените службени лица, потребни сообраќајни средства, средства за врска и други технички и помошни средства;

7) начин на регулирање на сообраќајот;

8) начин на одржување на врски со раководителите на секторите, како и на меѓусебна врска помеѓу секторите, потсекторите и определените овластени лица;

9) време и начин на доаѓање на овластените службени лица на местото на обезбедувањето а, по потреба, и план на нивното сместување и исхрана;

10) време на почетокот и завршетокот на обезбедувањето;

11) начин на соработка со другите сили што ќе се ангажираат;

12) други елементи што се од значење за обезбедувањето.

Старешината кој го изработил планот на обезбедувањето е должен да се грижи да се изврши планот во целост.

Член 108

Раководителот на обезбедувањето е должен да ги запознае овластените службени лица кои се определени за вршење на обезбедувањето со планот на обезбедувањето и со нивните задачи.

Член 109

Посебното обезбедување се организира заради лична безбедност на Претседателот на Републиката, како и заради лично обезбедување на шефовите на странски држави и влади и на други определени личности, при нивниот престој во Југославија, пропатување низ Југославија и слично.

Посебното обезбедување го наредува старешината на надлежниот орган на внатрешните работи.

Член 110

Во работите на посебното обезбедување на Претседателот на Републиката, на шефовите на странски држави и влади и на определените личности, службата на јавната безбедност врши:

1) обезбедување на нивните станови и привремени резиденции;

2) обезбедување на сообраќајниците, определените објекти и терени за време на движењето на личностите кои се обезбедуваат;

3) обезбедување на превозните средства со кои се превезуваат личностите кои се обезбедуваат;

4) регулирање на сообраќајот и обезбедување на движењето на возилата под придружба;

5) преземање на мерки спрема лицата кои поради извесни склоности или душевната состојба можат да ги загорзат личностите кои се обезбедуваат;

6) преземање на други мерки и дејствија од интерес за остварувањето на заштитата на личностите кои се обезбедуваат.

Член 111

Планот на посебното обезбедување ги содржи податоците од членот 107 на овој правилник и него го изработува службата на јавната безбедност во соработка со другите заинтересирани служби.

Ако во посебното обезбедување учествуваат и единици на Југословенската народна армија или воена полиција, старешината кој го организира посебното обезбедување е должен да оствари полна соработка со старешините на тие единици непосредно или преку лице што тој ќе го овласти.

5. Работи на средствата на јавниот сообраќај

Член 112

Овластените службени лица вршат работи на јавната безбедност и на определени средства на јавниот сообраќај.

Член 113

Старешината на органот на внатрешните работи во чиј состав се овластените службени лица што ги вршат работите на службата на јавната безбедност на средствата на јавниот сообраќај, во спогодба со одговорните лица во работните организации на чии средства на сообраќајот се вршат овие работи, обезбедува соодветно место односно просторија за службените потреби на овластените службени лица.

Член 114

Овластеното службено лице кое врши работи на службата на јавната безбедност на средствата на јавниот сообраќај, покрај предвидените работи, е должно:

1) во случај на сообраќајна незгода, да им укаже потребна помош на повредените, да го извести за незгодата надлежниот орган на внатрешните работи и да го обезбеди самото место;

2) да соработува со овластените службени лица што ги вршат работите на попатните станици, луки и пристаништа;

3) во границите на своите овластувања да му укажува помош на службениот персонал на јавното сообраќајно средство во извршувањето на неговите должности.

Член 115

Ако овластеното службено лице на средството на јавниот сообраќај пронајде лице кое треба да се приведе, да се задржи или да се лиши од слобода, му го предава тоа лице, по правило, на овластеното службено лице на првата попатна станица, лука или пристаниште, освен ако е потребно тоа лице да се спроведе до крајната станица, лука односно пристаниште.

Член 116

Ако треба да се приведат повеќе лица или лице кое е познато како опасно, овластеното службено лице ќе побара помош од другите овластени службени лица кои патуваат со истото средство на јавниот сообраќај, а ако вакви нема — од припадниците на Југословенската народна армија или од службениот персонал на средството на јавниот сообраќај.

Член 117

Работите и предметите што овластеното службено лице ќе ги пронајде или ќе ги одземе на средството на јавниот сообраќај како предмети на кривично дело или прекршок, должно е да му ги предаде, со потврда, на дежурниот работник на службата на јавната безбедност на првата или наредната попатна станица, лука или пристаниште — ако е тоа потребно и можно. Ако тие предмети од кои и да било причини не можат да се предадат на првата или наредната попатна станица, лука или пристаниште, ќе му се предадат, со извештај, на непосредниот старешина.

За пронајдените или одземените предмети овластеното службено лице ќе состави записник во два примерка, од кои еден задржува за себе а другиот го предава заедно со предметите.

На лицето од кое се одземени предметите му се издава потврда за тоа.

6. Собирање на известувања**Член 118**

Заради спречување и откривање на кривични дела, за откривање и фаќање на сторителите на кривични дела и потешки прекршоци, како и кога тоа е потребно за извршување на други службени задачи, службата на јавната безбедност и овластените службени лица собираат известувања, и тоа:

- 1) со непосредно забележување и барање известувања од граѓани;
- 2) со примање известувања од граѓани (писмено, по телефон и непосредно);
- 3) преку средствата за јавно информирање (печатот, радиото, телевизијата);
- 4) од државни органи и од работните и други организации;
- 5) со привремено или постојано набљудување на определени лица, места на комуникации и други објекти каде што може да се очекува вршење на кривични дела или потешки прекршоци или каде што најчесто се собираат или се протуруваат предмети кои можат да служат за извршување на кривични дела или се добиени со вршење на кривични дела;
- 6) со примање на други доставки и известувања (писмено, по телефон и сл.).

Ако лицето кое дало известување од ставот 1 на овој член го бара тоа, овластеното службено лице не смее да ги соопштува податоците за тоа лице — во текот на собирањето на известувањата.

Член 119

Кога службата на јавната безбедност или овластеното службено лице врз основа на собраните односно добиените известувања ќе заклучи дека постои опасност дека ќе биде извршено кривично дело или потешок прекршок, ќе преземе потребни мерки да се спречи нивното извршување односно да се фати сторителот при извршувањето на кривичното дело односно прекршокот. На оваа опасност можат да се предупредат загрозените граѓани, како и одговорните лица и органите на управувањето во работните и други организации и во државните органи.

Член 120

Ако службата на јавната безбедност врз основа на собраните известувања заклучи дека постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело, му поднесува кривична пријава на надлежниот јавен обвинител и, по потреба, продолжува да собира известувања и да презема други мерки во согласност со одредбите од Законикот за кривичната постапка.

7. Вршење на надзор над определени сторители на кривични дела и потешки прекршоци против јавниот ред и мир**Член 121**

Службата на јавната безбедност го евидентира и го остварува потребниот надзор над определени сторители на кривични дела (меѓународни криминалци, повеќекратни повратници и сл.) и сторители на определени потешки прекршоци против јавниот ред и мир.

Непосредниот надзор над овие лица го организираат и вршат овластени службени лица.

Овој надзор не смее да се врши на начин кој би претставувал ограничување на слободата на движењето, населувањето и запослувањето, или пречка за вклучување во редовен живот на лицата под надзор.

Член 122

Во вршењето на надзорот од членот 121 на овој правилник овластените службени лица се опираат

врз помошта од граѓаните, нивните здруженија, државните органи и работните и други организации.

Член 123

Ако се утврди дека поради променетиот начин на животот на лицето под надзор или од други причини престанала потребата од вршење на понатамошен надзор, надзорот ќе се запре.

8. Одземање на патна исправа**Член 124**

Кога ќе се стекнат условите пропишани во законот, од југословенскиот државјанин ќе се одземе патната исправа.

Решение за одземање на патната исправа, по правило, донесува органот на управата што ја издал патната исправа, односно органот на управата надлежен според местото на живеење на лицето од кое се одзема патната исправа.

Во итни случаи, на барање на органот од ставот 2 на овој член, патната исправа може да ја одземе и надлежниот општински орган на чие подрачје лицето престојува или органот на внатрешните работи во републиката надлежен за контрола на преминувањето на државната граница.

Ако патната исправа ја одземе некој од органите од ставот 3 на овој член, ќе му ја достави на органот што ја издал патната исправа.

Ако лицето одбие да ја предаде патната исправа за чие одземање постои решение, и постои опасност извршувањето на решението да може да биде осуетено или значително отежнато, патната исправа ќе се одземе присилно.

За одземањето на патната исправа според ставот 3 или 5 на овој член се издава потврда.

Член 125

Странската патна исправа одземена од лице за кое ќе се утврди дека е југословенски државјанин ќе му се достави на републичкиот секретаријат за внатрешни работи.

За одземањето на патната исправа од ставот 1 на овој член ќе се издаде потврда.

9. Утврдување на идентитетот**Член 126**

Службата на јавната безбедност спроведува постапка за утврдување на идентитетот (идентификациона постапка) кога утврдувањето на идентитетот е потребно заради вршење на работи од надлежноста на органите на внатрешните работи, или кога ќе се појави сомнение во поглед идентитетот на определено лице, а особено:

- 1) на лице лишено од слобода;
- 2) на лице за кое постојат основи за сомнение дека извршило кривично дело за кое се гони по службена должност;
- 3) на лице кое одбива да даде податоци за својот идентитет, ако постои сомнение дека за себе дава лажни податоци, или ако постои сомнение дека личната карта или патната исправа му е фалсификувана;
- 4) на странски државјанин кога на територијата на Југославија ќе стори кривично дело за кое се гони по службена должност или прекршок за кој е изречена казната затвор;
- 5) на странски државјанин — кога спрема него е изречена мерката на безбедност протерување од земјата или заштитната мерка оддалечување од земјата, или му е забрането доаѓање во земјата;

6) на лице кое поради своите психички или физички недостатоци не е во состојба да даде податоци за себе;

7) на најден леш чиј идентитет не е познат;

8) кога тоа го бара или ќе го одобри истражниот судија.

Член 127

Идентификационата постапка се спроведува на начин кој обезбедува несомнително утврдување на сите обележја од правна и физичка природа по кои определеното физичко лице се разликува од другите лица.

Идентификационата постапка опфаќа:

1) земање на личниот опис, вклучувајќи и телесен преглед заради утврдување на постојне на особени знаци и заради споредување со веќе постојниот личен опис на лице за кое идентификационата постапка порано била спроведена;

2) фотографирање и споредување на фотографијата со веќе постојните фотографии на лицето за кое идентификационата постапка порано била спроведена;

3) земање отпечатоци од папиларните линии и споредување со постојните во дактилоскопските збирки отпечатоци на папиларните линии на лицето за кое идентификационата постапка порано била спроведена;

4) препознавање на лицето со сопоставување, или по фотографија која им се покажува на родителите, на роднините или на другите лица што го познаваат тоа лице;

5) проверување на податоците што за себе ги дало лицето, преку родителите, роднините и другите лица што го познаваат тоа лице — според местото на раѓањето, на престојот и на запослувањето;

6) увид во матичната книга на родените, венчаните и умрените или во другите службени евиденции и исправи (евиденција на државјаните, изводи од матичната книга на родените и венчаните и др.).

Ако тоа е потребно заради спроведување на идентификационата постапка, службата на јавната безбедност може да ја објави во печатот или преку телевизијата фотографијата на лицето кое треба да се идентификува.

Член 128

Овластеното службено лице при спроведувањето на идентификационата постапка е должно да постапува претпазливо, водејќи сметка да не ѝ наштети на честа и угледот на лицето за кое се спроведува идентификационата постапка.

За малолетни лица и деца идентификационата постапка мора да се спроведува и со посебно внимание, при што ќе се земе предвид возраста на лицето.

Ако идентификационата постапка се спроведува на начинот предвиден во членот 127 став 2 точ. 4 и 5 на овој правилник, овластеното службено лице е должно да состави записник за тоа.

10. Регистрирање и водење евиденција

Член 129

Заради спречување и откривање на кривични дела, за пронаоѓање и фаќање на сторители на кривични дела и на прекршоци, идентификација на сторителите на тие дела и на други лица, за пронаоѓање и за идентификација на предмети службата на јавната безбедност води пропишани криминалистички евиденции.

Податоците од криминалистичките евиденции можат да ги добијат и да ги користат овластените службени лица, како и другите службени лица во органите на внатрешните работи кога тоа е потребно заради извршување на работите од делокругот на тие органи.

III. ОТКРИВАЊЕ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА И ПРО- НАОЃАЊЕ И ФАЌАЊЕ НА СТОРИТЕЛИ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА

1. Почетни узнавања за кривично дело и бивно оценување

Член 130

Службата на јавната безбедност и овластените службени лица се должни да работат на откривањето на кривичните дела за кои се гони по службена должност и на пронаоѓањето и фаќањето на сторителите на тие дела, како и сторителите на тие дела да им ги предаваат на надлежните органи.

Работите на откривањето на кривичните дела опфаќаат преземање на мерки и на работи насочени кон:

1) узнавање за извршување на кривични дела за кои се гони по службена должност;

2) разјаснување на фактичната состојба на криминалниот настан за кој се узнало од кривичната пријава или на друг начин, вклучувајќи и разјаснување на фактите кои се однесуваат на сторителот на кривичното дело (откривање на сторителот).

Се смета, во смисла на овој правилник, дека сторителот на кривично дело е откриен (познат сторител) кога врз основа на собраните докази и известувања во толкава мера е основано сомнението дека определеното лице е сторител на кривичното дело, што да се исклучува можноста дека сторител би можело да биде некое друго лице. Во сите други случаи се смета дека сторителот на кривичното дело е непознат или сомнителен.

Одредбите од ст. 1. до 3 на овој член се применуваат и кога е извршено кривично дело за кое се гони по предлог, ако оштетените или друго овластено лице ставило предлог за гонење, поднело кривична пријава или ставило предлог за остварување на имотноправното барање во кривичната постапка.

Член 131

Заради утврдување дали постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело, како и заради определување дали постои потреба и можност да се извршат работи на разјаснување на фактичната состојба и работи на пронаоѓање и фаќање на сторителот на кривичното дело, треба да се оцени секое почетно узнавање до кое се дошло од кривичната пријава или на друг начин, како и секое подоцнежнo узнавање до кое се дошло со преземањето на соодветните мерки и дејствија, а особено во поглед на тоа:

1) дали може да се смета дека е вистинито сето она што за случајот е познато;

2) дали се познати толку факти што врз основа на нив да може да се стекне груба претстава за целиот настан и за обносувањето на определеното лице;

3) дали е веројатно дека е сторено кривично дело.

При оценувањето на почетното и подоцнежните узнавања секогаш треба да се води сметка за тоа дали природата на случајот наметнува потреба веднаш и итно да се преземат потребните мерки и дејствија.

Основи за сомнение дека е извршено кривично дело постојат кога на прашањето од ставот 1 на овој член може да се одговори потврдно.

Член 132

Службата на јавната безбедност е должна без одлагање и итно да упати овластени службени лица на местото на извршувањето на кривичното дело кога врз основа на почетните узнавања добиени од пријавата или на друг начин може да се претпостави дека на тоа место може и треба да се преземе која и да било мерка или дејствие заради разјаснување на фактичната состојба заради пронаоѓањето и обезбедување на трагите на кривичното дело и на предметите што можат да послужат како доказ.

Ако постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело, а се претпоставува дека фактичната состојба на самото место ќе мора да се утврди со увид, или дека на тоа место ќе се изврши вештачење или сослушување на лицата што би можеле да дадат важни податоци за кривичната постапка, а е веројатно дека нивното сослушување подоцна не би можело да се изврши или би било сврзано со значително одолжување или со други тешкотии, — за излегувањето на самото место ќе се известат истражниот судија на општинскиот или окружниот суд и јавниот обвинител, на чие подрачје се наоѓа самото место.

За почетното узнавање и за излегувањето на самото место се составува службена белешка, која ги содржи основните податоци за случајот.

2. Примање на кривична пријава

Член 133

Службата на јавната безбедност е должна да ја прими кривичната пријава што ѝ е поднесена.

Како кривична пријава треба да се смета секое известување дадено во писмена форма или со усна изјава, со цел:

1) да се укаже на постоење на кривично дело за кое се гони по службена должност или по предлог;

2) да се предизвика (поведе) кривично гонење, без оглед на другата содржина на писменото односно на изјавата.

Нема да се смета како кривична пријава писменото односно изјавата што на службата на јавната безбедност ќе ѝ биде поднесена по повод кривично дело за кое се гони по предлог, ако не е поднесена од лице кое е оштетен, негов законски застапник или лице кое по смртта на оштетеникот може да поднесе предлог за гонење (негов брачен другар, децата, родителите, браќа и сестри), како ниту анонимна достава. Применото писмено ќе му се врати на подносителот, а ако тој дал усна изјава ќе се поучи за недозволеноста за поднесување на кривична пријава.

Нема да се смета како кривична пријава, во смисла на овој правилник, ниту писменото односно изјавата што на органот на внатрешните работи ќе му биде поднесена по повод кривично дело кое се гони по приватна тужба. Применото писмено ќе му се достави на надлежниот суд и за тоа ќе се известат подносителот, а ако дал усна изјава, подносителот ќе се поучи за правото да поднесе приватна тужба писмено или усно на записник кај суд.

Член 134

Усната кривична пријава поднесена во службените простории на органот на внатрешните работи се прима на записник.

Ако приликите го дозволуваат тоа, овластеното службено лице ќе изврши записничко примање на усна кривична пријава поднесена и надвор од службените простории.

Освен во случаите од ст. 1 и 2 на овој член, за усно поднесената кривична пријава се составува службена забелешка.

Член 135

Во записникот односно во службената забелешка за примање на усна кривична пријава се внесуваат, ако му се познати на подносителот на пријавата, особено овие податоци:

1) опис на настанот (како, кога и каде узнал за настанот односно за трагите на кривичното дело; што од настанот забележал односно какви траги нашол; од кои факти заклучува дека е извршено кривично дело; време на извршувањето на кривичното дело — датум, ден во неделата и час; место на извршувањето — улица, куќен број, кат и поблиска

ознака на местото; исцрпен опис на начинот на извршувањето на кривичното дело; средства употребени при извршувањето на кривичното дело);

2) попис и опис на украдените предмети (поединечно и детално за секој предмет) и приближна височина на штетата. Одредбата на оваа точка се однесува и на другите кривични дела кај кои се од значење пописот и описот на предметите;

3) дали подносителот на пријавата се сомнева дека некое лице е извршител на кривичното дело или соучесник во извршувањето на делото, а особено дали тоа со сигурност го тврди и врз основа на што, или тоа само му се чини за веројатно; лични податоци или личен опис и други податоци за лицето за кое подносителот на пријавата се сомнева дека е извршител или соучесник, податоци за кругот на лицата од кој е тоа лице;

4) докази со кои се потврдува изјавата на подносителот на пријавата (кај материјални докази се наведуваат предметите и трагите, а за сведоци — нивните лични податоци);

5) целосни лични податоци за подносителот на пријавата.

Подносител на пријава што е оштетен со кривичното дело ќе се поучи за имотноправното барање, па неговата изјава за тоа барање ќе се внесе во записникот односно во службената белешка (ако става имотноправно барање треба да наведе дали се однесува на надомест на штетата и во кој износ, или на враќање на предметите и кои, или на поништување на правната работа).

Член 136

Примената кривична пријава му се доставува веднаш на надлежниот јавен обвинител. Ако било нужно да се изврши без одлагање излегување на самото место или да се преземат други итни мерки, кривичната пријава ќе му се достави на јавниот обвинител непосредно по преземањето на тие мерки.

Органот на внатрешните работи, при доставувањето на примената кривична пријава, посебно ќе го известат јавниот обвинител дали треба и дали постои можност да се извршат работи на разјаснување на фактичната состојба и работи на пронаоѓање и фаќање на сторителот на кривичното дело, и кои од тие работи ќе ги изврши без посебно барање на јавниот обвинител. Ако пред доставувањето на кривичната пријава од јавниот обвинител е извршено излегување на самото место или се преземени други мерки и дејствија, органот на внатрешните работи ќе го известат јавниот обвинител за тие мерки и дејствија на начинот предвиден во членот 140 на овој правилник.

Се смета дека на органот на внатрешните работи му е поднесена кривична пријава против непознат сторител на кривично дело:

1) ако подносителот на пријавата не го означил поименично сторителот;

2) ако на подносителот на пријавата му се чини за веројатно дека сторителот е означеното лице.

3) ако подносителот на пријавата со сигурност тврди дека сторителот е поименично означеното лице, но со подоцнежните дејствија на органот на внатрешните работи е утврдено дека тврдењето на подносителот на пријавата е без основ.

3. Постапување по примена кривична пријава

Член 137

Ако од примената кривична пријава, од известувањето за настанот или од резултатите на работата на органот на внатрешните работи на откривањето на кривичното дело се оцени дека уште не постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело, овластеното службено лице мора да ги презема мерките за разјаснување на фактичната состојба претпазливо, водејќи сметка да не ѝ наштети на честа и угледот на лицето за кое се собираат податоците. Во ваков случај овластеното

службено лице не смее со никога да постапува како со сторител на кривично дело и може да ги применува само оние мерки на присилба за чија примена се стекле пропишаните услови.

Излегувањето на местото на настанот и преземањето на мерки на тоа место за општото информирање за настанот и за оценување дали постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело, се сметаат како мерки што се преземаат вон од кривичното гонење.

Органите на внатрешните работи ќе постапат во смисла на ставот 1 од овој член и кога работат по барање на јавниот обвинител.

Член 138

Кога од известувањето за настанот или од резултатите од работата на органот на внатрешните работи на откривањето на кривичното дело ќе се оцени дека постојат основи на сомнение дека е извршено кривично дело за кое се гони по службена должност, службата на јавната безбедност и овластените службени лица се должни да извршат работи на разјаснување на фактичната состојба и работи на пронаоѓање и фаќање на сторителот на кривичното дело, а посебно:

1) да ги откриваат трагите на кривичното дело и предметите што можат да послужат како доказ;
2) да ги обезбедат трагите на кривичното дело и предметите што можат да послужат како доказ;
3) да соберат известувања што би можеле да бидат од полза за успешно водење на кривичната постапка;

4) да преземат потребни мерки да се пронајде сторителот на кривичното дело, и сторителот или соучесникот да не се сокрие или да не побегне.

Овластеното службено лице во случаите од ставот 1 на овој член, а под условите пропишани во Законикот за кривичната постапка и во Основниот закон за внатрешните работи, е должно да презема мерки и дејствија што претставуваат и кривично гонење. Органот на внатрешните работи, а во итни случаи и овластеното службено лице, може да им се обрнува за помош при постапката во смисла на ставот 1 од овој член на другите државни органи.

4. Поднесување на кривична пријава

Член 139

Кривичната пријава што на органот на внатрешните работи му е поднесена во писмена форма, овој орган веднаш ќе му ја достави на надлежниот јавен обвинител. Во другите случаи органот на внатрешните работи му поднесува кривична пријава на јавниот обвинител, по правило, откако претходно со собирање на потребните известувања или со преземањето на другите мерки утврдил дека постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело за кое се гони по службена должност.

Органот на внатрешните работи може да го одложи поднесувањето на кривична пријава само ако, по оценувањето за постоењето на основите за сомнение дека е извршено кривично дело, било неопходно без одлагање да излезе на самото место, или да ја продолжи работата на тоа место, или да преземе други итни мерки. Во овие случаи органот на внатрешните работи ќе поднесе кривична пријава штом ќе бидат извршени дејствијата поради кои поднесувањето на кривичната пријава е одложено.

По исклучок од одредбата на ставот 1 од овој член, органот на внатрешните работи нема да му поднесе кривична пријава на јавниот обвинител ако за истото кривично дело примил и на јавниот обвинител веќе му ја доставил кривичната пријава или ако јавниот обвинител барал преземање на определени мерки, иту ако му е познато дека на јавниот обвинител му е поднесена кривична пријава непосредно.

За резултатите од постапувањето во смисла на членот 137 од овој правилник, а по потреба и во

текот на тоа постапување, органот на внатрешните работи му поднесува на јавниот обвинител посебен извештај, како дополнение на кривичната пријава.

Посебен извештај му поднесува на јавниот обвинител органот на внатрешните работи и во случаите од ставот 3 на овој член, како и кога во текот на постапувањето во смисла на членот 137 од овој правилник, ќе престанат основите за сомнение дека е извршено кривично дело.

Член 140

Кривичната пријава се поднесува против познат или против непознат сторител на кривично дело, со тоа што ако сторителот е сомнителен кривичната пријава се поднесува против непознат сторител.

Кривичната пријава ги содржи особено следниите податоци:

1) кој и кога го соопштил настанот, освен податокот за изворот на информацијата ако соопштувањето на тој податок би било штетно по интересот на поединецот или на работната или друга организација;

2) дали е непосредно, откако се дошло до почетните знавања, извршено излегување на самото место, кога и кој го извршил излегувањето;

3) кои мерки и дејствија се преземени на самото место, а посебно:

а) дали добиените известувања се од граѓани, со назначување на личните податоци на граѓаните што ги дале и кратка содржина на известувањата; дали граѓанинот за кого е веројатно дека знае за важните факти одбил да даде известување;

б) дали е извршено привремено одземање на предмети, број на издадената потврда и каде се наоѓаат тие предмети, со образложение во што се состоела опасноста од одлагањето поради која привременото одземање на предметите е извршено без наредба;

в) дали е извршено претресување на стан, на други простории или на лице, со наведување на причините поради кои претресувањето требало да се изврши без наредба и какви резултати се постигнати со претресот;

г) дали увидот или вештачењето го извршил истражниот судија или овластеното службено лице, со наведување на причините поради кои увидот или вештачењето требало да го изврши овластеното службено лице;

д) дали одделни лица се упатени од самото место до истражниот судија заради сослушување или се задржани до неговото доаѓање; кои податоци важни за кривичната постапка можат да ги дадат тие лица и поради што не можело да се изврши сослушувањето подоцна; дали со упатувањето односно со задржувањето е постигната целта на оваа мерка;

ѓ) дали на самото место се преземени други мерки, за која цел и со каков резултат;

4) кои мерки и дејствија се преземени вон од постапувањето на самото место, а посебно кои мерки и дејствија од одредбите под а) до в) на точката 3 од овој став;

5) врз основа на кои факти се заклучува дека постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело, фактичен опис на кривичното дело за кое се сомнева дека е извршено, а посебно:

а) дали е спорен обемот на криминалната дејност (дали постои веројатност дека сторителот на пријавеното кривично дело извршил и други кривични дела или дека имал соучесник);

б) дали е спорно постоењето на кривично дело поради намалена доказна вредност на изворот на знаањето (не е сигурно дали е вистинито сето она што е познато за случајот), поради спорност и недостаток на поодлучни факти (за случајот не се знае толку што постоењето на кривично дело да може да се смета за неспорно) или поради спорност на правната класификација на фактите (постоењето на кривично дело зависи од правната оценка на случајот, зашто во делото се стекнуваат обележјата на кривично дело и на прекршок);

6) лични податоци за лицето за кое се сомнева дека е сторител на кривичното дело, со причините врз кои се засновава сомнението;

7) кои исправи (потврда за привремено одземање на предмети, потврда за влегување во стан и во други простории, записник за претресувањето, записник за видот и др.) се прилагаат кон кривичната пријава.

На почетокот на кривичната пријава против познат сторител ќе се наведат, ако на органот на внатрешните работи му се познати, следните лични податоци: име и презиме на сторителот, негов лекар, име и презиме на родителите, мајинско презиме на мајката, место на раѓањето, живеалиште и адреса на станот, ден, месец и година на раѓањето, народност, државјанство, занимање, семејни прилики, дали е писмен, какви училишта завршил, дали, каде и кога служел војска, дали има чин на резервен подофицир или офицер односно класа на резервен воен службеник, дали се води во воена евиденција и при кој воен орган, дали е одликуван, каква му е имотната состојба, дали, кога и зошто е осудуван и дали и кога ја издржал изречената казна, дали против него се води постапка за некое друго кривично дело, ако е малолетен — кој му е законски застапник. Во пријавата ќе се назначи и дали пријавениот се наоѓа на слобода или е спроведен до истражниот судија и кога е сторено тоа.

Во кривичната пријава, по правило, не се повторуваат податоците кои се содржани во прилозите.

Ако пријавениот е лишен од слобода и спроведен до истражниот судија, по еден примерок од пријавата и од прилозите му се доставува и на истражниот судија.

При доставувањето на кривичната пријава органот на внатрешните работи ќе го извести јавниот обвинител дали ќе работи и понатаму и во кој правец.

5. Поднесување на посебен извештај

Член 141

Покрај посебниот извештај од членот 139 став 4 на овој правилник, посебен извештај како дополнително на кривичната пријава му се поднесува на јавниот обвинител:

1) кога се дава образложение за потребата на извршеното привремено одземање на предмети, на претресувањето на стан или лице, на вршењето увидот и вештачењето што овластените службени лица ги извршиле без истражниот судија или без негова наредба;

2) кога истражниот судија се известува за работите што се извршени по негово барање (одземање на предмети, претресување на стан или лице, фотографирање или земање отпечатоци на прстите на обвинетиот, укажување помош на истражниот судија во извршувањето на одделни истражни дејствија, доведување или присилно доведување на сведоци).

6. Откривање на трагите на кривично дело и на предметите што можат да послужат како доказ

Член 142

Овластеното службено лице, применувајќи ги соодветните средства и методи на криминалистичката техника и тактика, е должно да ги преземе мерките и дејствијата потребни да се откријат трагите на кривичното дело и предметите што можат да послужат како доказ за постоењето на кривично дело и за учеството на определено лице во извршувањето на кривичното дело.

Заради вршење на работите од ставот 1 на овој член овластените службени лица врз основа на овластувањето од законот, а во согласност со одредбите на овој правилник, можат: да собираат извештавања, да издаваат наредби, да легитимираат лица, да приведуваат и задржуваат лица, да фотографираат и да земаат отпечатоци од прсти, да влегуваат

во туѓ стан и во други простории и да вршат нивно претресување, да претресуваат лица, да вршат привремено одземање на книги, списи и други предмети, да употребуваат туѓо средство за врска или туѓо сообраќајно средство, да користат посебно дресирано кучиња, да употребуваат пропишани средства на присилба и огнено оружје.

Заради утврдување на идентитетот на определени лица, овластените службени лица можат да спроведат идентификациона постапка на начинот пропишан во чл. 126 до 128 на овој правилник, како и да земаат отпечатоци на прстите од лицата за кои постои веројатност дека можеле да дојдат во допир со определени предмети.

Член 143

Кога постои веројатност дека е сторено кривично дело, овластеното службено лице, заради разјаснување на фактичната состојба, може да бара од работните и други организации да му дозволат увид во нивните деловни книги и во друга документација за работењето, како и за откривање на кривични дела и за пренаоѓање податоци што можат да бидат од корист за успешното водење на кривичната постапка.

Усното барање во смисла на ставот 1 од овој член му се поставува на раководителот на организацијата или на друго овластено лице во организацијата. По барање на организацијата, овластеното службено лице е должно писмено да го потврди поставувањето на барањето.

Ако организацијата од која е барано да дозволи увид во нејзините деловни книги и исправи за книжење побара да не се објавуваат податоците од тие книги и исправи, тие податоци можат да се објават само по одобрение од јавниот обвинител.

Член 144

Овластеното службено лице може да нареди да се изврши телесен преглед на лицето за кое постојат основи за сомнение дека го извршило кривичното дело, ако не може да се чека на доаѓањето на истражниот судија, а постои опасност телесниот преглед подоцна поради истек на времето да не може да се изврши успешно.

Телесниот преглед од ставот 1 на овој член може да се нареди само ако тоа е потребно за да се утврдат фактите важни за кривичната постапка.

Телесниот преглед се наредува со писмена наредба. Со оваа наредба се определува и вештакот кој ќе го изврши прегледот односно стручната установа на која ѝ се доверува вршењето на прегледот.

Телесниот преглед на лицето од ставот 1 на овој член ќе се изврши и без негово согласување. Телесниот преглед на други лица може да се изврши без нивно согласување само ако мора да се утврди дали на нивните тела се наоѓаат определени траги или последици од кривично дело.

Член 145

Овластеното службено лице може да нареди од лицето за кое постојат основи за сомнение дека го извршило кривичното дело или од други лица да се земат мостри на крв или на крв и урина, — заради утврдување на алкохолизираност. Земање мостри од лица без нивно согласување може да се изврши само ако не може да се чека на доаѓањето на истражниот судија.

Земање мостри на крв или на крв и урина се наредува со писмена наредба, со која се определува и вештакот односно стручната установа за вршење на ова дејствие.

7. Обезбедување на трагите на кривично дело и на предметите што можат да послужат како доказ

Член 146

Овластеното службено лице е должно да ги преземе потребните мерки за да се зачува неизменото самото место, а особено трагите на кривично дело

и предметите најдени на самото место или на некое друго место што можат да послужат како доказ.

Овластеното службено лице е должно да ги обезбеди трагите на кривично дело и предметите што можат да послужат како доказ според принципите на криминалистичката техника и тактика.

Член 147

Привремено одземање на предметите, ако постои опасност од одлагањето на земање, овластените службени лица го вршат согласно одредбите на чл. 44 до 46 на овој правилник.

Член 148

При постапувањето на самото место, во смисла на одредбите на членот 126 од овој правилник, овластеното службено лице, без оглед на тоа дали на самото место излегол и истражниот судија, покрај другите мерки ќе ги преземе и мерките потребни за да се обезбедат трагите на кривичното дело и предметите што можат да послужат како доказ во кривичната постапка.

Ако на самото место излегол и истражниот судија, овластеното службено лице ќе постапи во согласност со барањата што ќе ги постави истражниот судија.

Ако на самото место не излегол истражниот судија но со сигурност може да се очекува неговото доаѓање, и ако не застрашува опасност до неговото доаѓање да се уништат или променат трагите на кривичното дело и предметите што можат да послужат како доказ, овластеното службено лице ќе преземе мерки за откривање и обезбедување на трагите на кривичното дело и на предметите што можат да послужат како доказ — само во обем во кој не се менува состојбата на работите на самото место, и ќе ја продолжи работата во присуство на истражниот судија.

Освен во случаите од ст. 2 и 3 на овој член, овластеното службено лице ќе ги спроведе во целост и без одлагање мерките за откривање и обезбедување на трагите на кривичното дело и на предметите што можат да послужат како доказ, и за утврдената фактична состојба ќе состави записник за увидот.

На увидот на самото место, како дејствие со кое при непосредно набљудение се утврдуваат или се разјаснуваат фактите важни за кривичната постапка, можат да присуствуваат јавниот обвинител, оштетениот, лицето кое бара да присуствува на увидот зашто постои веројатност дека ќе биде ставен под сомневање, и неговиот бранител. Овластеното службено лице е должно на погоден начин да ги извести овие лица за преземањето на увидот, освен ако постои опасност од одлагањето. Ако лицето на кое му е упатено известување за увидот не дојде на увидот, увидот ќе се изврши во негово отсуство.

Ако со прегледот на самото место се утврди дека не постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело и дека нема веројатност дека до тие основи ќе се дојде дополнително, овластеното службено лице ќе состави наместо записник за увидот, службена забелешка за прегледот на самото место.

Член 149

Во записникот за увидот се наведуваат: податоците за настанот по повод кој е преземено излегувањето на самото место; податоците за извршеното известување на јавниот обвинител, истражниот судија и оштетениот; презиме, име и својства на лицата што присуствувале на увидот; причините поради кои овластеното службено лице го презело увидот без присуство на истражниот судија.

Покрај податоците од ставот 1 на овој член, во записникот за увидот, по правило, се внесуваат уште:

1) поблиската локација на местото на кое се врши увидот и времето на вршењето и на траењето на увидот, со податоци за евентуален прекин и про-

должување на увидот и за атмосферските и светлосните прилики во времето на вршењето на увидот;

2) презимето, името, службената функција и адресата на лицето заточено на самото место;

3) општиот изглед на самото место;

4) описот на трагите на кривичното дело и на предметите што можат да послужат како доказ, или податок дека на местото на настанот нема определени траги или предмети, ако тој податок може да биде од важност за кривичната постапка;

5) криминалистичко-техничките методи што се применети при фиксирањето на трагите и предметите на кривичното дело, и тоа поединечно за секоја трага и предмет ако се фиксирани по различни методи; името и презимето на лицето што го вршело фиксирањето, со тоа што посебно се назначува:

а) кои предмети се привремено одземени, и број на потврдата за привременото одземање;

б) дали е извршено скицирање, кој ја направил скицата (кроки), основни димензии на предметите и објектот, нивната меѓусебна положба и оддалеченост;

в) дали е извршено фотографско снимање, кој го извршил и со каков фотографски апарат; основни технички податоци за извршеното снимање и од кои места се направени одделни снимки;

6) дали лицата што присуствуваат на увидот барале да се внесат во записникот нивните забелешки ставени на вршењето на увидот, и кои се забелешките.

Во записникот за увидот не се внесуваат податоци за фактите за кои се узнало од дадените изјави (податоци за украдените предмети, за височината на штета, и сл.), како ниту заклучоци на овластените службени лица или на други лица изведени од фактите утврдени со увидот или од дадените изјави (верзија за начинот на извршување на кривичното дело, за движењето на сторителот, за нечија кривица и сл.). Податоците за тие факти се внесуваат во посебна службена забелешка.

Записникот за увидот, по правило, треба да се доврши и да се потпише на самото место. Ако не е можно да се пишува записникот со машина за пишување, може да се пишува со рака, со тоа што дополнително ќе се изработат потребен број заверени преписи на записникот.

Ако е извршено скицирање и фотографирање на самото место, кон записникот се прилагаат скица (кроки) изработена при вршењето на увидот скица во размер (тлоцрт) и фотографии.

Член 150

Ако истражниот судија во записникот за увидот не внесе определени факти за кои овластеното службено лице што учествува во увидот смета дека можат да бидат од значење за кривичната постапка, овластеното службено лице ќе состави посебна службена забелешка за тие факти.

Член 151

Овластеното службено лице што раководи со увидот може да одреди да се извршат и потребни вештачења ако постои опасност дека вештачењето подоцна не ќе може да се изврши со успех, или ако се од другите околности налага итно постапување. Од истите причини овластеното службено лице може да одреди да се изврши вештачење и по завршениот увид.

Овластеното службено лице во никој случај не може да преземе вршење на обдукција или ексхумација на леш.

Вештакот го одредува овластеното службено лице со писмена наредба, во која се назначуваат предметот и задачите на вештачењето, како и прашањата на кои треба да одговори вештакот.

Овластеното службено лице може да ѝ го довери вештачењето и на стручна установа, на посебна установа или на државен орган.

Член 152

Ако за време на увидот се врши и вештачење, во записникот за увидот се наведуваат и задачите што му се поставени на вештакот, наодот и мислењето на вештакот, како и дали лицата што присуствуваат на увидот му предложиле на овластеното службено лице тие заради разјаснување на работите да му постават на вештакот определени прашања, и кои.

Ако вештачењето се врши по завршен увид, вештакот, стручната установа или органот поднесуваат писмен извештај кој опфаќа предмет и задачи на вештачењето, применети методи, наод и мислење.

8. Собирање на известувања

Член 153

Овластеното службено лице е должно да ги пронајде лицата што можат да дадат известувања кои би можеле да бидат од корист за успешно водење на кривичната постапка, и од тие лица да бара такви известувања.

При собирањето на известувањата од граѓани, овластеното службено лице не може да ги сослушува граѓаните како обвинети, сведоци или вештаци.

Член 154

Ако лицето од кое се бараат известувања се повикува, во поканата мора да се назначи причината за повикувањето, и тоа на начин што на повиканото лице да му биде јасно по повод кој настан треба да даде известување.

Граѓанинот може да се повика и усно. Ако граѓанинот се повикува усно, треба да му се соопшти причината за повикувањето.

Ако може да се очекува дека повиканиот граѓанин не ќе се одзове на поканата, тој во поканата ќе се предупреди дека ќе биде присилно доведен ако неоправдано не се одзове на поканата.

Член 155

Во поканата ќе се назначат времето во кое и местото на кое повиканото лице треба да дојде заради давање известувања, при што ќе се води сметка на тоа лице поради краткоста на оставеното време за доаѓање да не му се создаваат непотребни тешкотии или пречки.

Ако е потребно некое лице веднаш да даде известувања, по тоа лице ќе се упати овластеното службено лице со писмена покана, кое на повиканиот ќе му ја предаде поканата и ќе му ја соопшти причината поради која е потребно веднаш да дојде на определеното место заради давање известувања. Во ваков случај повиканото лице, кога тоа е потребно и можно, до местото на кое се повикува ќе се превезе со возило на органот на внатрешните работи.

Повикување на начинот од ставот 2 на овој член ќе се врши само ако овластеното службено лице е спречено да отиде само до такво лице за барање известувања.

Член 156

Ако некое лице било повикано со писмена покана во која имало предупредување во смисла на членот 154 став 3 од овој правилник, па тоа лице без оправдана причина не се одзове на поканата, може да се нареди да се доведе присилно.

Член 157

Овластеното службено лице ќе ги забележи прибавените известувања, а со знаење на граѓанинот од кога ги зема известувањата, разговорот со него може да го сними и магнетофонски.

Содржината на известувањата кои се од интерес за кривичната постапка се внесува во кривичната пријава или во посебен извештај.

Ако лицето кое се одзвало на поканата или било присилно доведено одбие да даде известувања, тоа лице не смее да се повикува повторно по истата работа.

9. Мерки и дејствија сторителот или соучесникот да не се сокрие или да не побегне

Член 158

Овластеното службено лице е должно да ги преземе потребните мерки да се пронајде сторителот на кривичното дело, или сторителот на кривичното дело или соучесникот да не се сокрие или не побегне.

Член 159

Лицето за кое постојат основи за сомнение дека го извршило кривичното дело, може да се фотографира.

На лицето од ставот 1 на овој член можат да му се земат и отпечатоци од прстите, ако на друг начин не може да се утврди неговиот идентитет. Отпечатоци од прсти можат да се земат и во други случаи ако тоа треба да се стори заради успешно водење на кривичната постапка и ако тоа го одобрил истражниот судија.

Објавување на фотографија на лицето од ставот 1 на овој член може да се врши само по одобрение од истражниот судија.

Член 160

Овластеното службено лице може да лиши од слобода лице што ќе го затекне при извршување на кривично дело за кое се гони по службена должност, како и лице кое е основано сомнително дека извршило такво кривично дело, ако постои некоја од со закон утврдените причини за определување притвор и тоа:

1) ако се крие, или не може да се утврди неговиот идентитет, или ако постојат други околности што укажуваат на опасност од бегство;

2) ако постои основан страв дека ќе ги уништи трагите на кривичното дело или ако посебните околности укажуваат дека ќе ја попречува истрагата со влијание врз сведоците, соучесниците или прикривачите;

3) ако посебните околности го оправдуваат стравот дека ќе го повтори кривичното дело, или дека ќе го доврши обиденото кривично дело, или дека ќе го стори кривичното дело со кое се заканува.

Член 161

Ако граѓаните лишат од слобода лице затечено при извршување на кривично дело за кое се гони по службена должност, овластеното службено лице е должно да го преземе тоа лице штом ќе узнае за тоа лишување односно штом таквото лице ќе му биде предадено.

Лицето од ставот 1 на овој член се приведува во службените простории на органот на внатрешните работи. Ако се оцени дека не постојат основи за сомнение дека приведеното лице извршило кривично дело или дека не постои ни една од причините за притвор, тоа лице ќе се пушти на слобода.

Ако се оцени дека постои основано сомнение дека лицето од ставот 1 на овој член извршило кривично дело и дека постои законска причина за притвор, тоа лице без одлагање ќе се спроведе до истражниот судија на окружен или општински суд. Ако поради неотстранливи пречки не е можно да се спроведе ова лице до истражниот судија ниту во рок од 24 часа, сметајќи од моментот на лишувањето од слобода, овластеното службено лице е должно посебно да го образложи ваквото задоцнување. Ако вкупното траење на спроведувањето изнесува повеќе од 24 часа, а во спроведувањето учествувале повеќе овластени службени лица, секое од тие лица посебно ќе го образложи траењето на спроведувањето.

Член 162

Овластеното службено лице е должно да го праша лицето лишено од слобода дали се противи да се извести за лишувањето од слобода неговото семејство.

Ако лицето лишено од слобода не се противи на тоа овластеното службено лице на најпогоден начин ќе го извести неговото семејство за лишувањето од слобода.

Известувањето на семејството овластеното службено лице мора да го изврши во рок од 24 часа по извршеното лишување од слобода, ако во тој рок лицето лишено од слобода не му е предадено на истражниот судија.

Ако лицето лишено од слобода му биде предадено на истражниот судија пред да биде известено неговото семејство за неговото лишување од слобода, за тоа ќе се извести истражниот судија при предавањето на лицето лишено од слобода.

Член 163

За извршеното лишување од слобода и за приведувањето на лицето лишено од слобода овластеното службено лице е должно да состави извештај, во кој ќе ги наведе причините поради кои е извршено лишување од слобода, како и денот, часот и минутата кога е извршено лишувањето од слобода.

Овластеното службено лице е должно претходно да му ги соопшти на лицето што го лишува од слобода причините поради кои го лишува од слобода.

Во извештајот од ставот 1 на овој член посебно ќе се наведе изјавата на лицето лишено од слобода за тоа дали се противи да му биде известно семејството за неговото лишување од слобода, како и денот, часот и минутата кога семејството е известено за тоа, и на кој начин е сторено тоа. Извештајот го потпишуваат овластеното службено лице и лицето лишено од слобода.

10. Трагање по лица и предмети

Член 164

Трагање по лица и предмети е дејност што ја сочинува системот на оперативно-тактичките и техничките мерки (потражна дејност) што службата на јавната безбедност ги презема за пронаоѓање на сторители на кривични дела, за пронаоѓање на предмети, за утврдување на идентитетот на фатени непознати лица и на пронајдени лешеве и за прибавување податоци за лица или предмети.

Член 165

Потражната дејност се покренува со распишување односно со издавање потерница и објава или распис за трагање (потрага).

Потрагата е акт со кој се бара ангажирање на органите на внатрешните работи во трагање по лица и предмети, односно за собирање податоци за лица и предмети.

Според територијата на која се спроведува потражната дејност, потрагите можат да бидат локални, централни и меѓународни.

Член 166

Локална потрага може да се распише на територијата на една или повеќе општини, или на една или повеќе републики.

Локална потрага се распишува кога се претпоставува дека предметот на потрагата се наоѓа на определена потесна територија, дека се наоѓа во едно од повеќе определени места или дека лицето се оддалечило во определен правец.

Според значењето на причините поради кои се презема трагањето (тежина на кривичното дело, интензитет на опасноста ако лицето се движи слободно, и други околности) се одлучува за тоа кои органи на внатрешните работи ќе се вклучат во трагањето.

Член 167

Централна потрага е барање да преземат трагање сите органи на внатрешните работи во Југославија.

Централната потрага се објавува во Гласник на Сојузниот секретаријат за внатрешни работи, а во итни случаи таа им се пренесува на органите на внатрешните работи и телеграфски.

Член 168

Меѓународна потрага распишува Сојузниот секретаријат за внатрешни работи, по барање на органот на внатрешните работи во републиката или по барање на странски органи.

Органот на внатрешните работи во републиката ќе предложи распишување на меѓународна потрага, по правило, ако лицето или предметот по кој била распишана централна потрага не се пронајде, а собраните податоци основано укажуваат дека лицето или предметот можат да се наоѓаат во странство.

Во особено итни и важни случаи органот на внатрешните работи може да даде предлог за распишување на меѓународна потрага истовремено со распишување на централна потрага.

Член 169

По наредба од судот пред кој се води кривична постапка или по наредба од управникот на казнено-поправна установа, надлежниот орган на внатрешните работи ќе распише потерница по обвинето односно осудено лице.

По осудено лице што треба да отпочне да издржува казна лишување од слобода, а се крие или се наоѓа во бегство надлежниот орган на внатрешните работи ќе распише потерница по наредба од органот надлежен за извршување на казната.

Член 170

Врз основа на распишана потерница органите на внатрешните работи трагаат по определено лице, за да го пронајдат и лишат од слобода односно да го доведат пред органот што го определил распишување на потерницата.

Органот на внатрешните работи на општината на чија територија се наоѓа судот што издал наредба за распишување на потерница цени кои мерки на трагање треба да се преземат и одлучува дали ќе распише локална или централна потерница, односно дали ќе предложи распишување на меѓународна потерница.

Откако ќе се распише потерницата, службата на јавната безбедност се грижи за преземањето на потребните мерки и ја следи реализацијата на трагањето.

Член 171

Сојузниот секретаријат за внатрешни работи ќе распише меѓународна потерница ако Сојузниот совет за правосудство потврди дека ќе бара издавање на лицето за кое се предлага распишување на потерница во случај тоа да биде пронајдено и лишено од слобода во странство.

Сојузниот секретаријат за внатрешни работи ќе распише потерница и по лице — странски државјанин за кое се претпоставува дека се наоѓа во Југославија, ако во молбата на странскиот орган е дадена изјава дека во случај да се пронајде лицето ќе се бара негово издавање.

По молба на странски орган, Сојузниот секретаријат за внатрешни работи може да распише потерница и по југословенски државјанин кој во странство извршил кривично дело поради кое странскиот орган распишал меѓународна потерница по тоа лице.

Член 172

Заради известување на јавноста за лицето по кое е распишана потерница можат да се користат и средства за јавно информирање. За користење и овие средства одлучува органот што го наредил распишувањето на потерницата.

Член 173

По наредба од судот пред кој се води кривичната постапка односно од органот на внатрешните работи кој работи на откривање и обезбедување на трагите на кривичното дело и на предметите кои можат да послужат како доказ, или на собирање на другите известувања што би можеле да бидат од корист за успешното водење на кривичната постапка, ќе се распише објава:

1) за собирање податоци за одделни предмети што стојат во врска со кривичното дело или со пронаоѓање на овие предмети;

2) за пронаоѓање на исчезнато лице кога постојат основи за сомнение дека до неговото исчезнување дошло во врска со извршување на кривично дело;

3) за идентификација на пронајден леш.

Ако постојат основи за сомнение дека до смрт на лице чиј леш не е идентификуван односно до исчезнување на лицето дошло во врска со извршување на кривично дело, органите на внатрешните работи можат да објават фотографија на такво лице.

Член 174

Сојузниот секретаријат за внатрешни работи може да распише меѓународна објава заради:

1) идентификација на пронајден леш, кога основано се претпоставува дека е во прашање леш на странец;

2) пронаоѓање на исчезнато лице за кое основано се претпоставува дека се наоѓа во странство;

3) пронаоѓање на украдените предмети од поголема вредност или на предмети од значење за расветлувањето на потешки кривични дела, за кои основано се претпоставува дека се пренесени во странство.

Член 175

Органот на внатрешните работи во вршењето на работите од својот делокруг може со распис за трагање да покрене потражна дејност, и тоа:

1) во особено итни случаи — по лице за кое постои основано сомнение дека сторило кривично дело за кое се гони по службена должност, заради негово пронаоѓање и лишување од слобода;

2) по оштетениот, по сведокот или по друго лице кое може да даде податоци важни за кривичната постапка или за работата на органите на внатрешните работи во откривање на кривични дела, во пронаоѓање и фаќање на сторителите на кривични дела и во обезбедување на трагите на кривични дела, заради утврдување на престојувалиштето и известување за адресата на такво лице;

3) по барање на судот — по обвинетиот чие живеалиште или престојувалиште не е познато — заради известување на судот за неговата адреса;

4) по барање на надлежниот орган — по лице спрема кое судот изрекол мерка на безбедност упатување во завод заради чување и лекување, односно спрема кое е применета со условна осуда мерката на безбедност задолжително лекување на алкохоличар или наркоман, а престојувалиштето на ова лице е непознато, заради негово спроведување до органот што го поставил барањето;

5) по барање на установа од која побегнало душевно болно лице опасно по околината — по тоа лице, заради негово спроведување во установата што го поставила барањето;

6) по барање на надлежниот орган или установа — по малолетник спрема кој е изречена воспитна мерка упатување во воспитна установа или во воспитно-поправен дом, ако неговото престојувалиште е непознато или побегнал од таква установа;

7) по барање на родителот или старателот — по дете или малолетник што одбегнал од дома;

8) по друго лице — ако постои интерес на судот, на јавното обвинителство, на органите на внатрешните работи или на Југословенската народна армија да се утврди неговото живеалиште или престојувалиште, кога старешината на надлежниот орган на внатрешните работи ќе оцени дека барањето е оправдано.

Распис може да се издаде и за собирање податоци потребни за идентификација на непознати, онемоштени и беспомошни лица (стари и глувонеми лица, деца, душевно болни лица и сл.).

Член 176

Спрема малолетник кој ќе се пронајде врз основа на распишана потрага, овластеното службено лице е должно да постапува претпазливо, водејќи сметка за возраста, за душевната развиеност и за личните својства на малолетникот. Малолетникот веднаш му се предава на органот на старателството на општината на чија територија е пронајден, ако не е поинаку определено во потрагата која е распишана по него. Спроведувањето на малолетникот до органот на старателството овластеното службено лице го врши, по правило, во цивилна облека.

Спроведувањето на лицето од членот 175 став 1 точка 5 на овој правилник се врши со помош на медицински персонал.

Органот на внатрешните работи кој по сопствена иницијатива или по иницијатива на установа, родителите или старателот ќе предложи издавање на меѓународен распис по одбегнато дете или малолетник, треба да му достави на Сојузниот секретаријат за внатрешни работи лични податоци, личен опис, опис на облеката и најнова фотографија на детето односно на малолетникот, да наведе како треба да се постапува со него ако биде пронајден, како и кој ќе ги поднесува трошоците на неговата издршка во странство и на спроведувањето во Југославија.

Член 177

Во остварување на потражната дејност службата на јавната безбедност организира и применува соодветни оперативно-технички мерки (заседа, блокада, контрола на одделни пунктови, превозни средства и лица, пребарување на теренот и др.).

11. Остварување на меѓународна соработка

Член 178

Во работите на спречувањето и откривањето на кривичните дела, на пронаоѓањето и фаќањето на сторителите на кривични дела и во другите работи во врска со сузбивањето на криминалитетот и со пронаоѓањето на лица и предмети и со идентификувањето на лешеве, соработката со соодветните органи во странство и со меѓународните организации се остварува преку Сојузниот секретаријат за внатрешни работи.

IV. ВРШЕЊЕ НА РАБОТИТЕ НА БЕЗБЕДНОСТА НА СООБРАКАЈОТ

Член 179

Регулирање и контрола на сообраќајот на патиштата и контрола над возачите и возилата на патиштата вршат припадници на милицијата.

Во вршењето на работите од ставот 1 на овој член припадниците на милицијата можат да им се обрнуваат на граѓаните само ако носат пропишана униформа.

Член 180

Припадниците на милицијата се должни да им укажуваат помош на учесниците во сообраќајот која се постига поголема безбедност на сообраќајот или негово непречено вршење, како и друга помош во границите на своите можности и овластувања.

1. Регулација на сообраќајот**Член 181**

Регулацијата на сообраќајот што го вршат припадниците на милицијата се состои во издавање на наредба за начинот на кој учесниците во сообраќајот мораат да постапуваат и да се однесуваат во сообраќајот на определеното место на патот или на дел од патот.

Наредбите од ставот 1 на овој член припадниците на милицијата, по правило, им ги соопштуваат на учесниците во сообраќајот со давање на пропишани знаци.

Припадниците на милицијата се должни да се постават при давање на знаците на патот така што лесно да можат да ги уочат сите учесници во сообраќајот на кои тие знаци им се наменети.

Ако му се даваат знаци на определен учесник во сообраќајот, тие се даваат така што од нив да може несомнено да се заклучи на кого од учесниците во сообраќајот се однесуваат.

Член 182

Регулацијата на сообраќајот припадниците на милицијата го вршат на раскрсниците или на другите места на патот, за кои службата на јавната безбедност определила така што на нив во определено време на денот, за определено време или постојано да се регулира сообраќајот.

Регулацијата на сообраќајот се врши и на други места на патот ако е тоа потребно да се воспостави потребната безбедност или проточност на сообраќајот, која во поголема мера е нарушена.

Член 183

Ако во регулирањето на сообраќајот покрај припадниците на милицијата учествуваат и службени лица на воените органи кои за тоа се овластени, службата на јавната безбедност, во спогодба со овие органи, го утврдува начинот на остварувањето на потребната координација и соработка во регулирањето на сообраќајот.

2. Контрола на сообраќајот на патиштата**Член 184**

Контролата на сообраќајот на патиштата припадниците на милицијата ја вршат заради утврдување дали учесниците во сообраќајот се придржуваат кон пропишаните за сообраќајот на патиштата, заради спречување на вршење на кривични дела и прекршоци во сообраќајот, заради преземање на пропишаните мерки против сторителите на тие дела и заради обезбедување на непречен и безбеден сообраќај на патиштата.

Член 185

Припадниците на милицијата за време додека ги вршат работите на контролата на сообраќајот се должни да преземаат дејствија и мерки во врска со другите работи на јавната безбедност, освен ако поради тоа би настанало такво растројување на сообраќајот што би застрашила непосредна опасност од сообраќајна незгода или би настанала штета што тешко би можела да се надомести.

Член 186

Во вршењето на работите на контролата на сообраќајот припадниците на милицијата се должни да настојуваат во што помала мера да ги попречуваат или вознемируваат учесниците во сообраќајот, како и да не предизвикаат растројување на сообраќајот.

Член 187

Заради спречување на вршење на кривични дела и прекршоци во сообраќајот на патиштата, службата на јавната безбедност остварува потребна соработка со работните и други организации кои во поголема мера учествуваат во сообраќајот на патиш-

тата, со стручните организации што се занимаваат со праќањата од значење за безбедност на сообраќајот и со здруженијата на граѓаните.

3. Контрола на возачите**Член 188**

Контролата на возачите се врши заради утврдување дали им е издадена соодветна возачка дозвола и дали ги исполнуваат другите со закон пропишани услови, а особено дали се во состојба да управуваат сигурно со возилото.

Член 189

Во вршењето на работите од членот 188 на овој правилник, припадникот на милицијата може да бара од лицето кое во сообраќајот на патот управува со возило да му ја покаже возачката дозвола.

Од лицето од ставот 1 на овој член ќе се побара на увид и личната карта односно друга исправа која може да послужи за докажување на идентитетот, ако се посомнева во исправноста на возачката дозвола (дотраена или нечитлива дозвола, одвоена или изместена фотографија, преправени податоци и сл.).

Утврдувањето на идентитетот на лицата кои во сообраќајот управуваат со возила за чие управување не е потребна возачка дозвола се врши со легитимирање.

Член 190

Припадникот на милицијата ќе го спречи возачот да продолжи со управувањето на возилото во сообраќајот на патот — со негово исклучување од сообраќајот, ако утврди:

1) дека управува или се обидува да управува со возило под влијание на алкохол или на други опојни средства;

2) дека во толкава мера е уморен или болен, или дека се наоѓа во таква психичка состојба, што да не е способен да управува сигурно со возилото;

3) дека управува со возило а не му е издадена возачка дозвола, или му е издадена возачка дозвола која не го овластува да управува со возило од категорија на која ѝ припаѓа возилото со кое управува, или ако возачката дозвола му е одземена;

4) дека управува со моторно возило а не користи или нема при себе помагала наведени во возачката дозвола;

5) дека како кандидат за возач на моторни возила не ги исполнува условите што се пропишани за кандидатот што се обучува во управувањето со моторно возило во сообраќајот на патот.

Се смета дека возачот се обидува да управува со моторно возило ако со своите дејствија или постапки покажува очигледна намера да управува со возилото (ако седне за воланот на возилото, го пушти моторот во движење или преземе друго слично дејствие).

Одредбите од ставот 1 на овој член согласно се применуваат и на инструкторот што кандидатот за возач го оспособува за управување со моторно возило во сообраќајот на патот.

Возачот нема да се исклучи од сообраќајот според одредбата на точката 4 од ставот 1 на овој член ако на барање на припадникот на милицијата ги употреби помагалата што ги има при себе.

Член 191

Исклучувањето на возачот од сообраќајот се врши на еден од следните начини:

1) со издавање наредба на возачот да го запре возилото и да го отстрани од коловозот, со тоа што од тоа место да не смее да го продолжи возењето додека траат причините поради кои тој е исклучен од сообраќајот, односно до определено време;

2) со издавање наредба на возачот тој, преземајќи ги сите мерки на претпазливост и, по потреба, под надзор на припадникот на милицијата, да го

одвезе возилото до најблиското pogodно место на кое може да се смести, да се одмори или да преземе други потребни мерки;

3) со издавање наредба на возачот тој, под надзор на припадникот на милицијата, да го одвезе возилото до здравствената установа во која ќе биде подложен на лекарски преглед;

4) со издавање наредба на возачот да прекине да го обучува кандидатот за возач во практично управување со моторно возило.

Припадникот на милицијата го остварува надзорот над извршувањето на наредбите од точ. 2 и 3 на ставот 1 на овој член така што седи покрај возачот додека овој управува со возилото, или така што возилото што го управува возачот се движи непосредно зад службеното возило што го управува припадникот на милицијата. Припадникот на милицијата по исклучок, може, сам да управува со возилото на возачот кого го исклучува од сообраќајот, и тоа ако има возачка дозвола за управување со таа категорија возило и ако, со оглед на сите околности на случајот и на состојбата во која се наоѓа возачот, не може да постапи на друг начин.

Припадникот на милицијата кој го исклучил возачот од сообраќајот е должен да преземе соодветни мерки на контрола, за возачот да не продолжи да го управува моторното возило за време додека е исклучен од сообраќајот.

Член 192

Припадникот на милицијата што го исклучува возачот од сообраќајот, ќе ја одземе од него на самото место возачката дозвола ако го исклучува поради тоа:

1) што управува или се обидува да управува со возило под влијание на алкохол или на други опојни средства;

2) што е очигледно дека е во толкава мера уморен или болен, или се наоѓа во таква психичка состојба, што да не е способен да управува сигурно со возилото.

Возачката дозвола одземена според одредбата на точката 1 од ставот 1 на овој член припадникот на милицијата е должен да му ја предаде веднаш, заедно со пријавата на прекршокот, на органот на внатрешните работи заради поднесување на барање за поведување прекршочна постапка односно заради поднесување на кривична пријава. Барањето за поведување прекршочна постапка односно кривичната пријава против возачот што му е одземена возачката дозвола мора да се поднесе во рок од 24 часа од часот на одземањето на возачката дозвола.

Возачката дозвола одземена според одредбата на точката 2 на ставот 1 од овој член ќе му се врати на возачот кога ќе истече времето потребно тој да се одмори односно да се закрепи од болеста или од неповолната психичка состојба. При одземањето на возачката дозвола припадникот на милицијата е должен да му соопшти на возачот во кое време и на кое место ќе му биде вратена возачката дозвола. Податоците за вака одземена возачка дозвола припадникот на милицијата е должен да ги внесе во извештајот за дејствијата што ги има преземено во текот на вршењето на службата.

Во пријавата за прекршокот односно за кривичното дело што припадникот на милицијата ја поднесува според одредбата на ставот 2 од овој член, како и во извештајот за извршеното одземање на возачката дозвола на самото место во смисла на ставот 3 од овој член, мора да се наведе и на кој начин е утврдено дека постои основ за одземање на возачката дозвола на самото место.

Член 193

Се смета дека управува односно дека се обидува да управува со моторно возило под влијание на алкохол или на други опојни средства возач:

1) за кого со помош на соодветни средства и апарати (алко-тест и сл.), со извршен лекарски преглед или со анализа на крвта или на урина-

ната основано ќе се претпостави односно утврди дека е под влијание на алкохол;

2) за кого припадникот на милицијата, според изгледот и обнесувањето, може со сигурност да заклучи дека се наоѓа во посилен степен на јасно изразено пијанство.

Припадникот на милицијата е должен да го утврди постоењето на влијание на алкохол на еден од начините наведени во точката 1 на ставот 1 на овој член ако за тоа постојат можности, при што првенствено ги применува оние начини на утврдување на постоење на алкохолизираност што за возачот се поповолни.

Ако утврдувањето на постоење на влијание на алкохол се врши на начинот од точката 2 на ставот 1 на овој член, припадникот на милицијата во својот извештај, кога тоа е можно, ќе ги наведе и сведоците кои можат да ги потврдат неговите забележувања за пијанството на возачот или за тоа ќе обезбеди други докази (снимки од обнесувањето на возачот, магнетофонска снимка на неговиот говор и сл.).

Член 194

Ако возачот на барањето на припадникот на милицијата одбие да ги изврши дејствијата со помош на кои треба да се утврди дали е под влијание на алкохол, или ако тој тие дејствија не ги врши така како што тоа од него го бара припадникот на милицијата, или ако одрекува дека е под влијание на алкохол, ќе се приведе во најблиската здравствена установа во која постојат можности да се изврши лекарски преглед односно да се земе крв или крв и урина заради утврдување на степенот на алкохолизираноста.

Ако возачот одбие да се подложи на лекарски преглед односно не се согласи да даде крв или крв и урина, а не постојат законски основи земањето на крв или на крв и урина да се изврши по присилен пат, за тоа ќе се состави записник кој го потпишува и лекарот на кого возачот му бил приведен. Во записникот посебно ќе се наведат забележувањата на лекарот и на припадникот на милицијата за држењето и постапките на возачот за време приведувањето и престојот во здравствената установа, а особено знаците врз основа на кои основано можело да се претпостави дека тој е под влијание на алкохол.

Возач кај кого во смисла на ставот 1 од овој член ќе се утврдат јасно изразени знаци на пијанство, а постои опасност дека во таква состојба ќе продолжи да управува со возилото, ќе се приведе до надлежниот општински орган на внатрешните работи и ќе се задржи додека не се отрезни, но не подолго од 12 часа. Против ваквиот возач веднаш ќе се поднесе барање за поведување на прекршочна постапка, во која ќе се наведе дека е извршено задржување и причините поради кои задржувањето е наредено.

Член 195

Припадникот на милицијата е должен да овозможи земање и анализа на крв или на крв и урина на возач што одрекува дека е под влијание на алкохол, иако е тоа утврдено со помош на соодветни средства и апарати или со лекарски преглед, како и на возач кој сам бара да му се изврши анализа на крвта или на крвта и урината.

Член 196

Ќе се смета дека возачот е во толкава мера уморен и дека не е способен да управува сигурно со возилото ако е утврдено дека го пречекорил најголемото дозволено траење на управување со возилото во текот на денот или неделата и ако со увид во контролните исправи или справы (тахограф) се утврди дека тој во текот на 48 часа не се придржувал кон одредбите на важечките прописи за траењето и условите на работата во текот на денот, односно во текот на последните 15 дена — кон одредбите за условите на работата и одморот во текот на неделата.

Член 197

На возач на кого по кој и да е основ му се одзема возачката дозвола, му се издава за тоа писмена потврда.

Член 198

Службата на јавната безбедност води евиденција на возачите на кои им е одземена возачка дозвола и евиденција на лицата против кои е изречена мерка забрана на издавање возачка дозвола, и се грижи на овие лица да не им биде издадена возачката дозвола за време за кое таа им е одземена односно додека трае забраната на издавање на возачка дозвола, како и тие лица за тоа време да не управуваат со моторни возила.

4. Контрола на возилата

Член 199

Контрола на возилата во сообраќајот на патот се врши заради утврдување дали возилото е регистрирано според важечките прописи, дали на време е извршен негов редовен технички преглед и дали тоа возило во поглед на техничката состојба и опремата им одговара на условите пропишани за возилата во сообраќајот.

Член 200

Заради утврдување дали возилото е уредно регистрирано, припадникот на милицијата бара возачот да му ја покаже сообраќајната дозвола за возилото, а ако е потребно — и бројот на моторот и бројот на шасијата на возилото. Овие податоци припадникот на милицијата ги споредува со податоците во сообраќајната дозвола.

Член 201

Припадникот на милицијата, заради утврдување дали возилото благовремено било на редовен технички преглед, може да бара од возачот да му го покаже картонот на техничкиот преглед на возилото.

Член 202

Заради утврдување дали возилата во сообраќајот на патот — во поглед на техничката состојба и опремата им одговараат на пропишаните услови, припадникот на милицијата врши контролни прегледи на уредите и опремата на возилата што ќе ги затече во сообраќајот на патот.

Припадникот на милицијата при вршењето на контролата на исправноста на возилата, е должен што помалку да ги задржува возилата и на возачот, на негово барање, да му издаде потврда за времето за кое возилото било задржано.

Член 203

Припадникот на милицијата ќе го исклучи од сообраќајот возилото:

- 1) ако не е регистрирано според важечките прописи;
- 2) ако е означено со таблица: „Проба“, а се движи по пат кој не е наведен во дозволата, или ако рокот на важењето на дозволата истекол;
- 3) ако е означено со странски регистарски табlici на кои броевите и ознаките не се во согласност со меѓународните договори кои Југославија ги ратификувала;
- 4) ако се движи по пат на кој во определеното време или трајно е забранет сообраќајот на возилата од онаа категорија во која тоа возило спаѓа;
- 5) ако утврди дека возилото има технички или други неисправности поради кои возилото предизвикува непосредна опасност во сообраќајот, а особено ако се утврдат: дефект на уредите за управување или запирање, или на светлосните уреди за осветлување на патот и за означување на возилото, висок степен на дотраеност или позначајни оштетувања на гумите и сл.;
- 6) ако утврди дека товарот на возилото за повеќе од 10% ја надминува дозволената носивост на

возилото, дека товарот на возилото е несигурно сместен или е сместен така што да се загрозуваат другите учесници во сообраќајот;

7) ако утврди дека возилото со кое се превезуваат опасни материи не им одговара на пропишаните услови или дека не се преземени други пропишани мерки за превоз на опасни материи.

Припадникот на милицијата не ќе го исклучи возилото од сообраќајот од причината наведена во точката 4 од ставот 1 на овој член ако постои можност таквото возило по негова наредба без поголеми тешкотии за сообраќајот на патот на кој е затечено, да го напушти тој пат и своето движење до одреденото место да го продолжи по друг пат.

Член 204

Исклучувањето на возило од сообраќај се врши на еден од следните начини:

1) со издавање наредба на возачот да го прекине понатамошното движење со возилото или да го отстрани возилото од коловозот, и да не смее да го продолжи движењето со возилото додека постојат причините поради кои возилото е исклучено од сообраќај односно до определеното време;

2) со издавање наредба на возачот да го одвезе возилото, со потребни мерки на претпазливост и, по потреба, под надзор на припадникот на милицијата, до најблиското место каде што ќе може да се отстрани најдената неисправност на возилото или на товарот.

Надзорот на припадникот на милицијата од точката 2 на ставот 1 на овој член се остварува на начинот пропишан во членот 191 став 2 од овој правилник.

Член 205

Припадникот на милицијата што го исклучил возилото од сообраќај е должен да преземе соодветни мерки на контрола исклученото возило да не се користи понатаму во сообраќајот на патот додека трае исклучувањето. За таа цел припадникот на милицијата може да му нареди на возачот на возилото исклучено од сообраќајот да ги симне од возилото регистарските табlici односно ознаките: „Проба“ и да му ги предаде.

Припадникот на милицијата кој ќе исклучи возило од сообраќајот на начинот предвиден во членот 204 став 1 точка 2 од овој правилник, може да бара да биде известен од возачот односно од сопственикот или корисникот на возилото за престанокот на причините поради кои возилото е исклучено и за тоа да му се поднесат докази.

Член 206

Податоците за извршеното исклучување на возилото од сообраќајот припадникот на милицијата ги внесува во извештајот за преземените дејствија, а ако поднесува пријава за прекршок или за кривично дело — ќе ги наведе тие податоци во пријавата.

За одземање на регистарските табlici односно ознаките: „Проба“ според членот 205 став 1 од овој правилник, припадникот на милицијата му издава на возачот потврда, а регистарските табlici односно ознаките: „Проба“ ќе му се вратат на возачот кога ќе престанат да постојат причините поради кои исклучувањето е наредено.

Член 207

Ако возилото исклучено од сообраќај остане на пат без потребен надзор, а застрашува опасност на возилото или товарот да му биде причинета штета, припадникот на милицијата може да преземе мерки таквото возило да се отстрани од патот на сигурно место.

5. Обележување на патништата со сообраќајни знаци

Член 208

Припадниците на милицијата во вршењето на контролата и регулирањето на сообраќајот

јот вардат дали на патот постојат сообраќајни знаци потребни за безбедно и непречено вршење на сообраќајот, дали на патот има сообраќајни знаци кои се одвитни, како и дали сообраќајните знаци се поставени во согласност со прописите и така што да се постига целта заради која се поставени, за што то известуваат старешината на надлежниот орган на внатрешните работи заради преземање на пропишаните мерки.

6. Изведување на работи на патот

Член 209

Кога службата на јавната безбедност ќе биде известена дека работната организација ќе изведува на патот работи поради кои може да дојде до пречки во вршењето на сообраќајот, таа е должна да стави веднаш во врска со работната организација заради поблиско запознавање со природата и обемот на работите што ќе се изведуваат, како и со местото, начинот и времето во кое тие ќе се изведуваат.

Врз основа на податоците добиени од работната организација или врз основа на непосредните забележувања на местото каде што се изведуваат работите, службата на јавната безбедност ѝ укажува на организацијата што ги изведува работите на мерките што треба да ги преземе заради отстранување на евентуалните опасности во сообраќајот.

7. Состојба на патиштата

Член 210

Кога службата на јавната безбедност врши вршење на контролата над состојбата на патиштата ќе уочи недостатоци во одржувањето на патот кои за учесниците во сообраќајот претставуваат опасност, ќе ја извести за тоа по писмен пат работната организација што се грижи за одржувањето на патиштата. Во случај на настапување на патот на непосредна и ненадејна опасност за учесниците во сообраќајот, службата на јавната безбедност веднаш ќе ја извести таа организација со средство за врска или на друг погоден начин.

Како недостатоци на патот во смисла на ставот 1 од овој член се сметаат особено:

- 1) одрони на камења или земја врз коловозот на патот;
- 2) одржување на наспитот на патот поради што дошло до осетно стеснување на коловозот или намалување на вистокоста на патот;
- 3) удирни дупки и опасни улегнувања односно губини на коловозот;
- 4) непостоење уреди и опрема на определени места на патот неопходни за безбедноста на сообраќајот (отградни ѕидови, одбојни огради, светлосни и други ознаки на рабовите на патот, прописно бојосани и означени објекти на патот и покрај него и сл.);
- 5) оштетување или дотраеност на определени сообраќајни знаци поставени на патот;
- 6) неодржување на коловозот зиме во состојба која овозможува безбеден сообраќај (лизгав, нерасчистен коловоз и сл.);
- 7) дотраеност или оштетувања на мостови што ја намалуваат безбедноста на сообраќајот.

8. Користење на возила со право на првенство

Член 211

Службените возила на органите на внатрешните работи можат да го користат со закон утврденото право на првенство на минување — во однос на другите возила, само кога треба итно да се изврши некоја службена задача.

Употребата на пропишаните звучни и светлосни знаци со кои се бара право на првенство на минување на службено возило во сообраќајот, ја нарекува овластеното службено лице во возилото кое

раководи со извршувањето на работата што се врши, односно водачот на patrolata.

Кога службеното возило придружува возила со кои се превезуваат личности на кои им е доделена придружба, овластеното службено лице од ставот 2 на овој член одлучува дали ќе се употребат сигналите што другите возила ги обврзуваат само да ја намалат брзината, да се отстранат заради пропуштање на возилата под придружба и тие возила да не ги пристигаат и не престигнуваат, или ќе се употребат сигнали што другите возила ги обврзуваат да се запраат додека не минат возилата под придружба.

9. Придружба на определени возила

Член 212

Заради поголема безбедност на учесниците во сообраќајот и заради спречување на потешки сообраќајни и други незгоди до кои може да дојде во сообраќајот на патот, припадниците на милицијата придружуваат:

- 1) возила со кои се превезуваат личности на кои им е доделена придружба;
- 2) возила со кои се врши вонреден превоз;
- 3) возила со кои се превезуваат опасни материји.

Придружбата од ставот 1 на овој член припадниците на милицијата ја вршат на посебни моторни возила кои имаат уреди за давање посебни светлосни и звучни знаци.

Член 213

Припадниците на милицијата за време додека вршат придружба се должни да ги предупредуваат возачите на другите возила и останатите учесници во сообраќајот на присутноста на возилата од членот 212 став 1 од овој правилник, како и, по потреба, привремено да ги запираат или отстрануваат другите возила од патот за да овозможат безбедно минување на возилата што ги придружуваат.

Дејствијата од ставот 1 на овој член припадниците на милицијата ги вршат со давање на пропишани знаци, како и со непрекинато давање на посебни светлосни знаци со помош на уредите на возилото со кое вршат придружба.

Член 214

Возилата за превоз на определени личности припадниците на милицијата ги придружуваат кога тоа од службата на јавната безбедност ќе го бараат надлежните државни органи.

Начинот на придружувањето од ставот 1 на овој член службата на јавната безбедност го утврдува во спогодба со државниот орган надлежен за спроведување на програмата на престојот и движењето на определените личности и со органите што се грижат за нивната лична безбедност.

Член 215

Како вонреден превоз се смета превозот на предмети чии димензии или тежината ги надминуваат најголемите дозволени димензии односно тежина за возилата во сообраќајот на патиштата.

Придружба на возила со кои се врши вонреден превоз службата на јавната безбедност дава:

1) ако во решението со кое се дозволува вршење на вонреден превоз е определено да може да се врши превозот само под придружба на припадниците на милицијата;

2) ако организацијата за чија сметка се врши вонредниот превоз или организацијата на која ѝ е доверено вршењето на вонредниот превоз тоа го бара од службата на јавната безбедност.

Во случајот од точката 2 на ставот 2 на овој член службата на јавната безбедност може да се спогоди со организацијата на која ѝ е доверено вршењето на вонредниот превоз за таа организација сама да ја организира придружбата на вонредниот превоз на свое посебно возило и со свои работници, како и за условите и за начинот на вршењето на оваа придружба.

Член 216

Придружбата на возилата со кои се превезуваат опасни материи, по правило, ја организира организацијата за чија сметка се врши превозот или организацијата што го врши превозот.

По исклучок, ако тоа е потребно со оглед на количината на опасните материи што се превезуваат или поради исклучително опасните својства на тие материи, како и ако тоа е наведено во решението на надлежниот државен орган со кое се одобрува превезувањето на опасни материи, овој превоз се врши под придружба на припадници на милицијата.

Пред да го преземе придружувањето на превозот на опасните материи службата на јавната безбедност на погоден начин ќе провери дали работната или друга организација што ги дава опасните материи на превоз ѝ доставила на работната организација на која ѝ го доверува вршењето на превозот — писмено упатство за посебните мерки на безбедност што мораат да се преземат при превозот на тие материи, како и дали со тие мерки се запознаени сите лица што учествуваат во превозот, вклучувајќи ги тука и припадниците на милицијата што вршат придружба.

Член 217

Службата на јавната безбедност нема да врши придружба и ќе го спречи превозот на опасните материи ако возилата на кои треба да се врши превозот не им одговараат на пропишаните услови или ако не се преземени други пропишани мерки.

Член 218

Одредбите од чл. 215 до 217 на овој правилник не се однесуваат на превозот на опасни материи што се врши за потребите на Југословенската народна армија.

10. Сообраќајни незгоди

Член 219

Службата на јавната безбедност е должна, во согласност со важечките прописи, да работи на разјаснувањето на сообраќајните незгоди и да ги евидентира сите сообраќајни незгоди за кои на кој и да било начин ќе узнае.

Овластеното службено лице кое ќе биде известено за сообраќајна незгода е должно да состави службена забелешка, во која ги внесува: презимето, името и адресата на лицето од кое е известно за сообраќајната незгода; времето кога известувањето е примено; местото на кое се случила сообраќајната незгода и времето кога таа се случила; дали има повредени лица и каде се наоѓаат тие; околностите на незгодата што му се познати на лицето што известува за незгодата а кои се од значење за преземање на потребни мерки, како и други податоци во врска со сообраќајната незгода што можат да бидат од интерес за службата на јавната безбедност.

Член 220

Овластеното службено лице е должно да преземе потребни мерки да се зачува неизменето местото на сообраќајната незгода, а особено трагите кои можат да послужат за расветлување на сообраќајната незгода и како докази во кривичната постапка, водејќи сметка да не се попречува непотребно вршењето на сообраќајот.

Член 221

Овластеното службено лице е должно без одлагање да излезе на местото на сообраќајната незгода ако во незгодата има загинали или повредени лица, или е предизвикана поголема материјална штета.

Ако овластеното службено лице врз основа на применото известување за сообраќајната незгода или врз основа на првите узнавања до кои дошло со преглед на местото на сообраќајната незгода најде дека постојат основи за сомнение дека е извршено кривично дело, должно е да го извести веднаш истражниот судија и, по доаѓањето на местото на сообраќајната незгода, да постапи во смисла на членот 148 од овој правилник, а во понатамошното постапување да ги преземе мерките и дејствијата за кривично гонење пропишани со овој правилник.

Член 222

Како итен случај, кога заради вршење увид не може да се чека на доаѓањето на истражниот судија и кога овластеното службено лице треба веднаш по доаѓањето на местото на сообраќајната незгода да почне да врши увид и да определи да се извршат во текот на увидот потребните вештачења кои подоцна не би можеле со успех да се извршат, се смета сообраќајната незгода по која поради одлагање на увидот би можело да дојде до промена на состојбата на самото место или до загрозување, застој или поголемо попречување на сообраќајот на патот.

Член 223

На возачите на моторни возила со странска регистрација кои на територијата на Југославија ќе бидат оштетени во сообраќајна незгода, како и на возачите на моторни возила кои со видливо оштетување влегуваат во Југославија, овластеното службено лице им издава потврда за оштетувањето на возилото.

За моторни возила со странска регистрација оштетени на територијата на Југославија потврдата од ставот 1 на овој член се издава само за оштетувања кои овластеното службено лице непосредно ги утврдило на самото место. По исклучок, потврда може да се издаде и кога овластеното службено лице оштетувањето не го утврдило на самото место, ако несомнено може да се утврди дека наводите на возачот за оштетувањето на возилото се вистинити.

За моторни возила со странска регистрација кои со видливо оштетување влегуваат во Југославија потврдата од ставот 1 на овој член ја издава овластеното службено лице на органот на внатрешните работи во републиката надлежен за контролата на преминувањето на државната граница.

Ако возачот на оштетеното возило при напуштањето на Југославија не може да ја покаже потврдата, а постои оправдано сомнение дека тоа возило учествувало во сообраќајна незгода која не му е пријавена на органот на внатрешните работи или дека го напуштило местото на сообраќајната незгода пред доаѓањето на овластените службени лица, — возилото ќе се задржи и ќе се преземат мерки за утврдување на околностите под кои дошло до оштетување на возилото. Ова проверување треба да се изврши итно.

V. КОНТРОЛА НА ПРЕМИНУВАЊЕТО НА ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА И НА ДВИЖЕЊЕТО НА ГРАНИЦАТА

1. Преглед на сообраќајни средства и претресување на лица на границата

Член 224

При вршењето на контролата на преминувањето на државната граница овластеното службено лице може без писмена наредба да врши преглед на сообраќајни средства и претресување на лица.

При прегледот на сообраќајните средства и претресувањето на лица, овластеното службено лице на граничниот премин соработува со царинските работници. Кога претресувањето го вршат царински работници по барање на органот на внатрешните

работи, овластеното службено лице на граничниот премин е должно да присуствува при претресувањето.

Член 225

Овластените службени лица на органот на внатрешните работи во републиката надлежен за контролата на преминувањето на државната граница се должни да им дадат потребна помош на царинските работници ако овие при вршењето на контролата (преглед на стоки и возила, личен претрес, спроведување на сторител на прекршок и сл.) бидат спречени во вршењето на службената должност.

2. Контрола на внесувањето на огнено оружје

Член 226

Југословенските државјани и странци кои постојано живеат во Југославија можат да внесуваат во Југославија врз основа на одобрение за набавување на оружје само по еден пиштол, револвер или ловечка пушка со олучени цевки (во понатамошниот текст: оружје со олучени цевки).

Ако југословенски државјани внесува во Југославија повеќе оружје со олучени цевки врз основа на одобренија за набавување издадени на име на други лица, таквото оружје овластеното службено лице ќе го одземе на граничниот премин и ќе му го достави на надлежниот орган на општината на чија територија живее лицето што го внесува оружјето односно лицето на чие име е издадено одобрението за набавка.

Член 227

Оружјето со олучени цевки што југословенски државјани при преминување на границата го внесуваат во Југославија без одобрение за набавување, а го пријавуваат на граничниот премин, овластеното службено лице ќе го одземе и ќе му го достави на надлежниот орган на управата на општината на чија територија има живеалиште лицето што го внесува оружјето.

Член 228

Ако југословенски државјанин што се наоѓа на работа во странство при доаѓањето во Југославија на привремен престој на граничниот премин пријави оружје со олучени цевки за чие носење има дозвола од надлежниот странски орган но нема одобрение за набавување издадено од надлежниот општински орган на управата, овластеното службено лице ќе го одземе и задржи тоа оружје. Оружјето ќе му се врати на сопственикот при напуштањето на Југославија. Ако сопственикот на одземеното оружје не се јави во рок од една година од денот на одземањето на оружјето, со оружјето ќе се постапи како да е одземено во прекршочна постапка.

Член 229

Одобрението за внесување оружје што овластеното службено лице на граничниот премин му го издава на странски ловец или на член на странска стрелачка организација се запишува во патната исправа на лицето на кое му се издава одобрението.

Член 230

Странец што преминува преку територијата на Југославија може да пренесе само еден пиштол односно револвер и најмногу 50 парчиња соодветна муниција, ако за тоа претходно прибавил одобрение од југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво во странство. Ако странецот не го прибавил ова одобрение а го пријави оружјето на граничниот премин, одобрение ќе му издаде органот на внатрешните работи во републиката надлежен

за контролата на преминувањето на државната граница. Одобрението се издава со запишување на податоците за оружјето и муницијата во патната исправа на странецот.

Ако одобрението што го издаде југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво во странство не е запишано во патната исправа на странецот, овластеното службено лице на граничниот премин ќе го изврши ова запишување на начинот определен во ставот 1 на овој член.

Член 231

Ако странецот што минува преку територијата во Југославија може да внесе само едно парче дипломатско или конзуларно претставништво за внесување и носење на оружје, а не го пријави оружјето на граничниот премин, оружјето ќе се одземе и ќе се поднесе барање за поведување прекршочна постапка против странецот. Истовремено за тоа ќе се извести царинскиот орган заради поведување постапка.

Ако странецот од ставот 1 на овој член на граничниот премин пријави повеќе пиштоли односно револвери или друго оружје, ќе му се соопшти дека во Југославија може да внесе само едно парче. Ако странецот не го врати вишокот оружје во странство, тоа ќе му се одземе.

Член 232

Југословенски државјани и странци при преминувањето на државната граница во пограничниот промет не можат да внесуваат во Југославија оружје, ако тоа не е поинаку определено со спогодбата за пограничниот промет помеѓу Југославија и соседната земја.

Ако лицето од ставот 1 на овој член не го пријави на граничниот премин внесувањето на оружје, оружјето се одзема и се поднесува барање за поведување прекршочна постапка. Истовремено за тоа се известуваат царинските органи заради поведување постапка.

Член 233

Органот на внатрешните работи во републиката надлежен за контролата на преминувањето на државната граница ќе му го одземе на југословенски државјанин или на странец на граничниот премин оружјето чие набавување, држење и носење е забрането.

Член 234

За одземање и задржување на оружје овластеното службено лице ќе му издаде потврда на лицето од кое е одземено оружјето. Во потврдата се наведуваат: видот, калибарот и бројот на одземеното оружје, датумот на одземањето и личните податоци на лицето од кое е одземено оружјето.

Член 235

Како оружје, во смисла на овој правилник, се сметаат и основните делови на оружје (затворач, цевка, уреди за откинување).

Член 236

Ќе се смета дека пријавување на оружје на граничниот премин е извршено ако тоа му е пријавено на овластеното службено лице на органот на внатрешните работи во републиката надлежен за контролата на преминувањето на државната граница или на царинскиот орган.

3. Одземање на печатени работи на граничниот премин

Член 237

Овластеното службено лице ќе ги одземе на граничниот премин печатените работи што се внесуваат во Југославија, а чие внесување и растурање е забрането според одредбите на Законот за печатот и за другите видови информации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 45/60 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/65), и ќе му ги достави на најблискиот надлежен општински орган.

4. Контрола на движењето по море, реки и езера**Член 238**

Во вршењето на работите на службата на јавната безбедност на морето, реките и езерата, овластеното службено лице има право да врши проверка на знамето, да запре сомнително пловило, да изврши преглед на исправите на пловилото и претресување на пловилото, како и да гони, да заплени и да спроведе до надлежниот орган пловило кое во крајбрежното море на Југославија, во надворешниот морски појас или на реките и езерата не се придржува кон југословенските прописи, кон меѓународните договори што ги склучила Југославија или кон правилата на меѓународното право.

Одредбите на ставот 1 од овој член не се однесуваат на воени бродови.

Член 239

Кога овластеното службено лице од патролен чамец ќе забележи пловило без знаме или со сомнително знаме, ќе го повика со најпогодно средство за врска да го покаже знамето а, по потреба, и да го соопшти името на пловилото, луката на припадност, луката од која доаѓа и правецот на пловидбата.

Член 240

Ако пловилото од членот 239 на овој правилник постапи според барањето на овластеното службено лице, овластеното службено лице нема да презема други мерки и ќе му дозволи на пловилото да ја продолжи пловидбата.

Ако пловилото не го покаже знамето или не ги соопшти бараните податоци, или ако и покрај покажаното знаме и дадените податоци остане сомнително, или ако постојат основи за сомнение дека на пловилото или со помош на него е извршено кривично дело, потешок стопански престап или прекршок, — овластеното службено лице ќе му даде на пловилото знак да застане.

Пред давањето на знакот на пловилото за запирање, треба да се утврди позицијата на која се наоѓа пловилото.

Знакот за запирање на пловилото се дава со најпогодно средство за врска и од отстојание кое овозможува од пловилото на кое му е упатен да може да се види односно чуе знакот.

Ако пловилото на дадениот знак не застане, ќе се изгрмат два последователни маневарски куршума, а ако пловилото ниту тогаш не се запре, ќе се изгрми еден боев куршум пред неговиот клун, по можност светлечки. Ако ниту на тој знак не застане пловилото, овластеното службено лице од патролниот чамец ќе отвори оган по палубата, а ако пловилото по тоа се обиде на бегство или даде отпор — може да го потопи. Овластеното службено лице е должно да ги преземе потребните мерки за спасување на членовите на посадата и на другите лица од потопеното пловило.

Член 241

Овластеното службено лице ќе отвори оган од патролниот чамец директно по пловилото кое на патролниот чамец напаѓа со огнено оружје или со маневра се обидува да го потопи.

Делот од посадата кој од патролниот чамец се прекрцал на запреното пловило заради преземање на потребните мерки, ќе го употреби личното наоружување ако биде нападнат или ако е во опасност да биде запленил. Во таков случај преостанатиот дел на посадата од патролниот чамец ќе употреби оружје против пловилото кое се обидува на бегство.

Член 242

Кога пловилото на дадениот знак ќе застане, овластеното службено лице пристапува кон прег-

лед на исправите на пловилото и на исправите на лицата на пловилото.

Прегледот на исправите на пловилото и на исправите на лицата на пловилото се врши на запреното пловило а, по потреба, може и да му се нареди на заповедникот на запреното пловило овие исправи да ги донесе за преглед на патролниот чамец. Во случај на невреме, ако патролниот чамец не може да пристане кон запреното пловило или да воспостави со него врска со чамец, ќе се повика пловилото да впови во најблиската лука односно пристаниште или сидриште, каде што ќе се изврши преглед на исправите.

Член 243

Ако прегледот на исправите не е достаточен за утврдување на определени факти што се во врска со повредата на прописите, ќе се преземе претресување на пловилото.

Ако заповедникот на пловилото на кое се врши претресување или лицето што го заменува одбие да му овозможи на овластеното службено лице претресување на пловилото (отворање на складови, на простори и сл.), пловилото ќе се заплени и ќе се приведе во луката односно пристаништето или сидриштето, каде што ќе се изврши претресување.

Член 244

При прегледот на исправите на пловилото или при претресување на пловилото, од заповедникот на пловилото ќе се бара да ги внесе во бродскиот дневник следните податоци: ден, час и географска позиција на пловилото во моментот на запирањето; резултат од прегледот на исправите на пловилото односно од претресувањето на пловилото, како и сè друго што е во врска со повредата на прописите. На барање на заповедникот на пловилото на кое е извршен преглед или претресување, овластеното службено лице што ги извршило тие дејствија го потпишува бродскиот дневник ако смета дека наведените податоци се точно внесени и зема препис на податоците внесени во бродскиот дневник кои ги заверува заповедникот на пловилото.

Ако пловилото на кое е извршен преглед на исправите или претресување нема бродски дневник, или ако заповедникот на пловилото одбие да ги внесе во дневникот податоците од ставот 1 на овој член, или ако овластеното службено лице што го вршило прегледот или претресувањето на пловилото не се согласува со наводите во дневникот или не го знае јазикот на кој е извршен уписот, ќе состави записник во кој внесува: податоци за пловилото и за лицата на него, навигациски податоци, метеоролошки податоци и резултат од прегледот на исправите односно од претресувањето на пловилото. Записникот го потпишуваат овластеното службено лице што го извршило прегледот или претресувањето и заповедникот на пловилото. Ако заповедникот на пловилото одбие да го потпише записникот, во записникот ќе се наведат причините за одбивањето. Во тој случај записникот можат да го потпишат два члена на посадата или двајца патници, а ако тие одбијат, записникот го потпишуваат само овластените службени лица што го извршиле прегледот на исправите или претресувањето на пловилото.

Податоците за извршениот преглед или претресување на пловилото се внесуваат во бродскиот дневник на патролниот чамец.

Член 245

Ако странски воен брод изврши повреда на југословенски прописи во територијалното море или во граничните води на реките и езерата на Југославија, овластеното службено лице од патролниот чамец ќе го предупреди таквиот брод да го напушти територијалното море односно граничните води на реките и езерата на Југославија.

За појава на странски воен брод кој врши повреда на југословенските прописи за територијалното

море или за граничните води на реките и езерата на Југославија, овластеното службено лице од патролниот чамец веднаш ги известува најблиските пловни единици на Југословенската воена морнарица и пловилата на граничните единици и, ако тоа е неопходно, од овие пловила бара потребна помош.

Во случаите од ставот 1 на овој член овластеното службено лице е должно да состави записник, кој треба да содржи: време на вповувањето на странскиот воен брод во територијалното море или во граничните води на реките и езерата на Југославија, географска позиција, категорија и државна припадност на странски воен брод, правец на неговото движење, знаци што му ги упатил патролниот чамец и одговори што ги добил, време на задржување на странскиот воен брод во територијалното море или во граничните води на реките и езерата на Југославија, како и други околности важни за утврдувањето на повредата на границата. Кон записникот мора да се приложи извод од бродскиот дневник на патролниот чамец.

Член 246

Гонење на странско пловило ќе се преземе ако постои основано сомнение дека тоа пловило, негов чамец или чамец што работи заедно со него ги повредиле прописите на Југославија.

Гонење на пловилото може да почне само додека пловилото, неговиот чамец или чамецот што заедно со него се наоѓаат во крајбрежното море или во надворешниот морски појас на Југославија, и ако пловилото не се запре откако ќе му биде упатен видлив сигнал или звучен знак за запирање од оддалеченост која му овозможува да го види односно прими знакот.

Ако странското пловило, неговиот чамец или чамецот што работи заедно со него, се наоѓаат во надворешниот морски појас, гонење може да се врши само поради повреда на царинските, финансиските и санитарните прописи и на прописите за преминување на границата.

Ако не било прекинато, гонењето на пловилото може да продолжи и на отворено море, сè додека странското пловило не вклопи во територијалното море на својата или на некоја друга држава.

Член 247

Гонење на југословенското пловило може да започне, како во крајбрежното море на Југославија така и на отворено море, ако пловилото не застане на дадениот знак за запирање. Гонењето може да продолжи и ако било прекинато, но мора да се прекине кога гонетото пловило ќе влезе во територијалното море на некоја странска држава.

Член 248

Ако за време на гонењето на странско пловило интервенира странски воен брод, патролниот чамец ќе го повика да ја запре интервенцијата.

Ако воениот брод на повикот на патролниот чамец не ја запре интервенцијата, патролниот чамец веднаш со радио-врска ќе побара упатства од надлежниот орган на внатрешните работи.

Член 249

Ако со прегледот на исправите на странско пловило или со претресувањето на пловилото се утврди дека ги повредило југословенските прописи, одредбите на меѓународните договори или правилата на меѓународното право, ќе се изврши заплена на пловилото.

Странско пловило затечено во дело на потешка повреда на прописите може веднаш да се заплени и без претходен преглед на исправите и претресување на пловилото.

Странски воен брод не може да се заплени.

Овластеното службено лице што го извршило заплена на пловилото определува во која лука односно пристаниште запленилото пловило ќе се

спроведе, и му го предава пловилото на надлежниот орган.

За запленавањето и спроведувањето на странското пловило се составува записник, кој содржи: податоци за пловилото и за посадата, податоци за патниците, причина на запленавањето, во која лука односно пристаниште пловилото е спроведено и на кој орган му е предадено. Записникот го потпишуваат овластеното службено лице што го извршило запленавањето на пловилото и заповедникот на запленилото пловило.

Член 250

Во вршењето на работите на морето, реките и езерата службата на јавната безбедност соработува со граничните единици, со командите на воената морнарица, на речната флотила, со лучките капетани, со капетаните на пристаништата и со другите органи и организации што вршат работи на инспекцијата и контролата на морето, реките и езерата.

VI. ДВИЖЕЊЕ И ПРЕСТОЈ НА СТРАНЦИ ВО ЈУГОСЛАВИЈА

Член 251

Овластеното службено лице е должно да утврдува дали странецот престојува на територијата на Југославија согласно со важечките прописи. Овластеното службено лице ова го остварува со увид во патните и други исправи и со утврдување на нивната исправност (пасош, лична карта за странец издадена во Југославија, патна исправа за бегалци, патна исправа за лица без државјанство, патен лист за странец, исправа за идентитетот, туристичка пропусница, поморска книшка, бродарска книшка, исправа за пограничен сообраќај, дипломатска лична карта, лична карта за конзуларни службеници, потврда за привремено задржување или одземање на патната исправа и потврда за пријавување на загуба односно исчезнување на патна исправа и сл.).

Член 252

Ако при вршењето на работите од членот 251 на овој правилник овластеното службено лице утврди дека престојот на странецот не е во согласност со важечките прописи, тоа спрема странецот ги презема пропишаните мерки.

Овластеното службено лице ќе го приведе странецот:

- 1) што нема патна исправа или друга исправа која му дава право на престој во Југославија;
- 2) кој ќе се послужи со лажна или туѓа патна исправа или кој својата исправа ќе му ја даде на друго лице да се послужи со неа;
- 3) против кого е изречена мерка на безбедност протерување односно заштитна мерка отстранување од територијата на Југославија, или на кого му е откажан понатамошниот престој во Југославија, или кој ќе дојде во Југославија а му е забрането доаѓањето, па во определениот рок не ќе ја напушти територијата на Југославија;
- 4) што се занимава со дејности кои според важечките прописи се забранети, или за кои е потребно одобрение а тој такво одобрение нема;
- 5) што ќе се затече во подрачјата во кои движењето и престојот на странци е забранет односно ограничен;
- 6) што врши снимање, фотографирање или скицирање во зоните каде што тоа е забрането, или на објекти чие снимање, фотографирање или скицирање е забрането, или снимање, фотографирање или скицирање за кое е потребно одобрение;
- 7) чие приведување е посебно наредено.

Ако против странецот што е приведен според одредбите на ставот 2 од овој член, треба да се поведе прекршочна постапка, веднаш ќе се поднесе барање за поведување на таа постапка и странецот ќе се спроведе до судијата за прекршоци.

Член 253

Службата на јавната безбедност е должна да се грижи прописите за пријавување на престојот на странци доследно да се спроведуваат. За таа цел овластените службени лица вршат контрола на водењето на евиденциите во работните и други организации и кај поединци кои даваат услуги на сместување на странци, како и контрола на странците кои не користат услуги на сместување на правни и физички лица, и ги преземаат пропишаните мерки спрема прекршителите.

Член 254

Овластеното службено лице е должно да контролира дали странците се придржуваат кон прописите за движењето, престојот и кампирањето, за занимавањето со определени професионални активности, за снимањето на филмови за јавно прикажување, како и за занимавањето со подводни активности, и против странци што ги кршат тие прописи да ги презема пропишаните мерки.

Член 255

Овластеното службено лице привремено ќе му ја одземе патната исправа или друга исправа врз основа на која странецот влегол во Југославија или престојува во Југославија, ако е неопходно да се обезбеди неговото присуство во Југославија. Одземената исправа овластеното службено лице ќе му ја предаде на органот надлежен за водење на постапката.

Член 256

Ако странецот пријави загуба односно исчезнување на својата патна исправа или на друга исправа за идентитет, службата на јавната безбедност го утврдува идентитетот на странецот и околностите под кои исправата е исчезната. Утврдувањето на идентитетот на странецот се врши, по правило, со увид во другите лични исправи со кои располага странецот.

Утврдувањето на идентитетот на странец може да се врши и преку републичкиот односно Сојузниот секретаријат за внатрешни работи, како и преку соодветното странско дипломатско или конзуларно претставништво, ако неговиот идентитет не може на друг начин да се утврди.

За утврдувањето на идентитетот и за околностите под кои исправата исчезнала се составува службена забелешка.

Член 257

Службата на јавната безбедност, врз основа на одлуката на надлежниот орган за отстранување од Југославија, врши присилно спроведување на странец до соодветниот граничен премин, или до странското дипломатско или конзуларно претставништво во Југославија, или до прифатилиштето за странци.

Член 258

Службата на јавната безбедност е должна да врши и други работи во врска со движењето и престојот на странци во Југославија, а посебно — да собира известувања за странците кога тоа е неопходно заради водење на управна постапка.

VII. ПОДНЕСУВАЊЕ НА ПРИЈАВИ И БАРАЊА ЗА ПОВЕДУВАЊЕ НА ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА

1. Поднесување на пријава за прекршок

Член 259

За прекршоците определени со закон или со други прописи чие непосредно извршување е ставено

во надлежност на органите на внатрешните работи, овластеното службено лице ќе му поднесе пријава на органот на внатрешните работи, ако од сторителот на прекршокот во случаите предвидени со закон не ја наплатило пропишаната парична казна на самото место.

Член 260

Пријавата се поднесува врз основа на непосредно забележување или врз основа на известувања од граѓани или од работни и други организации

Член 261

Пријавата треба да содржи: назив на органот на кој му се поднесува, лични податоци за лицето што се пријавува како извршувач на прекршокот, опис на прекршокот, време, место и начин на извршувањето на прекршокот, начин на узнавањето за прекршокот, докази, број и вид на прилозите, службена белешка за задржувањето ако лицето е задржано, датум и место на поднесувањето на пријавата и потпис на овластеното службено лице.

Ако пријавата се поднесува против правно лице односно против одговорното лице во правното лице, покрај податоците наведени во ставот 1 на овој член, пријавата треба да содржи и назив на правното лице и негово седиште односно име и презиме на одговорното лице.

Член 262

Предметите што се прилагаат кон пријавата во пријавата треба поблиску да се одредат или опишат (број, вид, боја, марка, големина, карактеристични ознаки и сл.).

Ако предметите не се доставуваат кон пријавата, ќе се назначи каде се наоѓаат тие.

Член 263

За прекршокот кој на службата на јавната безбедност или на овластеното службено лице им е пријавен усно или по пат на средства за врска, се составува службена забелешка. Во овој случај овластеното службено лице, пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка, е должно да провери дали постои пријавениот прекршок.

Член 264

Кога овластеното службено лице ќе затече некое лице во вршење на прекршок кој е определен со пропис чие непосредно извршување е ставено во надлежност на друг орган на управата, составува за тоа службена забелешка, којашто службата на јавната безбедност му ја доставува на органот во чија надлежност спаѓа извршувањето на тој пропис.

2. Поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка

Член 265

Органот на внатрешните работи, по приемот на пријава за сторен прекршок утврдува дали пријавата се однесува на прекршок определен со пропис чие непосредно извршување е ставено во надлежност на органот на внатрешните работи, дали пријавата е целосна и дали постои основ за поведување на прекршочна постапка.

Ако органот на внатрешните работи утврди дека постојат причини за поведување на прекршочна постапка, тој на судијата за прекршоци му поднесува барање за поведување на прекршочна постапка. Во барањето за поведување на прекршочна постапка органот на внатрешните работи наведува податоци за евентуално поранешно казнување или изречените заштитни мерки спрема сторителот на прекршокот, ако располага со тие податоци.

Во барањето за поведување на прекршочна постапка органот на внатрешните работи може да предложи изрекување на соодветна заштитна мерка.

Член 266

Ако органот на внатрешните работи оцени дека нема причини за поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка, може да одлучи да го посветува лицето против кое е поведена пријава за прекршок и да го предупреди да не прави во иднина прекршоци.

3. Поднесување на пријава за стопански престап

Член 267

Ако овластеното службено лице вршејќи работи од надлежноста на органот на внатрешните работи на кој и да е начин узнае дека е извршен стопански престап, ќе поднесе пријава, која органот на внатрешните работи ќе ја достави до јавниот обвинител, до надлежниот орган на управата или до надлежната инспекција. Кон пријавата ќе приложи докази, а во пријавата ќе ги наведе фактите што можат да бидат од значење за водењето на постапката.

Член 268

Ако граѓани или работни или други организации му поднесат на органот на внатрешните работи пријава за стопански престап, овој орган без одлагање ќе ја достави пријавата до јавниот обвинител, до надлежниот орган на управата или до надлежната инспекција.

VIII. НАПЛАТУВАЊЕ НА ПАРИЧНА КАЗНА НА САМОТО МЕСТО

Член 269

Припадниците на милицијата наплатуваат парична казна на самото место кога за тоа се изречно овластени со закон или со други прописи.

Член 270

Припадниците на милицијата наплатуваат парична казна на самото место во износ кој е утврден во прописот и само од лица што ги затекле во извршување на прекршок.

Член 271

На лицето кое е казнето за прекршок со парична казна на самото место, му се издава потврда за наплатената казна.

Член 272

Од лицата што уживаат дипломатски имунитет и од малолетници што не наполниле 16 години возраст не може да се наплатува парична казна на самото место.

Член 273

Ако сторителот на прекршок за кој е пропишано наплатување на парична казна на самото место не ја плати казната на самото место, припадникот на милицијата може да определи рок од најдолго осум дена во кој сторителот на прекршокот може да ја уплати паричната казна, освен ако со законот или со други прописи не е определено поинаку.

Во случаите од ставот 1 на овој член припадникот на милицијата е должен да му го соопшти на сторителот на прекршокот местото и времето каде може да ја плати казната.

Ако сторителот на прекршокот во рокот од ставот 1 на овој член не ја плати казната или одбие да плати казна на самото место, припадникот на милицијата ќе поднесе пријава против сторителот на прекршокот.

IX. ДРУГИ РАБОТИ

1. Пријавување на живеалиште и престојувалиште на граѓани

Член 274

Заради поуспешно откривање и фаќање на сторители на кривични дела и прекршоци, како и заради утврдување на живеалиштата и адресите на граѓаните кога тоа на органите на внатрешните работи им е потребно, службата на јавната безбедност врши контрола на пријавувањето на живеалиштата и престојувалиштата на граѓаните.

Член 275

Службата на јавната безбедност ја користи евиденцијата на живеалиштата и престојувалиштата на граѓаните:

- 1) за утврдување на идентитетот на лица;
- 2) за пронаоѓање на лица по кои е распишана потерница;
- 3) за утврдување кои лица не го пријавиле живеалиштето односно престојувалиштето, како и кои лица биле должни да го пријават живеалиштето односно престојувалиштето на друго лице;
- 4) за вршење на други работи заради утврдување на живеалиштата односно престојувалиштата на определени лица.

Член 276

Овластените службени лица вршат контрола на водењето на пропишаната евиденција за престојувалиштата на граѓаните во угостителските објекти и во други организации, како и кај приватни лица кои даваат услуги на сместување на граѓани.

Член 277

При контролата на пријавувањето на живеалиштата и престојувалиштата на граѓани, овластеното службено лице може да врши легитимирање и да презема други дејствија за утврдување на потребните факти.

Член 278

Ако со контролата на спроведувањето на прописите за евиденција на живеалиштата и престојувалиштата на граѓани се утврди повреда на овие прописи, против сторителот на прекршокот ќе се поднесе барање за поведување прекршочна постапка.

2. Држење и носење оружје

Член 279

На лицето кое употребува оружје на јавни места или на места на кои може да го загрози животот на луѓето, или кое со оружјето ќе стори прекршок против јавниот ред и мир односно ќе изврши кривично дело, овластеното службено лице на самото место ќе му го одузме оружјето и муницијата.

Овластеното службено лице ќе го одузме оружјето и муницијата чие набавување, држење и носење е забрането со законот, како и оружјето и муницијата за кое имателот нема исправа за држење или носење.

Пушките со олучени или неолучени цевки, пиштолите и револверите, муницијата и оружениот лист овластеното службено лице може да ги одземе на самото место ако тоа го бара општествено-политичката организација, друга општествена организација или собир на избирачи. За одземање на оружјето, пред донесување на решение односно пред правосилноста на решението, наредба издава старешината на надлежниот орган.

Член 280

Против лицето на кое оружјето или муницијата му е одземена поради кршење на важечките прописи за оружјето, надлежниот орган поднесува барање за поведување на прекршочна постапка и бара изрекување на заштитна мерка одземање

на оружјето и муницијата ако со законот е предвидено да може да се изрече оваа мерка.

Одземеното оружје и муницијата се чуваат до правосилноста на решението во управна односно прекршочна постапка — кај општинскиот орган на внатрешните работи.

За одземеното оружје и муниција се издава потврда, која треба да содржи: презиме и име на лицето од кое оружјето или муницијата е одземено, податоци за видот на оружјето и муницијата, за калибарот, за фабричкиот број и за годината на производството, и датум на одземањето.

Член 281

Службата на јавната безбедност врши контрола на водењето на пропишаните евиденции за прометот и сместувањето на оружјето и муницијата и за поправеното и преправеното оружје, како и надзор, по пат на непосреден увид, над магазините за држење, сместување и чување на оружје.

Ако при вршењето на контролата и надзорот од ставот 1 на овој член се утврди дека е извршен прекршок, органот на внатрешните работи ќе поднесе против сторителот барање за поведување на прекршочна постапка.

Член 282

Ако граѓанин што има оружје го промени живеалиштето, органот на внатрешните работи на општината на чија територија граѓанинот имал живеалиште е должен да го извести за тоа органот на внатрешните работи на општината на чија територија граѓанинот има ново живеалиште.

3. Внесување и растурање на странски печатени работи

Член 283

Службата на јавната безбедност врши контрола на внесувањето и растурањето во Југославија на печатни работи, заради спречување на внесување и растурање на печатени работи чие внесување и растурање е забрането.

При одземањето на странски печатени работи чие внесување и растурање во Југославија е забрането, овластеното службено лице ќе бара од држателот на тие работи да му ги придаде сите примероци.

На начинот од ставот 2 на овој член ќе постапат овластените службени лица и кога е во прашање забрана на растурање на домашни печатени работи.

За одземените печатени работи се издава потврда, во која се внесуваат следните податоци: назив на одземената печатена работа, количина, место и датум на одземањето и потпис на овластеното службено лице што го извршило одземањето.

Член 284

Ако овластеното службено лице при вршењето на контролата утврди дека странскиот печат не се внесува и растура преку претпријатијата што се за тоа овластени, ќе побара од држателот да ги предаде сите примероци на печатени работи. На ист начин ќе се постапи со странскиот печат кој на поединци или на работни или други организации им стигнува по пошта во поголем број примероци отколку што тоа го бара нормалната потреба од таков печат.

Член 285

Против поединци или работни или други организации и одговорните лица во тие организации, за кои при контролата ќе се утврди дека неовластено се занимаваат со внесување и растурање на стран-

ски печат, надлежниот орган ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка.

За одземените печатени работи чие одземање е конечно, се известува републичкиот секретаријат за внатрешни работи.

4. Контрола на забрана на јавно истапување

Член 286

Мерката на безбедност забрана на јавно истапување ја извршува службата на јавната безбедност на органот на внатрешните работи на општината на чија територија има живеалиште односно престојувалиште лицето спрема кое оваа мерка е изречена.

Службата на јавната безбедност води евиденција за лицата на своето подрачје спрема кои е изречена мерката на безбедност забрана на јавно истапување.

Ако лицето спрема кое е изречена мерката на безбедност забрана на јавно истапување го промени живеалиштето, органот на внатрешните работи од ставот 1 на овој член ќе го извести за тоа органот на внатрешните работи на општината на чија територија живее тоа лице.

Член 287

Ако службата на јавната безбедност односно овластеното службено лице узнае за јавно истапување на лице спрема кое е изречена мерката на безбедност забрана на јавно испитување, јавно истапотребни мерки да го спречи во тоа.

Ако лицето спрема кое е изречена мерката на безбедност забрана на јавно истапување, јавно истапи надвор од своето живеалиште односно престојувалиште, органот на внатрешните работи на општината на чија територија тоа лице јавно истапило ќе преземе потребни мерки да го спречи во тоа, и за преземените мерки ќе го извести органот на внатрешните работи на општината на чија територија е живеалиштето односно престојувалиштето на тоа лице. Овој орган ќе ги преземе и потребните мерки тоа лице да не го повтори јавното истапување.

5. Здруженија на граѓани

Член 288

Службата на јавната безбедност врши надзор над работата на здруженијата на граѓани, заради спречување на вршење на забринети дејности.

Ако службата на јавната безбедност утврди дека здружение на граѓани врши забранети дејности, веднаш ќе го извести за тоа органот на внатрешните работи кај кого здружението е регистрирано.

6. Забрана на снимање и скицирање

Член 289

Овластените службени лица вршат контрола над лицата, заради спречување на снимање (снимање на филмови, фотографирање, скицирање и сл.) на објекти чие снимање е забрането или на објекти за чие снимање не е дадено одобрение.

Во вршењето на работите од ставот 1 на овој член службата на јавната безбедност и овластените службени лица соработуваат по прашањата за спречување на снимање на забранети воени и други објекти со органите на воената безбедност, со воените команди, со старешините на воените објекти, со органите на управата надлежни за работите на народната одбрана, со други органи на управата и со работни и други организации.

Член 290

Ако овластеното службено лице утврди дека странски произведувач на филмови, странец или југословенски државјанин врши снимање на објекти чие снимање е забрането, или врши снимање на објекти за чие снимање не е дадено одобрение или не се придржува кон издаденото одобрение, ќе нареди да се запре снимањето и ќе ги одземе привремено средствата за снимање и снимките.

Ако е извршено снимање на воен објект чие снимање е забрането, овластеното службено лице веднаш ќе ја извести за тоа надлежната воена команда.

За привремено одземените средства за снимање и за снимките се издава потврда.

Член 291

Ако со снимањето на објект чие снимање е забрането е извршено кривично дело односно сторен прекршок, овластеното службено лице ќе му поднесе пријава на надлежниот орган.

Органот на внатрешните работи на кој му припаѓа овластеното службено лице ги задржува одземените средства за снимање и снимките и му ги доставува на органот надлежен за водење на постапката.

Х. ОПРЕМА И ВООРУЖУВАЊЕ НА ОВЛАСТЕНИТЕ СЛУЖБЕНИ ЛИЦА

Член 292

Кога припадниците на милицијата вршат патролна и позорничка дејност носат пиштол во футрола и гумена палика на ременот од левата страна.

По исклучок, припадниците на милицијата при вршењето на патролната дејност можат да бидат вооружени со автомати или пушки и снабдени со патролни торби со потребен прибор, за што за секој конкретен случај одлучува командирот на станицата односно старешината на посебна единица на милицијата.

Член 293

Старешините на милицијата кои непосредно раководат со единиците што учествуваат во одржување на јавниот ред и мир на поважни јавни собори, во обезбедувања и други задачи, носат, покрај личното вооружување, и ремен со раница и со пиштол во футрола.

Овластените службени лица при вршењето на определени службени работи, покрај личното вооружување, носат и средства за врзување.

ХИ. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 294

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 2-27/54

8 јули 1970 година

Белград

Сојузен секретар
за внатрешни работи,
Радован Стијачиќ, с. р.

420.

Врз основа на членот 9 став 3 од Основниот закон за прометот на стоки („Службен лист на СФРЈ“, бр. 1/67 и 30/68), сојузниот секретар за стопанство пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА МИНИМАЛНИТЕ ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ ПРОМЕТ НА ПЧЕНИЦА И 'РЖ НА ГОЛЕМО

Член 1

Стопанската организација мора за вршење промет на пченица и 'рж (во понатамошниот текст: лебни жита) на големо да располага со деловни простории, уреди и опрема што се пропишани со овој правилник.

Член 2

Како деловни простории од членот 1 на овој правилник се сметаат:

- 1) простории за прием на лебни жита;
- 2) простории за грубо чистење на лебни жита;
- 3) простории за сушење на лебни жита;
- 4) простории за складирање на лебни жита;
- 5) простории за испитување и утврдување на квалитетот на лебни жита (лабораторија).

Член 3

Просториите за прием на лебни жита мораат да бидат покриени и да имаат добри комуникации за непречен прием односно отправување на лебните жита со камиони, железница или бродови.

Член 4

Просториите за грубо чистење на лебни жита мораат да бидат изградени од тврд материјал и мораат да се наоѓаат во склопот на просториите за складирање на лебни жита односно мораат да бидат со таквите простории функционално поврзани.

Член 5

Просториите за сушење на лебни жита мораат да бидат изградени од тврд материјал и да се наоѓаат во склопот на просториите за складирање на лебни жита. Големината на просториите за сушење на лебни жита мора да биде таква што во нив да може да се изврши правилно сместување на уреди што служат за сушење на лебни жита и тие уреди да можат нормално да функционираат.

Член 6

Како простории за складирање на лебни жита се сметаат:

- 1) силоси (бетонски или метални);
- 2) подни склади од тврд материјал;
- 3) монтажни метални склади;
- 4) метални бродови и шлепови вон употреба;
- 5) склади од пластични или други слични материјали.

Вкупниот капацитет на просториите од ставот 1 на овој член мора да изнесува најмалку 10.000 тони, сметајќи 760 килограми лебни жита на по еден кубен метар.

Просториите од ставот 1 на овој член мораат да бидат изградени така што сидовите и подовите да имаат мазна површина, та во нив да не е можен пристап на глодачи и птици, како и да може да се складираат во нив истовремено најмалку четири видови односно четири сорти лебни жита.

Член 7

Просториите за испитување и утврдување на квалитетот на лебните жита (лабораторија) мораат да бидат изградени од тврд материјал, да бидат добро осветлени, суви и транспарентни, со големина најмалку 30 квадратни метра.

Ако стопанската организација има повеќе простории за складирање на лебни жита, за секоја таква просторија не мора да има посебна лабораторија.

Член 8

Просториите за прием на лебни жита мораат да имаат колска вага за мерење на лебни жита, со капацитет од најмалку 10.000 калограми или автоматска односно децимална вага, со капацитет од најмалку 500 килограми.

Ако колската вага се наоѓа на отворен простор, тој простор мора да има натстрешник или покрив што ќе ја заштитува вагата од врнежи.

Член 9

Просториите за грубо чистење на лебни жита мораат да имаат аспиратор за грубо пречистување на лебните жита, чиј капацитет мора да ѝ одговара на големината на складовниот простор, со тоа што да не може да биде помал од 15 тони за еден час работа.

Член 10

Просториите за сушење на лебни жита мораат да имаат уреди за сушење на лебни жита со капацитет од најмалку 50 тони за 24 часа работа, со тоа што да го обезбедуваат намалувањето на влагата на лебните жита за 4%.

Член 11

Просториите за складирање на лебните жита мораат да ги имаат најмалку следните уреди и опрема:

- 1) уред за внатрешен транспорт на лебни жита (пневматски уреди, елеватори, редлери и др.), со капацитет од најмалку 30 тони за еден час работа;
- 2) уреди и опрема за дезинсекција на просториите (прскалки, замаглувачи, инјектори и др.);
- 3) хигрометар и термометар односно хигрометар со термометар;
- 4) сонда за вадење мостри.

Ако стопанската организација има повеќе простории за складирање на лебни жита, не мора за секоја просторија да има опрема од точката 2 на ставот 1 на овој член.

Член 12

Просториите за испитување и утврдување на квалитетот на лебни жита мораат да ги имаат следните уреди и опрема:

- 1) лабораториска маса;
- 2) вага за мерење на хектолитарската тежина на лебните жита;
- 3) апарат за брзо определување влажноста на лебните жита;
- 4) лабораториска сушилница;
- 5) лабораториско сито;
- 6) техничка вага;
- 7) опрема за утврдување на квалитетот на лебните жита со метода на набзбрување на лепилото (волуметриски или според фаринографот);
- 8) стереолупа;
- 9) лабораториска мелница.

Ако стопанската организација има повеќе простории за испитување и утврдување на квалитетот на лебните жита секоја таква просторија мора да располага со опремата наведена во точ. 1 до 4 на ставот 1 на овој член. Опредметата од точ. 5 до 9 на ставот 1 од овој член, стопанската организација може за потребите на сите свои лаборатории да ја има во една лабораторија.

Член 13

Просториите за испитување и утврдување на квалитетот на лебните жита мораат да имаат:

- 1) комплетни водоводни уреди за снабдување со вода;
- 2) комплетни канализациони уреди за одведување на отпадните води, кои мораат да бидат поврзани директно со уличната канализација односно со посебна септична јама ако не постои улична канализација.

Член 14

Складовите на лебни жита во кои се врши само преземање на лебни жита од земјоделски производители (прифатни складови) мораат да имаат такви простории, уреди и опрема што ќе го обезбедуваат одржувањето на лебните жита во исправна состојба до испораката.

Член 15

Стопанската организација што има повеќе простории за складирање на лебни жита наместо простории за сушење на лебни жита може да има подвижни сушници.

Складовите во кои не се врши сушење на лебни жита не мораат да ги исполнуваат условите пропишани во чл. 5 и 10 од овој правилник.

Член 16

Овој правилник влегува во сила по истекот на една година од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

15 бр. 9449/1
22 јули 1970 година
Белград

Заменик сојузен секретар за стопанство,
Владо Јуричиќ, с. р.

421.

Врз основа на членот 64 став 4 од Законот за организацијата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони („Службен лист на СФРЈ“, бр. 32/65, 50/68, 51/68 и 15/69) и членот 32 став 2 точка 2 од Основниот закон за изградбата на железниците, за сообраќајот и безбедноста на железниците („Службен лист на СФРЈ“, бр. 9/65 и 11/69), сојузниот секретар за стопанство пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ПОСТАВУВАЊЕ И ОДРЖУВАЊЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ПОШТЕНСКИ, ТЕЛЕГРАФСКИ, ТЕЛЕФОНСКИ И СИГНАЛНО-СИГУРНОСНИ ПОСТРОЈКИ И УРЕДИ НА ЗЕМЈИШТАТА И ОБЈЕКТИТЕ ВО ОПШТЕСТВЕНА СОПСТВЕНОСТ И ВО СОПСТВЕНОСТ НА ГРАЃАНИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Поставување и одржување на поштенски, телеграфски и телефонски постројки во состав на Југословенските пошти, телеграфи и телефони и на телеграфски, телефонски и сигнално-сигурносни уреди во состав на Југословенските железници на земјиштата и објектите во општествена сопственост и во сопственост на граѓани, во смисла на членот 64

ст. 1, 2 и 3 од Законот за организацијата на Југословенските пошти, телеграфи и телефони и членот 27 ст. 1 и 2 од Основниот закон за изградбата на железниците, за сообраќајот и безбедноста на железниците, се врши според условите и на начинот што се пропишани со овој правилник.

Одредбите од овој правилник не се однесуваат на телефонските и телеграфските разводи, уреди и направи што ѝ припаѓаат на станбена или друга зграда односно на објект или на корисник односно на сопственик на тие разводи, уреди и направи, а се вклучени во телекомуникационата мрежа на Југословенските пошти, телеграфи и телефони односно на Југословенските железници.

Член 2

Во смисла на овој правилник се подразбираат, и тоа:

1) како телеграфски и телефонски постројки и уреди: надземни и подземни телеграфски и телефонски линии, кабловски и радио-релејни зајакнувачи, кабловска канализација, кабловски окна и кабловски куќички за телеграфски и телефонски линии, куќички за сместување на кабловски и радио-релејни зајакнувачи и на телеграфски и телефонски филтри, како и јавни телефонски говорници;

2) како сигнално-сигурносни уреди: жични и кабловски телекомандни врски со потребната кабловска канализација и разводници, и зајакнувачи за тие врски со соодветни куќички за нивно сместување и жицоводи за механичка команда на сигнално-сигурносни уреди, со или без канализација;

3) како поштенски постројки: само поштенски ковчежиња.

Член 3

Претпријатијата на поштенскиот, телеграфскиот и телефонскиот сообраќај и железничките транспортни претпријатија, најдоцна на 8 дена пред почетокот на работите, се должни да го известат корисникот односно сопственикот на земјиштето и на објектот за датумот кога имаат намера да се почне со работите на поставување на постројките односно уредите од членот 2 на овој правилник и, по потреба, поблиску да се спогодуваат во врска со изведувањето на работите.

Член 4

Поставувањето на постројките односно уредите од членот 2 на овој правилник мора технички да се реши и да се изведе така што да не се наруши или промени намената на земјиштето односно на објектот, и да не се попречува неговото нормално користење.

Ако се во прашање патишта, железнички пруги, аеродроми, мостови, вијадукти и други објекти на сообраќајот, нивното поставување во технички поглед мора да биде во согласност со сообраќајно-техничките одредби за безбедноста на сообраќајот, да е приспособено кон посебните потреби на народната одбрана и да не предизвикува пречки при изведувањето на работите за нивното одржување.

Член 5

Поставување на постројки односно уреди од членот 2 на овој правилник врз објекти од специфично архитектонско решение, по правило, не се врши. Ако не може да се избегне, поставувањето мора да се приспособи кон објектот така што во ништо да не се наруши неговата архитектонска целина.

Одредбите од ставот 1 на овој член согласно се применуваат и врз културни и историски споменици, врз спомен-објекти и други слични објекти и врз земјиште на кое тие се наоѓаат, врз недвижни културни добра ставени под заштита, како и врз

објекти и земјишта што служат за заштита од елементарни непогоди.

Член 6

Поставување на постројки односно уреди од членот 2 на овој правилник не може да се врши на земјишта и објекти кои се под управување на оружените сили на Југославија и на земјишта и објекти за кои тоа е забрането со посебни прописи, освен ако тие постројки односно уреди се поставуваат за потребите на оружените сили на Југославија односно за потребите во врска со користењето на односните земјишта и објекти.

II. ПОСТАВУВАЊЕ НА ПОСТРОЈКИ И УРЕДИ

1. Постројки во составот на Југословенските пошти, телеграфи и телефони

Член 7

Поставувањето на телеграфски и телефонски линии се врши зависно од месните прилики, во согласност со намената и природата на земјиштето и објектите, така што при тоа да се обезбеди уредно функционирање на телеграфскиот и телефонскиот сообраќај и поставувањето да се врши според соодветните технички прописи, а ако вакви нема — во согласност со достигнувањата на техниката.

Член 8

Покрај јавните патишта и други патишта телеграфските и телефонските линии треба да се поставуваат првенствено на земјиште во заштитниот појас на патот во согласност со одредбите на членот 53 од Основниот закон за јавните патишта („Службени лист на СФРЈ“, бр. 27/65, 7/67 и 10/70) и со соодветните одредби на републичките закони за патиштата.

Член 9

На пат и во непосредна близина на пат, освен на автопат и на други патишта предвидени исклучително за сообраќај на моторни возила, надземни телеграфски и телефонски линии можат да се поставуваат на оддалеченост од коловозот која одговара најмалку на височината на столбот, сметајќи од работ на банкната по теренот.

Надземни телеграфски и телефонски линии не смеат да се поставуваат на автопатишта и на други патишта предвидени исклучително за сообраќај на моторни возила ниту покрај нив на оддалеченост помала од 20 m сметајќи од работ на коловозот.

На местата на кои патот е изложен на снежни заевања, надземните телеграфски и телефонски линии мораат да бидат на оддалеченост која обезбедува чистењето односно отфрлањето на снегот од патот да може да се врши со помош на современа механизација без опасност да се предизвика прекин на телеграфскиот односно телефонскиот сообраќај.

Член 10

Подземните телеграфски и телефонски линии се поставуваат на патот надвор од коловозот, и тоа: на оддалеченост најмалку еден метар од надворешниот раб на риголата, ендекот односно ровот, на наспот — во неговото подножје, а во усекок или засекот — на косината (шкарпата), и тоа на оддалеченост најмалку 4 m од работ на коловозот.

Ако конфигурацијата на околниот терен или месните прилики или посебните причини за правилното трасирање на телеграфските и телефонските линии го бараат тоа, претпријатието на поштенскиот, телеграфскиот и телефонскиот сообраќај и претпријатието за патишта односно друга организација која

се грижи за патиштата можат да се спогодат, по исклучок од ставот 1 на овој член, и за друг начин на поставување на подземна телеграфска или телефонска линија на пасишите, во засеците и во усесците, освен за поставување такви линии во коловозната конструкција на патот.

При поставувањето на подземните телеграфски и телефонски линии според ст. 1 и 2 од овој член мора да се води сметка да не се намали стабилноста на теренот (лизгање, одронување, хидрографски промени и др.) и функционалноста на коловозната конструкција на патот.

Член 11

На мостовите, надвозниците и вијадуктите телеграфската односно телефонската линија се поставува во посебни канали предвидени за таа цел, а ако нема такви канали — по должината на надворешната бочна страна на мостот, надвозникот односно вијадуктот или во пешачката патека со соодветна заштита, или на друг погоден начин, зависно од конструкцијата на објектот и од другите околности што се од влијание врз правилното поставување на тие линии.

Член 12

На местата на крстосување со патишта, надземните телеграфски и телефонски линии мораат да се постават така што и при најнеповолни временски услови спроводниците да бидат, и тоа:

1) ако крстосувањето е со автопатишта и со јавни патишта од I и II ред — надвор од воздушниот простор на патот на височина од 7 m сметајќи од нивелетата на патот;

2) ако крстосувањето е со јавни патишта од III и IV ред и со други патишта што немаат својство на јавен пат — надвор од слободниот профил на патот на височина од 4,5 m сметајќи од највисоката точка на коловозот.

На местата на крстосувањето со патиштата, подземните телеграфски и телефонски линии мораат да се постават во кабловска канализација.

Член 13

Во градовите и другите населени места подземните и надземните телеграфски и телефонски линии се поставуваат зависно од тоа како е тоа предвидено со урбанистичките планови.

Подземните телеграфски и телефонски линии се поставуваат под тротоарите, и тоа по правило во кабловските канализации, а во коловози односно под коловози можат да се постават само во улиците што немаат тротоари и кога линијата преминува од тротоар на тротоар.

Надземни телеграфски и телефонски линии можат да се поставуваат, и тоа:

1) на столбови по должината на внатрешната страна на ивичникот на тротоарот;

2) на столбови низ дворот на зградите;

3) на носачи поставени на покривите или на другите погодни делови на згради.

Приклучните водови од изводот на телеграфската односно телефонската линија до корисникот можат да се поставуваат на начинот предвиден во ставот 3 на овој член.

Ако треба да се изработат кабловски приводи односно уводи до внатрешните и надворешните кабловски изводи, приклучните кабли односно одделните приклучни спроводници можат да се поставуваат на надворешните ѕидови од дворнишната страна на зградата, на калканските и столбишните ѕидови, на ѕидовите и во ѕидовите на висбите и на таванот на зградата.

Член 14

Преку реките и заливите, од копното до островите и помеѓу островите треба да се поставуваат подводни телеграфски и телефонски кабли.

Ако на местата од ставот 1 на овој член преместувањето се врши со надземни телеграфски и телефонски линии, мора да им се обезбеди пропишаниот габарит за пловидба.

Член 15

Телеграфски и телефонски линии можат да се поставуваат на железничко подрачје, да се крстосуваат со железничка пруга и да се водат паралелно со железничка пруга, според одредбите на Основниот закон за изградбата на железниците, за сообраќајот и за безбедноста на железниците и одредбите на прописите донесени врз основа на тој закон.

Член 16

Поставувањето на кабловската канализација, ако истовремено не се поставуваат и телеграфски и телефонски линии, се врши согласно со одредбите на овој правилник што се однесуваат на поставувањето на подземните телеграфски и телефонски линии.

Член 17

Кабловски куќички и кабловски окна за телеграфски и телефонски линии и куќички за сместување на радио-релејни зајакнувачи и телеграфски и телефонски филтри, можат да се поставуваат на земјиштето по должината на поставените телеграфски и телефонски линии и кабловски канализации.

Куќичките од ставот 1 на овој член не се поставуваат на објекти.

Член 18

Ако телеграфската односно телефонската линија се остварува со помош на радио-станција со насочени бранови, во правецот на трасата на таа линија можат да се постават антенски уреди на радио-релејни зајакнувачи, под услов тие да се инсталирани на столб од метална, армиранобетонска или друга соодветна конструкција и да не го попречуваат приемот на радио-дифузиите и телевизиските емисии.

Антенските уреди на радио-релејните зајакнувачи од ставот 1 на овој член не смеат да се поставуваат на објекти на кои веќе постојат антенски и други радио-уреди.

Член 19

Јавни телефонски говорници можат да се поставуваат на улици, плоштади и на други јавни места, како и во пристаништа, на аеродроми, на автобуски и железнички станици на местата предвидени за движење и престој на патници, во согласност со урбанистичките планови.

Местото за поставување на јавна телефонска говорница треба да се определи така што таа да биде лесно пристапна и уочлива и да не го попречува сообраќајот.

Јавни телефонски говорници можат да се поставуваат и во големи станбени и други згради, ако за нивното поставување е предвидено посебно место.

Член 20

Поштенски ковчежиња се поставуваат на ѕидови од зграда и на огради од уличната страна, на рабови од тротоари, на тревници и земјишта непосредно покрај патот и на други за тоа погодни места.

При поставувањето мора да се води сметка поштенското ковчеже да биде надвор од слободниот простор (профилот) на коловозот.

2. Уреди во составот на Југословенските железници**Член 21**

Железнички телеграфски, телефонски и сигнално-сигурносни уреди можат да се поставуваат на земјиштата и објектите во општествена сопственост и во сопственост на граѓани, ако поради сложената конфигурација на теренот не можат да се постават на железничко подрачје или е побезбедно да се постават надвор од железничкото подрачје или ако железничката пруга е електрифицирана односно ако се врши модернизација по пат на електрификација.

Член 22

Во населбите можат да се поставуваат железнички телеграфски и телефонски линии и за тие линии потребните кабловски канализации и кабловски куќички за врски помеѓу железничките работни единици, и за специјални врски помеѓу железничките работни единици и органите на управата надлежни за работите на инспекцијата на железничкиот сообраќај, здравствените установи и други установи и организации за укажување помош и организациите слични на нив, заради известување во случај на железнички несреќи и други вонредни настани.

Член 23

За поставување на железнички телеграфски, телефонски и сигнално-сигурносни уреди (во сè друго) согласно се применуваат одредбите од овој правилник што се однесуваат на поставувањето на телеграфските и телефонските постројки во составот на Југословенските пошти, телеграфи и телефони.

III. ОДРЖУВАЊЕ НА ПОСТРОЈКИТЕ И УРЕДИТЕ**Член 24**

Одржувањето на постројките и уредите од членот 2 на овој правилник опфаќа текушто и инвестиционо одржување (редовно одржување), отстранување на кварови и пречки (вонредно одржување) и повремени контрола, технички мерења и други испитувања на такви постројки односно уреди.

Член 25

При редовното и вонредното одржување, при повремени контрола, при техничкото мерење и испитување на постројките и уредите од членот 2 на овој правилник, претпријатијата на поштенскиот, телеграфскиот и телефонскиот сообраќај и железничките транспортни претпријатија се должни да водат сметка да не го попречуваат нормалното користење на земјиштата и објектите на кои се поставени тие постројки односно уреди. Ако таквите работи се изведуваат на пат или на железничка пруга односно во нивна непосредна близина, мора да се води сметка и за тоа да не се попречува сообраќајот и да не се загрозува безбедноста на сообраќајот.

Член 26

Работи за редовно одржување се вршат во населени места, и тоа ако постројките и уредите од членот 2 на овој правилник се наоѓаат:

1) на објект и земјиште во општествена сопственост — во работното време на корисникот на објектот односно земјиштето;

2) на објект и земјиште во општествена сопственост, кои се во општа употреба — во време од 5 до 19 часот;

3) на објект и земјиште во сопственост на граѓани — во време од 6 до 14 часот од април до сеп-

тември, а во време од 7 до 15 часот од октомври до март.

Ако постројките и уредите од членот 2 на овој правилник се наоѓаат на објекти и земјишта надвор од населби, работите за редовно одржување се вршат во времето вообичаено на подрачјето на кое се наоѓаат тие.

Член 27

Вонредно одржување на постројките и уредите се врши, по правило, дење во време од 5 до 19 часот.

Работите за вонредно одржување можат да се вршат и ноќе, ако тоа го бара уредното функционирање на телеграфскиот и телефонскиот сообраќај односно безбедноста на железничкиот сообраќај.

Член 28

Повремената контрола, техничките мерења и другите испитувања на постројките и уредите од членот 2 на овој правилник, можат да се вршат само дење. По исклучок, во случај на елементарни непогоди и во други случаи кои можат да предизвикаат големи кварови, повремени контрола, техничките мерења и другите испитувања можат да се вршат и ноќе.

IV. ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ**Член 29**

При изведувањето на работите за поставување и одржување на постројките и уредите од членот 2 на овој правилник, мораат да се преземат сите потребни мерки за сигурноста на објектот на кој се изведуваат работите и за безбедноста на луѓето и околината.

Член 30

Оштетувањата причинети на одделни земјишта и објекти при изведувањето на работите за поставување и одржување на постројките и уредите од членот 2 на овој правилник, мораат да се отстранат во рок од 15 дена од денот на завршувањето на работите. Оштетувањата мораат веднаш да се отстранат, ако од тса зависи сигурноста на објектот или можноста за негово нормално користење, или ако тие би можеле да предизвикаат непоправливи штети.

Член 31

По полагање на кабловска канализација и на подземни телеграфски и телефонски линии во населби и на јавни патништа, тротоарите и коловозите мораат привремено да се уредат и да се одржуваат за непречен и безбеден сообраќај и тротоарот односно коловозот конечно да се постави кога ќе се изврши процесот на стајување.

Конечното уредување на коловозот односно на тротоарот мора да се изврши најдоцна во рок од 30 дена од денот кога работите се завршени, ако со прописите на републиката или на општинското собрание односно со решението на надлежниот општински орган должината на рокот не е поинаку определена.

Местото на коловозот на кое се изведуваат работите и местото кое е привремено уредено, мораат да се означат со соодветните пропишани сообраќајни знаци на јавните патништа.

Член 32

Корисникот на постројките и уредите од членот 2 на овој правилник мора да ја снабде екипата работници односно секој одделен работник со потврда дека е овластен да ги поставува и одржува на определено подрачје тие постројки односно тие уреди.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 33

Одредбите од овој правилник ќе се применуваат и врз реконструкциите на постројките и уредите од членот 2 на овој правилник односно на нивни делови.

Член 34

Одредбите од овој правилник не се однесуваат на работите за поставување на постројките и уредите од членот 2 на овој правилник започнати пред денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 35

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 8610
17 јули 1970 година
Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,

Владо Јуричиќ, с. р.

422.

Врз основа на членот 13 од Основниот закон за угостителската дејност („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/65, 15/68 и 30/68), сојузниот секретар за стопанство пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА КАТЕГОРИЗАЦИЈАТА НА УГОСТИТЕЛСКИТЕ ОБЈЕКТИ ЗА СМЕСТУВАЊЕ

Член 1

Во Правилникот за категоризацијата на угостителските објекти за сместување („Службен лист на СФРЈ“, бр. 26/67) во членот 2 се додава нов став 2, кој гласи:

„Угостителските објекти за сместување што се наоѓаат во згради кои се регистрирани како историско-културни споменици, можат да работат под називот „Хотел“ без ознака на категоријата, ако најмалку ги исполнуваат условите што со овој правилник се пропишани за хотелите од „D“ категорија.“

Член 2

Во членот 4 ставот 3 се менува и гласи:

„Ознаката на категоријата сес состои од таблица во сина боја, која има форма на квадрат, чии страни се долги по 30 см, и на која по горниот раб со бели букви на латиница е напишан видот на угостителскиот објект за сместување (хотел, депанданс, мотел, туристичка населба, пансион, камп). На средината на таблицата со исти букви означена е категоријата на угостителскиот објект за сместување (D, C, B, A, L, III, II, I). По работ на таблицата е напишан зборот: „категирија“ со исти букви.“

Член 3

Во членот 7 став 1 точка 3 на крајот се додаваат запирака и зборовите: „освен депанданс“.

Во точката 6 по зборовите: „и орман со клуч“ се додаваат зборовите: „односно соодветен простор со завеса“.

Во точката 10 по зборовите: „а во собите“ се бришат запираката и зборовите: „освен во пансион од III категорија и во туристичка населба од „D“ категорија“.

Точката 11 се менува и гласи:

„11) објектот, ако секоја соба нема бања, да има бања за гости, и тоа најмалку туш со претпростор пред него во кој може да се остави облека.

Ако објектот има соби со бањи, секоја бања мора да има туш или када и мијалник. Ако бањата има на соодветен начини изведена полибан-када, не мора да има мијалник;“

Точката 12 се менува и гласи:

„12) бањата да има топла вода. Мијалниците, ако е пропишана топла вода, мораат да имаат мешалка за вода;“

Во точката 13 се бришат зборовите: „и во бањите“, а на крајот се додаваат запирака и зборовите: „како и во бањите, освен во оние кои наместо када имаат туш, да има повикувачки уреди за одржување врска со дежурните служби“.

Во точката 15 зборовите: „еден заеднички клозет“ се заменуваат со зборовите: „една група клозети“.

Во точката 16 зборовите: „од таванот“ се заменуваат со зборовите: „за целата просторија“.

Точката 22 се менува и гласи:

„22) во службите што доаѓаат во непосреден допир со странски гости да е обезбедено разбирање на еден од странските јазици што ќе го определи работната организација со својот општ акт;“

Се брише точката 23.

Досегашната точка 24 станува точка 23.

Во ставот 2 на крајот се додаваат запирака и зборовите: „освен хотелите изградени пред денот на влегувањето во сила на овој правилник кои можат да ги задржат тие називи иако не ги исполнуваат условите предвидени за „A“ и „L“ категорија“.

Член 4

Во текстот под в) точката 1 се менува и гласи: зборовите: „за сместување“.

Во ставот 2 по зборовите: „када со туш“ се бришат запираката и зборот: „биде“.

Во ставот 7 на крајот се додаваат запирака и зборовите: „ако со овој правилник не е определено поинаку“.

Член 5

Во членот 9 во текстот под б) точката 2 се брише.

Досегашната точка 3 станува точка 2.

Во досегашната точка 4, која станува точка 3, процентот: „10% се заменува со процентот: „50%“.

Досегашните точ. 5 и 6 стануваат точ. 4 и 5.

Во текстот под в) точката 1 се менува и гласи:

„1) да има посебна служба на портири и посебна служба на рецепција, ако објектот има повеќе од 200 легла;“

По точката 2 се додава нова точка 2а, која гласи:

„2а) да има централно греење односно греење на бутангас, нафта или електрична струја, ако објектот работи и во зимска сезона;“

Се брише точката 3.

Досегашната точка 4 станува точка 3.

Досегашната точка 5, која станува точка 4, се менува и гласи:

„4) ако објектот дава претсжно пансионски услуги, мора да има 50% маси во однос на бројот на собите;“

Во досегашната точка 6, која станува точка 5, по зборовите: „во хотелот“ се бришат запираката и зборовите: „како и тој влез да биде покриен“.

Досегашните точ. 7 и 8 стануваат точ. 6 и 7.

Во досегашната точка 9, која станува точка 8, зборовите: „телефонски приклучок“ се заменуваат со зборовите: „телефон, освен во објектот чија изградба е започната пред денот на влегувањето во сила на овој правилник“.

Досегашната точка 10, која станува точка 9, се менува и гласи:

„9) да дава услуги вообичаени во аперитив-бар“.

Досегашната точка 11, која станува точка 10, се менува и гласи:

„10) во службите што доаѓаат во непосреден допир со странски гости да е обезбедено разбирање на два странски јазици што ќе ги определи работната организација со својот општ акт“.

Досегашната точка 12 станува точка 11.

Во текстот под г) точката 2 се менува и гласи:

„2) сите соби да се со бања и клозет“.

По точката 2 се додава нова точка 2а, која гласи:

„2а) да има резервно електрично ориентационо светло“.

Точката 4 се менува и гласи:

„4) на секој кат да постои најмалку една клозетска група со претпростор, освен во објектот чија изградба е започната пред денот на влегувањето во сила на овој правилник“.

Во точката 5 зборовите: „покрај холот“ се заменуваат со зборовите: „освен холот“.

Точката 6 се менува и гласи:

„6) во ресторанот или во друга просторија за давање услуги на исхрана — во објектите што даваат претежно пансионски услуги — бројот на масите да му одговара на бројот на собите“.

Се брише точката 8.

Точката 9, која станува точка 8, се менува и гласи:

„8) да обезбедува пристап на автомобили до влезот во хотелот, тој влез да е наткриен и да обезбедува гаражирање на автомобили, освен во објектот чија изградба е започната пред денот на влегувањето во сила на овој правилник“.

Досегашната точка 10 станува точка 9.

Досегашната точка 11, која станува точка 10, се менува и гласи:

„10) во службите што доаѓаат во непосреден допир со странски гости да е обезбедено разбирање на три странски јазици што ќе ги определи работната организација со својот општ акт“.

Досегашната точка 12 станува точка 11.

Во текстот под д) точката 2 се менува и гласи:

„2) сите соби да имаат бања со лежечка када и клозет“.

Во точката 4 бројот: „400“ се заменува со бројот: „200“.

По точката 8 се додава нова точка 8а, која гласи:

„8а) да има фризерски салон и салон за бричење“.

Член 6

Во членот 11 во текстот под а) се бришат точ. 6 и 17.

Досегашните точ. 7 до 16 стануваат точ. 6 до 15.

Во текстот под в) во точката 9 зборот: „покриени“ се заменува со зборот: „наткриени“.

Точката 10 се менува и гласи:

„10) површината на населбата да е озеленета“.

Точката 12 се менува и гласи:

„12) во службите што доаѓаат во непосреден допир со странски гости да е обезбедено разбирање на два странски јазици што ќе ги определи работната организација со својот општ акт“.

Во текстот под г) во точката 1 по зборот: „бања“ се додаваат зборовите: „и клозет“.

Точката 11 се менува и гласи:

„11) во службите што доаѓаат во непосреден допир со странски гости да е обезбедено разбирање на три странски јазици што ќе ги определи работната организација со својот општ акт“.

Член 7

Во членот 12 став 3 зборовите: „треба во непосредна близина“ се заменуваат со зборовите: „на оддалеченост до два километра треба“.

Член 8

Во членот 13 во текстот под а) се бришат точ. 2 и 5.

Досегашните точ. 3 и 4 стануваат точ. 2 и 3, а точ. 6 до 8 стануваат точ. 4 до 6.

Во текстот под б) точката 1 се менува и гласи:

„1) 60% од собите да се со бања и клозет (WC)“.

Точката 2 се менува и гласи:

„2) просторот за паркирање на возилата на гостите кои користат услуги на сместување да е наткриен“.

Точката 3 се менува и гласи:

„3) во службите што доаѓаат во непосреден допир со странски гости да е обезбедено разбирање на два странски јазици што ќе ги определи работната организација со својот општ акт“.

Во текстот под в) точката 1 се менува и гласи:

„1) сите соби да се со бања и клозет (WC)“.

Точката 2 се менува и гласи:

„2) влезот во рецепцијата да е покриен така што гостите при влегување и излегување од возило да се заштитени од врнежи“.

Се брише точката 3.

Досегашната точка 4 станува точка 3.

Досегашната точка 5, која станува точка 4, се менува и гласи:

„4) целиот простор за паркирање возила да е наткриен“.

Досегашните точ. 6 до 8 стануваат точ. 5 до 7.

Досегашната точка 9, која станува точка 8, се менува и гласи:

„8) во службите што доаѓаат во непосреден допир со странски гости да е обезбедено разбирање на три странски јазици што ќе ги определи работната организација со својот општ акт“.

Член 9

Во членот 15 во текстот под в) точката 5 се менува и гласи:

„5) во службите што доаѓаат во непосреден допир со странски гости да е обезбедено разбирање на два странски јазици што ќе ги определи работната организација со својот општ акт“.

Член 10

Во членот 17 во текстот под б) во точката 5 се бришат зборовите: „и едно биде“.

Во точката 6 се бришат зборовите: „и сите бидеа“.

Во текстот под в) во точката 6 се бришат зборовите: „и едно биде“.

Член 11

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 9718/1

29 јули 1970 година

Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,

Владо Јуричиќ, с. р.

423.

Врз основа на точката 6 од Одлуката за условите и за начинот на користењето на средствата на сојузниот буџет за 1970 година за надоместоци за повластици во патничкиот сообраќај („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/70), во спогодба со сојузниот секретар за финансии, сојузниот секретар за стопанство издава

НАРЕДБА

ЗА ИЗМЕНА НА НАРЕДБАТА ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ БАРАЊА ЗА ИСПЛАТУВАЊЕ НА НАДОМЕСТОКОТ ЗА ИЗВРШЕНИТЕ ПРЕВОЗИ ВО 1970 ГОДИНА ПО ПОВЛАСТИЦИТЕ ВО ПАТНИЧКИОТ СООБРАЌАЈ

1. Во Наредбата за начинот и постапката за поднесување барања за исплатување на надоместокот за извршените превози во 1970 година по повластиците во патничкиот сообраќај („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/70) во точката 11 став 1 се бришат зборовите: „број на возната исправа на корисникот на повластицата, име и презиме на корисникот на повластицата.“

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

10 бр. 9207

24 јули 1970 година
Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,
Владо Јуричиќ, с. р.

424.

Врз основа на чл. 7 и 14 став 1 и членот 59 од Основниот закон за заштита на растенијата од болести и штетници („Службен лист на СФРЈ“, бр. 13/65), сојузниот секретар за стопанство издава

НАРЕДБА

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА НАРЕДБАТА ЗА МЕРКИТЕ ЗА СУЗБИВАЊЕ НА ГЛАМНАТА И ЦРНИЛОТО КАЈ ЖИТАТА И НА ЖИТНАТА НЕМАТОДА

1. Во Наредбата за мерките за сузбивање на гламната и црнилото кај житата и на житната нематода („Службен лист на СФРЈ“, бр. 41/65 и 44/65) во точката 2 став 1 по зборовите: „сопствено производство“ се бришат запирката и зборовите: „односно пред увозот.“

Во ставот 2 на крајот се додаваат запирка и зборовите: „а дезинфекцијата на семето од увоз ја врши увозникот пред пуштање во промет.“

Се брише ставот 3.

Досегашниот став 4 станува став 3.

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 9-8223/1

27 јули 1970 година
Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,
Владо Јуричиќ, с. р.

425.

Врз основа на точката 3 од Решението за определување царински контингенти („Службен лист на СФРЈ“, бр. 34/65, 27/66, 42/67, 54/67, 8/68, 13/69 и 31/69), во спогодба со сојузниот секретар за надворешна трговија, сојузниот секретар за финансии донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ПОНИСКИ ЦАРИНСКИ СТОПИ ЗА СПЕЦИФИЧНАТА ОПРЕМА ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ПОЛИАКРИЛОНИТРИЛНО ВЛАКНО

1. На увозот на производите од подолу наведените тарифни броеви на Царинската тарифа, наместо царинските стопи предвидени во Царинската тарифа односно во Решението за определување пониски царински стопи за стоките за кои е предвиден царински контингент („Службен лист на СФРЈ“, бр. 13/70 и 22/70), ќе се применат следните царински стопи:

Тарифен број	Наименување	Царинска стопа
1	2	3
69.14/3	Други изработки од друг керамички материјал Ех.	
	Керамички валјаци за затегање влакна во машина за предење (истиснување) PAN-влакно	12
84.10/2	Ротациони пумпи Ех.	
	— Хеликоидални монопумпи, од специјална изработка за агресивни хемиски материи	12
	— Запчести пумпи за дозирање на полимеризати за испредување влакно, од специјална изработка за агресивни хемиски материи	12
84.10/3	Центрифугални пумпи Ех.	
	Центрифугални пумпи, од специјална изработка за агресивни хемиски материи	12
84.10/5	Клипни пумпи Ех.	
	Клипни пумпи со регулација на капацитетот, од специјална изработка за агресивни хемиски материи	12
84.11/16	Вакуум пумпи Ех.	
	Вакуум пумпи изработени од специјален материјал отпорен на хемиски агресивни материи	12
84.11/5	Други пумпи и компресори Ех.	
	Бектори — уреди за добивање вакуум под 15 mm живин столб	12
84.17/1г	Машини и уреди за парење и сушење Ех.	
	Машини и уреди за сушење на PAN-влакно	12
84.17/1с	Други машини и уреди Ех.	
	— Изменувачи на топлина, од специјална изработка, за агресивни хемиски материи	12

1	2	3
	— Автоклави за парење за добивање волуминозен топс од PAN-влакно	12
84.18/26	Машини и уреди за филтрирање или пречистување на течности и гасови Ех.	
	— Филтер-преси за пречистување на полимеризати пред испредување (истиснување)	12
	— Метафилтери за пречистување на натриум-тиоцијанати	12
	— Ротациони филтери за пречистување на натриум-тиоцијанати	12
	— Уреди за пречистување, со екстракција, на натриум-тиоцијанати	12
84.22/5д	Други машини и апарати за дигање, манипулација и др. Ех. Регулациони вибрациони полжавести додавачи за дозирање на хемиски прашести материји	12
84.36/1	Машини за предење од маса (истиснување) на вештачки и синтетични текстилни влакна Ех. Машини за предење (истиснување) на полимеризати и за добивање на PAN-влакно	12
84.36/2в	Машини за приготвување синтетички и вештачки влакна Ех. Машини за приготвување на синтетично PAN-влакно со сечење или кинење	12
84.36/4в	Влачарници за вештачки и синтетични влакна Ех. Машини за развлекување на синтетично PAN-влакно по сечење или кинење	12
84.38/2д	Други делови и прибор за машини од тар. бр. 84.36 Ех. Млазници — дизни за истиснување на синтетични текстилни влакна	12
84.40/1д	Машини за белење и бојосување на предено Ех. Машини за бојосување на синтетично PAN-влакно во кабел	12
84.56/7	Други машини за сортирање, сепарација, мелење и др. Ех. Мелници со кугли за приготвување на титандиоксидова паста	12
84.59/2ж	Други машини и механички справи Ех. — Мешалки, од специјална изработка, за мешање агресивни хемиски материји во цистерни и во резервоари — Мешач за хомогенизација на полимеризати за предење — Машини за пресување и за пакување во бали на штапелирано PAN-влакно	12
84.61/2	Други вентили Ех. „Saunders“ — вентили обложени со стаклест емајл, отпорни на дејствување на агресивна хемиска материја	12

1	2	3
85.02/4	Електромагнетски квачила и куплунзи Ех. Електромагнетски квачила и куплунзи за машини за истиснување на PAN-влакно	12
85.19/5	Разводни уреди со вградени апарати Ех. Командно-контролни табли за регулација на работата на машините за истиснување и за сува доработка на PAN-влакно	12
90.24	Инструменти и апарати за мерење, контрола и автоматска контрола на протоци, длабочини, притисоци и др. Ех. Инструменти за мерење на протокот, притисокот, температурата, густината и нивото на течноста, неелектрични — пневматски, од специјална изработка, за агресивни хемиски материји	12
90.28	Електрични и електронски инструменти и апарати за мерење, проверување, анализа и автоматска контрола Ех. — Електронски инструменти за мерење, за автоматска контрола и за приготвување на протокот на течноста врз принципот на електроспроводност на транспортираната течност — Сигнални електромагнетни уреди во „S“ изведба за алармирање на критичното ниво на течноста во резервоари	12

2. Ова решение влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 8775

29 јуни 1970 година

Белград

Сојузен секретар
за финансии,

Јанко Смоле, с. р.

ОДЛИКУВАЊА

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за примерни заслуги и умешност во работата за развивање постојан полет заради остварување на поставените задачи во единиците што ги раководат, како и за создавање услови за постигање на исклучително добри успеси во своите единици и установи

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО СРЕБРЕНИ МЕЧЕВИ

артилериските капетани: Георгиевски Серафима Стефан, Станић Михајла Момчило;

капетаните на градежна служба: Јаневски Николе Тихомир, Момидић Димитрије Благоје, Петровић Чедомира Радмило, Савковић Светолика Верољуб;

инженерските капетани: Марковиќ Душана Слободан и Симиќ Павла Александар;
капетанот на административна служба: Милић Милана Милош;

интендантскиот капетан: Сиљановски Милана Љубомир;

капетанот на оклопни единици: Трифуновиќ Милана Владо;

капетанот за врска: Вујовиќ Будимира Љубомир;
капетанот на сообраќајна служба: Тодоржов Саве Милан;

санитетските поручници: Аничиќ Душана Саван, Билајац Деде Фахрудин, Цестариќ Јосипа Јосип, Ђорђевиќ Миодрага Мирослав, Ковачевиќ Смаје Енес, Јабан Илије Мираш, Начиновиќ Гашпара Гастано, Пејановиќ Вида Василије, Радмиловиќ Лазе Милорад, Симоновиќ Раде Владо, Томовиќ Миладина Љубивоје, Величковиќ Александра Душан;

техничките поручници: Блажановиќ Јелисија Јово, Јовановски Јована Васил, Јовичевиќ Миле Милан, Ковачевиќ Веселина Момчило, Ковачевиќ Миливоја Станко, Недељковиќ Владе Немања, Николиќ Николе Јован, Петковиќ Милорада Момчило, Петковиќ Јована Нико, Ранковиќ Ранка Милош, Срећковиќ Панте Милован, Сретеновиќ Радомира Милош, Вукчевиќ Вучка Живко;

пешадиските поручници: Ђирковиќ Милосава Милутин, Ђорђевиќ Вукадина Милисав, Ђорђевиќ Срећка Новица, Фимиќ Николе Петко, Инђиќ Николе Крсто, Јовац Љубомира Јован, Ковач Васе Марко, Лазаревиќ Животе Драгиша, Оташевиќ Драгослава Матија, Попсавин Димитрија Саво, Сливар Аугуста Стјепан, Станковиќ Михаила Милан, Тошиќ Тихомира Боривоје;

поручниците за врска: Ѓосиќ Витомира Милован, Дедиќ Наима Изет, Опариќа Николе Славко;

поручниците на оклопни единици: Димитријевиќ Илије Милош, Лунова Стевана Вождар, Спасојевиќ Петра Петар;

интендантските поручници: Драговиќ Радивоја Велимир, Милиновиќ Милована Милорад, Пухар Стевана Бранко, Симиќ Милована Ђорђе, Станиќ Гаврила Милун, Станишиќ Зарије Драган, Стојковиќ Уроша Петер;

поручниците на сообраќајна служба: Грандиќ Драгана Ратко, Вујковиќ Живка Момир;

поручникот на финансиска служба: Малеш Јуре Јосип;

артилериските поручници: Медуриќ Војислава Ђорђе, Пековиќ Радоице Иван, Рајковиќ Радоте Радослав, Рако Ивана Гостимир, Стојановиќ Раде Бранко;

поручникот на правна служба: Миладиновиќ Ђорѓа Драгољуб;

поручниците на АВХ одбрана: Перковиќ Николе Мијо, Слобода Илије Александар, Шароњиќ Сретена Петар, Терзиќ Момчила Иван;

инженерскиот поручник: Стојановиќ Косте Драган;

потпоручниците на оклопни единици: Агоштан Жожефа Пал, Стајиќ Боривоја Мирослав;

артилериските потпоручници: Анђелковиќ Илије Драгомир, Димитријевиќ Станише Благоје, Јовиќ Милутина Митар, Мапојловиќ Радосава Милија, Милутиновиќ Радисава Милосав, Новаковиќ Миле Маринко, Османкадиќ Рифата Мехо, Петровиќ Мирка Станмир, Политео Рудолфа Живан, Салдум Мирка Драгољуб, Тановиќ Велимира Дарко, Томашевиќ Марка Милан, Томиќ Данила Недељко, Унгуровиќ Жарка Душан, Вуловиќ Милорада Велибор;

пешадиските потпоручници: Чехаја Вахтије Рамадан, Ђуриќ Василија Стојан, Фрјковиќ Обрада Светозар, Јанковиќ Радивоја Живадин, Клепиќ Бранко Чедо, Којунџиќ Бошка Анте, Максимовиќ Драгољуба Радомир, Мајкиќ Стевана Бошко, Милошевиќ Мирка Слободан, Радушки Драгомира Сретен, Сретеновиќ Добривоја Миладин;

инженерските потпоручници: Чортан Дмитра Бранко, Јовановиќ Богосава Томислав, Влаисављевиќ Јове Мићо;

потпоручниците на сообраќајна служба: Демиќ Љубомира Властимир, Допуќ Стевана Илија, Мандиќ Радосава Митар, Мијајловиќ Мирољуба Мирослав, Милиќ Лазара Томислав, Павловиќ Светислава Милисав;

потпоручникот на административна сл.: Гајиќ Драгољуба Боривоје;

потпоручниците на АВХ одбрана: Ивезиќ Мирка Душан, Ломпар Ђуре Димитрије;

техничкиот потпоручник: Лукиќ Радула Миленко;

пешадиските заставници: Ацковски Божица Панко, Димитријевиќ Ђорѓа Владимир, Ђорђевиќ Александра Душан, Ѓорѓиевски Анте Димитрие, Јосифовски Владимира Димко, Јовановски Цветана Илија, Јовановски Косте Милан, Лалковски Наѓе Илија, Лозановски Сиљана Кицо, Михајловски Васка Владо, Михајловиќ Благоја Драгослав, Младеновиќ Алексе Стојадин, Николовски Ѓорѓа Методије, Ристовски Димитрие Крсте, Симоновиќ Борисава Драгомир, Стојковиќ Благоја Боривоје, Трајковиќ Јована Благоје, Зорниќ Мухарема Мујо;

Бр. 201
22 декември 1968 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

СОДРЖИНА

	Страна
419. Правилник за вршењето на работите на службата на јавната безбедност — —	941
420. Правилник за минималните технички услови за вршење промет на пченица и 'рж на големо — — — — —	975
421. Правилник за поставување и одржување на определени поштенски, телеграфски, телефонски и сигнално-сигурносни постројки и уреди на земјиштата и објектите во општествена сопственост и во сопственост на граѓани — — — — —	976
422. Правилник за измени и дополненија на Правилникот за категоризацијата на угостетелските објекти за сместување — —	980
423. Наредба за измена на Наредбата за начинот и постапката за поднесување барања за исплатување на надоместокот за извршените превози во 1970 година по повластиците во патничкиот сообраќај —	982
424. Наредба за измени и дополненија на Наредбата за мерките за сузбивање на гламната и црнитото кај житата и на житната нематода — — — — —	982
425. Решение за определување пониски царински стопи за специфичната опрема за производство на полиакрилонитрилно влакно — — — — —	982